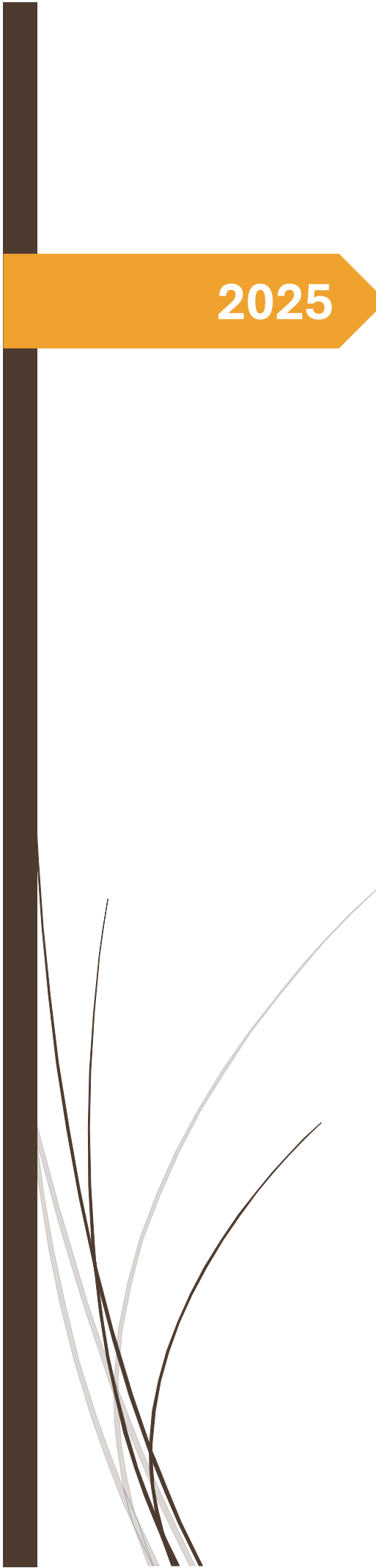


A thick dark brown vertical bar runs down the left side of the page. An orange arrow points to the right from this bar, containing the year '2025'. In the bottom left corner, there are several thin, curved lines in dark brown and light grey, resembling stylized grass or reeds.

2025

**Diagnoza lokalnych
zagrożeń społecznych
GRONOWO ELBLĄSKIE**

Spis treści

WSTĘP	4
METRYCZKA	6
DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	8
PRZESTĘPCZOŚĆ NA TERENIE GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE	10
RYNEK ALKOHOLOWY	12
SYTUACJA NA RYNKU PRACY W GMINIE GRONOWO ELBLĄSKIE	13
DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH.....	14
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	16
Metodologia	16
Cele badania.....	16
Metoda i technika badawcza	16
Grupa badana	17
Wyniki badań	17
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	17
Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne	18
Substancje uzależniające: nikotyna	23
Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze	24
Hazard	26
Potrzeba realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień w opinii mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie	30
Przemoc domowa.....	32
Zaburzenia odżywiania	33
BADANIA WŚRÓD PRACOWNIKÓW INSTYTUCJONALNYCH	35
Metodologia	35
Cel badania i charakterystyka grupy badawczej	35
Wyniki	36
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	44
Metodologia	44
Cel badania	44
Charakterystyka grupy badanej	44
Wyniki badań	44
Relacje z rodzicami, nauczycielami oraz rówieśnikami.....	44
Substancje psychoaktywne: Alkohol	46

Substancje uzależniające: Papierosy	55
Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze	59
Uzależnienia behawioralne	66
PODSUMOWANIE I WNIOSKI	87
Wnioski z badań dotyczących mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie	87
Wnioski z badań dotyczących pracowników instytucjonalnych w Gminie Gronowo Elbląskie	89
Wnioski z badań dotyczących uczniów z Gminy Gronowo Elbląskie	90
Rekomendacje	94

WSTĘP

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych jest kluczowym narzędziem planowania działań społecznych i podejmowania decyzji na poziomie lokalnym. Dzięki niej samorządy lokalne oraz inne instytucje mogą efektywnie kierować swoje zasoby i działania w obszary, gdzie są one najbardziej potrzebne, co ma na celu znaczną poprawę jakości życia mieszkańców. Diagnoza pozwala nie tylko na identyfikację istniejących problemów, ale również na prognozowanie potencjalnych zagrożeń, co jest niezbędne do skutecznego planowania i wdrażania programów interwencyjnych.

Współczesne wyzwania społeczne, takie jak nadużywanie alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnienia behawioralne, a także negatywne postawy społeczne wobec tych zjawisk, wymagają szczegółowej analizy i interdyscyplinarnego podejścia. Dlatego dokument ten ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2025 roku. W badaniach uwzględniono różnorodne aspekty związane z lokalnymi zagrożeniami, które mogą wpływać na bezpieczeństwo i zdrowie społeczności.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych zostały uzyskane w drodze anonimowych badań ankietowych, które przeprowadzono w Gminie Gronowo Elbląskie wśród **trzech grup reprezentujących różne lokalne środowiska:**

- Dorośli mieszkańcy
- Dzieci i młodzież szkolna
- Pracownicy instytucjonalni

Znaczenie wyników badań

Wyniki przeprowadzonych badań będą miały istotne znaczenie dla formułowania strategii interwencyjnych oraz programów wsparcia. Oto kilka kluczowych aspektów, które mogą być poruszone na podstawie zebranych danych:

Zrozumienie skali problemu: Dzięki przeprowadzonym badaniom można określić, jak powszechne są problemy związane z nadużywaniem substancji i uzależnieniami w lokalnej społeczności. To pozwoli na lepsze dostosowanie działań do rzeczywistych potrzeb mieszkańców.

Identyfikacja grup ryzyka: Analiza wyników pomoże zidentyfikować grupy najbardziej narażone na uzależnienia, co jest kluczowe w projektowaniu programów prewencyjnych.

Tworzenie spersonalizowanych programów wsparcia: Zrozumienie różnorodnych perspektyw mieszkańców oraz pracowników socjalnych pozwoli na stworzenie bardziej

efektywnych i dostosowanych do potrzeb programów wsparcia, które będą odpowiadały na konkretne wyzwania.

Zwiększenie zaangażowania społeczności: Poprzez uświadamianie mieszkańców o skali problemów społecznych oraz zaangażowanie ich w proces diagnozy, można zbudować większą solidarność i odpowiedzialność w walce z uzależnieniami.

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych jest niezbędnym narzędziem, które umożliwia lokalnym samorządom oraz instytucjom skuteczne planowanie działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców. Przeprowadzone badania ankietowe, z uwzględnieniem różnych grup społecznych, dostarczą cennych informacji, które staną się fundamentem dla przyszłych działań w zakresie prewencji, wsparcia oraz edukacji w kontekście problemów związanych z nadużywaniem substancji i uzależnieniami. Tylko poprzez zrozumienie rzeczywistych potrzeb społeczności można skutecznie zmieniać sytuację w lokalnym otoczeniu, promując zdrowy styl życia i wsparcie dla osób potrzebujących.

METRYCZKA

Liczba mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie w 2022 roku wynosiła 4653 osoby, w 2023 roku wzrosła do 4803 osób, a w 2024 roku spadła do 4722 osób. W 2024 roku wśród mieszkańców było 2374 kobiet i 2348 mężczyzn.

Liczba mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Ogółem:	4653	4803	4722
w tym kobiet:	2339	2419	2374
w tym mężczyzn:	2314	2384	2348

Źródło: USC 2025 Gronowo Elbląskie

Na dzień 31 grudnia 2024 roku, Gmina Gronowo Elbląskie liczyła łącznie 4722 mieszkańców. W wieku przedprodukcyjnym (do 18. roku życia) znajdowało się 968 osób, z czego 482 to kobiety, a 486 to mężczyźni. W wieku produkcyjnym (od 18. do 64. roku życia) było 2763 mieszkańców, w tym 1283 kobiet i 1480 mężczyzn. W wieku poprodukcyjnym zamieszkiwało 991 osób, z czego 609 stanowiły kobiety, a 382 mężczyźni. Widać, że największą grupą wiekową w Gminie są osoby w wieku produkcyjnym.

Liczba mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie (31.12.2024 r.)	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
Ogółem:	968	2763	991
w tym kobiet:	482	1283	609
w tym mężczyzn:	486	1480	382

Źródło: USC 2025 Gronowo Elbląskie

W Gminie Gronowo Elbląskie w latach 2022–2024 odnotowano zmienną liczbę zawieranych małżeństw – od 28 w 2022 roku, przez wzrost do 33 w 2023 roku, po ponowny spadek do 22 w 2024 roku. Liczba rozwodów była na podobnym poziomie, osiągając liczbę 10-11 w analizowanych latach.

Liczba mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Liczba małżeństw zawartych przez mieszkańców Gminy:	28	33	22
Liczba orzeczonych rozwodów mieszkańców Gminy:	11	10	11

Źródło: USC 2025 Gronowo Elbląskie

Na dzień 31 grudnia 2024 roku, w Gminie Gronowo Elbląskie 2148 mieszkańców pozostawało w stanie wolnym (kawaler lub panna), natomiast 319 osób to wdowcy i wdowy. Ponadto, 263 osoby było po rozwodzie. W związku małżeńskim pozostawało 1992 mieszkańców.

Liczba mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie (31.12.2024 r.)	2024 r.
stanu wolnego (kawaler/panna):	2148
stanu wolnego (wdowiec/wdowa):	319
stanu wolnego (po rozwodzie):	263
w związku małżeńskim:	1992

Źródło: USC 2025 Gronowo Elbląskie

W Gminie Gronowo Elbląskie w 2022 roku odnotowano 25 urodzeń żywych, w tym 11 chłopców i 14 dziewczynek, natomiast w 2023 roku urodziło się również 25 dzieci, w tym 12 chłopców i 13 dziewczynek. W 2024 roku liczba urodzeń także wyniosła 25, z czego 15 to chłopcy i 10 to dziewczynki.

Liczba urodzeń żywych w Gminie Gronowo Elbląskie	2022 r.	2023 r.	2024 r.
w tym chłopcy:	11	12	15
w tym dziewczynki:	14	13	10

Źródło: USC 2025 Gronowo Elbląskie

W Gminie Gronowo Elbląskie w 2022 roku odnotowano 46 zgonów, w tym 22 mężczyzn i 24 kobiety. W 2023 roku liczba zgonów wyniosła 50, z czego 27 dotyczyło mężczyzn, a 23 kobiet, natomiast w 2024 roku zmarło 46 osób, w tym 20 mężczyzn i 23 kobiety.

Liczba zgonów w Gminie Gronowo Elbląskie	2022 r.	2023 r.	2024 r.
w tym mężczyźni:	22	27	20
w tym kobiety:	24	23	23

Źródło: USC 2025 Gronowo Elbląskie

DZIAŁALNOŚĆ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

W latach 2022–2024 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) przeprowadziła łącznie 35 ogólnych posiedzeń, z rosnącą liczbą w 2024 roku. Liczba posiedzeń podkomisji interwencyjno-motywującej systematycznie malała – z 8 w 2022 roku do 3 w 2024 roku. Zauważalny jest również spadek liczby przeprowadzonych rozmów motywujących z osobami uzależnionymi – z 15 w 2022 roku do jedynie 2 w 2024 roku. W analizowanym okresie nie przeprowadzono żadnej kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych. Komisja wydała łącznie 9 opinii dotyczących lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu, z największą aktywnością w 2022 i 2024 roku.

Działalność GKRPA	2022	2023	2024
Ogólne posiedzenie Komisji	11	11	13
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywujące	8	4	3
Przeprowadzone rozmowy z osobami uzależnionymi w celu motywowania do leczenia	15	10	2
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	4	1	4

W latach 2022–2024 Komisja interwencyjno-motywująca odnotowała stopniowy spadek liczby wpływających wniosków o leczenie odwykowe – z 7 w 2022 roku do 3 w 2024 roku. Mimo tego liczba rozpoczętych spraw systematycznie rosła: z 8 w 2022 roku do 14 w 2024 roku, co może świadczyć o aktywizacji działań Komisji w odpowiedzi na zgłoszenia z różnych źródeł. Liczba zleceń na badania przez biegłych sądowych malała, podobnie jak liczba samych przeprowadzonych badań – w dwóch z trzech lat nie wykonano żadnego badania. Wnioski do sądu o nałożenie obowiązku leczenia odwykowego pojawiły się jedynie w 2023 roku (5 przypadków), co może wskazywać na trudności proceduralne lub brak kontynuacji działań w kolejnych latach. Zakończone postępowania sądowe pojawiały się sporadycznie – ich liczba wzrosła z 0 w 2022 roku do 2 w 2024 roku. Dane wskazują na niską skuteczność w finalizowaniu spraw poprzez sądowe zobowiązanie do leczenia, co może wynikać z ograniczeń formalnych, braku współpracy instytucjonalnej lub braku specjalistów (np. biegłych).

Zauważalny brak przeprowadzanych badań przez biegłych w 2022 i 2024 roku może znacząco wpływać na wydłużanie procedur i zmniejszenie efektywności działań interwencyjnych. Niski poziom skutecznych skierowań na leczenie sugeruje potrzebę wzmocnienia działań diagnostycznych i prawnych w tym zakresie.

Działalność Komisji interwencyjno-motywującej	2022	2023	2024
Do Komisji wpłynęło:			
Wniosków o leczenie odwykowe	7	5	3
Obecnie rozpoczętych spraw	8	12	14
Zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	5	4	3
Wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	0	5	0
Zakończone postępowania w sprawie skierowania na leczenie odwykowe przez sąd	0	1	2
Przeprowadzone badania przez biegłych sądowych	0	3	0

W 2022 roku pracownicy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych nie brali udziału w żadnych szkoleniach. W 2023 roku nastąpił wyraźny wzrost aktywności – odbyło się 5 szkoleń, co świadczy o większym zaangażowaniu w podnoszenie kwalifikacji. W 2024 roku liczba szkoleń spadła do 2, co może wynikać z ograniczeń organizacyjnych lub finansowych. Nieregularność w uczestnictwie w szkoleniach może wpływać na spójność i skuteczność działań Komisji. Warto dążyć do zapewnienia ciągłości szkoleń, aby pracownicy mogli na bieżąco rozwijać kompetencje niezbędne do pracy z osobami uzależnionymi i ich rodzinami.

PRZESTĘPCZOŚĆ NA TERENIE GMINY GRONOWO ELBLĄSKIE

W latach 2022–2024 liczba interwencji związanych z alkoholem i narkotykami wahała się, osiągając najniższy poziom w 2023 roku (48) i najwyższy w 2024 roku (70). Pomimo znacznej liczby interwencji, nie nałożono żadnych mandatów za wykroczenia wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Jedynie w 2023 roku udzielono trzech pouczeń, natomiast w pozostałych latach nie odnotowano żadnych takich działań. Dane te mogą wskazywać na ograniczone wykorzystywanie środków prawnych wobec osób naruszających przepisy, co może osłabiać efekt prewencyjny interwencji.

Interwencje związane z alkoholem i narkotykami	2022	2023	2024
Liczba interwencji w latach	65	48	70
Liczba mandatów za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości	0	0	0
Liczba pouczeń za wykroczenia związane z ustawą o wychowaniu w trzeźwości	0	3	0

W latach 2022–2024 najczęściej odnotowywanym przestępstwem pod wpływem alkoholu lub narkotyków było prowadzenie pojazdów – po 5 przypadków w 2022 i 2024 roku oraz 3 w 2023 roku. W 2022 roku wystąpił także jeden przypadek zakłócania porządku publicznego, natomiast w kolejnych latach nie odnotowano podobnych zdarzeń. Nie stwierdzono żadnych przestępstw popełnionych przez nieletnich pod wpływem środków odurzających. Dane te wskazują, że problem nietrzeźwych kierowców pozostaje stałym zagrożeniem i wymaga kontynuacji działań profilaktycznych oraz kontroli drogowych.

Przestępstwa pod wpływem alkoholu/narkotyków	2022	2023	2024
Prowadzenie pojazdów pod wpływem	5	3	5
Zakłócanie porządku publicznego	1	0	0
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem	0	0	0

W latach 2022–2024 na terenie Gminy Gronowo Elbląskie wszczęto, stwierdzono i zakończono po jednym przypadku przestępstwa znęcania się nad rodziną rocznie, co wskazuje na utrzymującą się skalę tego zjawiska. W 2022 roku odnotowano 5 przypadków groźby karalnej, które zostały zakończone, jednak w kolejnych latach liczba ta spadła – do 1 w 2023 roku i 0 w 2024 roku. Spadek ten może wynikać zarówno z rzeczywistego ograniczenia tego typu przestępstw, jak i z możliwego braku zgłoszeń lub trudności w ich kwalifikacji. Przestępstwa związane z uchylaniem się od obowiązku alimentacyjnego utrzymywały się na

niskim, ale względnie stałym poziomie – od 1 przypadku w 2022 roku do 2 w 2023 i ponownie 1 w 2024. Stałość niektórych zjawisk, takich jak znęcanie się nad rodziną, wymaga dalszej uwagi i interwencji ze strony instytucji pomocowych. Wskazane jest wzmacnianie działań profilaktycznych i wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz współpraca z policją i ośrodkiem pomocy społecznej w zakresie wczesnej identyfikacji zagrożeń.

Przestępstwa wszczęte/stwierdzone/zakończone na terenie Gminy Gronowo Elbląskie	2022			2023			2024		
	w	s	z	w	s	z	w	s	z
Znęcanie się nad rodziną	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Groźba karalna	5	5	5	1	1	1	0	0	0
Inne (uchylanie się od alimentów)	1	1	1	2	2	2	1	1	1

W 2024 roku na terenie gminy stwierdzono łącznie 57 przestępstw, z czego wykryto 29, co daje ogólny wskaźnik wykrywalności na poziomie około 51%. Wśród przestępstw kryminalnych odnotowano 37 przypadków, jednak wykryto jedynie 13 z nich, co oznacza niższą skuteczność w tej kategorii – około 35%. Najczęściej popełnianymi przestępstwami były kradzieże, których stwierdzono 12, a następnie włamania – 7 przypadków. Uszkodzenia mienia pojawiły się 5 razy, natomiast nie odnotowano żadnych pobić. Dane wskazują na wyraźną dominację przestępstw przeciwko mieniu, co może wymagać zwiększenia działań prewencyjnych i monitoringu na obszarach najbardziej zagrożonych. Niska wykrywalność przestępstw kryminalnych sugeruje potrzebę poprawy skuteczności działań śledczych oraz lepszej współpracy służb porządkowych z lokalną społecznością.

RYNEK ALKOHOLOWY

2022

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - 14
 - od 4,5% do 18% - 11
 - powyżej 18% - 7
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - 2
 - od 4,5% do 18% - 1
 - powyżej 18% - 0

2023

Liczba punktów sprzedaży:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - 11
 - od 4,5% do 18% - 9
 - powyżej 18% - 7
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - 3
 - od 4,5% do 18% - 0
 - powyżej 18% - 0

2024

Liczba punktów sprzedaży:

- do spożycia poza miejscem sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - 11
 - od 4,5% do 18% - 11
 - powyżej 18% - 10
- do spożycia w miejscu sprzedaży (wg zawartości alkoholu):
 - do 4,5% - 2
 - od 4,5% do 18% - 0
 - powyżej 18% - 0

SYTUACJA NA RYNKU PRACY W GMINIE GRONOWO ELBLĄSKIE

W ostatnich latach poziom bezrobocia w powiecie elbląskim utrzymuje się na stosunkowo wysokim, lecz stabilnym poziomie. W latach 2023 i 2024 stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła **12,5%**, co oznacza utrzymanie poziomu z roku poprzedniego. Dla porównania, w roku 2022 wskaźnik ten był wyższy i wynosił **13,5%**, co wskazuje na nieznaczną poprawę sytuacji w regionie.

W samej Gminie Gronowo Elbląskie, liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym (18–64 lata) wynosi **131 osób**, z czego **66 stanowią kobiety**, a **65 mężczyźni**. Dane te pokazują niemal równy rozkład bezrobocia między płciami.

W 2024 roku do urzędu pracy zgłoszono **48 ofert pracy skierowanych do mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie**. Co istotne, **wszystkie te oferty były dedykowane młodzieży do 24 roku życia**, co świadczy o ukierunkowanych działaniach na rzecz wsparcia zawodowego osób wchodzących na rynek pracy.

W ramach lokalnych działań aktywizujących, w 2024 roku **14 młodych mieszkańców gminy** skorzystało z programów aktywizacji zawodowej. Programy te stanowią istotne narzędzie przeciwdziałania bezrobociu wśród młodzieży oraz wspierania ich rozwoju zawodowego i społecznego.

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Oddziaływania profilaktyczne odgrywają kluczową rolę w wychowaniu i ochronie zdrowia psychicznego oraz fizycznego dzieci i młodzieży. Dzięki nim możliwe jest wczesne wykrywanie i zapobieganie negatywnym zjawiskom takim jak uzależnienia, przemoc, problemy emocjonalne czy trudności w relacjach społecznych. Skuteczna profilaktyka kształtuje postawy, rozwija umiejętności radzenia sobie z trudnościami oraz wspiera młodych ludzi w dokonywaniu świadomych i zdrowych wyborów. Współpraca szkoły, rodziny i specjalistów w tym zakresie jest fundamentem budowania bezpiecznego i wspierającego środowiska dla młodego pokolenia.

Oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży w latach 2022–2024:

2022

- **Nazwy programów:** brak danych
- **Liczba uczestników:**
 - uczniowie: 0
 - nauczyciele: 0
 - rodzice: 0

2023

- **Nazwy programów:** *Cukierki, Program Unplugged*
- **Liczba uczestników:**
 - uczniowie: 183
 - nauczyciele: 4
 - rodzice: 0

2024

- **Nazwy programów:** brak danych
- **Liczba uczestników:**
 - uczniowie: 0
 - nauczyciele: 0
 - rodzice: 0

Rok 2023 był najbardziej aktywny pod względem działań profilaktycznych skierowanych do młodzieży. Zrealizowano wtedy dwa programy, w których uczestniczyło łącznie 183 uczniów i 4 nauczycieli. W latach 2022 i 2024 nie odnotowano żadnych działań, co może wskazywać na konieczność poprawy ciągłości i systematyczności działań profilaktycznych w placówce. Regularne podejmowanie tego typu inicjatyw ma istotne znaczenie dla zdrowia i rozwoju młodzieży.

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Metodologia

Cele badania

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących:

- postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym,
- zagadnienia związane z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze,
- zagadnienia związane ze spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz problematyką uzależnienia,
- zagadnienia związane z uzależnieniem od papierosów,
- zagadnienia związane z niektórymi uzależnieniami behawioralnymi,
- zagadnienia związane z przemocą domową.

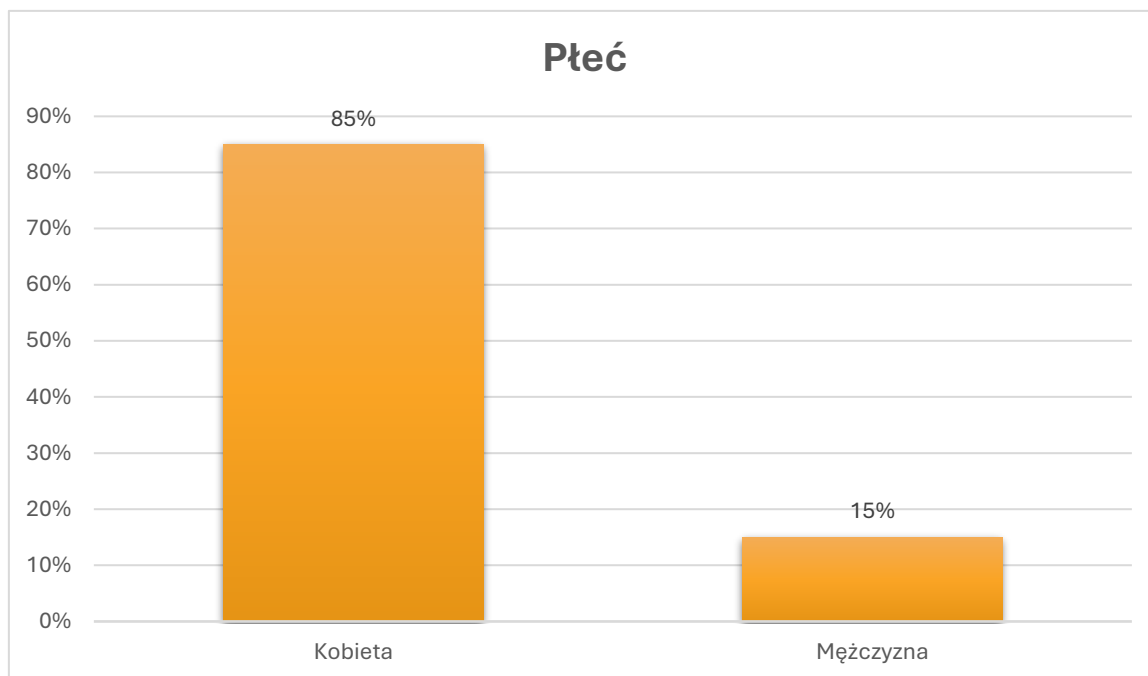
Metoda i technika badawcza

Badania obejmowały mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, przemocy domowej i rówieśniczej oraz wybranych problemów społecznych.

Grupa badana

Badania obejmowały mieszkańców w Gminie Gronowo Elbląskie, którzy ukończyli osiemnasty rok życia. W badaniu wzięło udział 96 mieszkańców, a w tym 85% kobiet oraz 15% mężczyzn.



Wyniki badań

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszej części badania respondenci zostali poproszeni o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo istotny.

Mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie w badaniu jako najbardziej istotny problem społeczny najczęściej wskazywali uzależnienie od papierosów, które uzyskało aż 81% wskazań. Niewiele mniej osób – 80% – uznało za poważny problem bezrobocie, natomiast uzależnienie od alkoholu oraz uzależnienia behawioralne, takie jak sieciologizm czy hazard, zostały wskazane przez 79% respondentów. Tyle samo osób – 79% – oceniło również jako bardzo lub raczej istotny problem zanieczyszczenie powietrza. Bieda i ubóstwo znalazły się nieco niżej, choć wciąż zostały uznane za ważne przez 77% uczestników badania.

Nieco mniej badanych, bo 75%, wskazało na zagrożenie, jakie niesie za sobą uzależnienie od narkotyków i dopalaczy. Cyberprzemoc oraz przemoc domowa uzyskały po 69% wskazań jako problemy społeczne, które budzą niepokój w lokalnej społeczności. Przestępczość została

uznana za istotną przez 60% respondentów, natomiast najniżej w hierarchii zagrożeń społecznych znalazły się zaburzenia odżywiania, które uzyskały łącznie 58% wskazań. Może to sugerować niższą świadomość społeczną dotyczącą tego rodzaju problemów.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Zanieczyszczenie powietrza (smog)	33%	46%	17%	4%
Uzależnienia behawioralne (hazard, uzależnienie od Internetu, nowoczesne technologie)	54%	25%	17%	4%
Uzależnienie od alkoholu	56%	23%	15%	6%
Bezrobocie	40%	40%	14%	6%
Bieda, ubóstwo	44%	33%	19%	4%
Zaburzenia odżywiania (anoreksja, bulimia, kompulsywne objadanie się)	31%	27%	25%	17%
Przestępczość	35%	25%	27%	13%
Cyberprzemoc	46%	23%	23%	8%
Przemoc domowa	44%	25%	14%	17%
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	52%	23%	13%	12%
Uzależnienie od papierosów	54%	27%	15%	4%

* suma odpowiedzi raczej istotny i zdecydowanie istotny

** suma odpowiedzi raczej nieistotny i zdecydowanie nieistotny

Spożywanie alkoholu oraz związane z nim inne problemy społeczne

Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w naszym kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie¹.

Odpowiedzi respondentów na pytania odnośnie spożywania alkoholu różnią się w zależności od płci, wieku i grup zawodowych. Wśród kobiet jest dwa razy więcej abstynentów niż wśród mężczyzn (21% w stosunku do 10%). Z przeprowadzonych badań wynika, że w ciągu 9 lat nastąpił wzrost spożycia alkoholu wśród kobiet- w roku 2010 abstynencję deklarowała, co trzecia kobieta. Biorąc pod uwagę grupy wiekowe, to alkohol najczęściej piją badani w wieku 25-34 lata. Natomiast w 2010 roku relatywnie najwięcej pijących alkohol było wśród najmłodszych badanych (18-24 lata). Uzyskane wyniki pozwalają na stwierdzenie, że styl konsumpcji alkoholu nie zmienia się wraz z upływem czasu. Sytuacja wygląda podobnie w przypadku osób z grupy wiekowej 65 lat i więcej, którzy 9 lat temu

¹ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

plasowali się w przedziale 55-64 lata- odsetek abstynentów wśród tych osób jest stały i wynosi 28%².

Jeżeli chodzi o częstotliwości spożywania alkoholu, to większość Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, 8% spożywa go często, a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle go nie spożywa. Porównując te wyniki z wynikami badań CBOS z 2010 r. zmniejszył się odsetek osób deklarujących częste picie (z 11% do 8%) i całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Jednakże, wzrósł udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%)³.

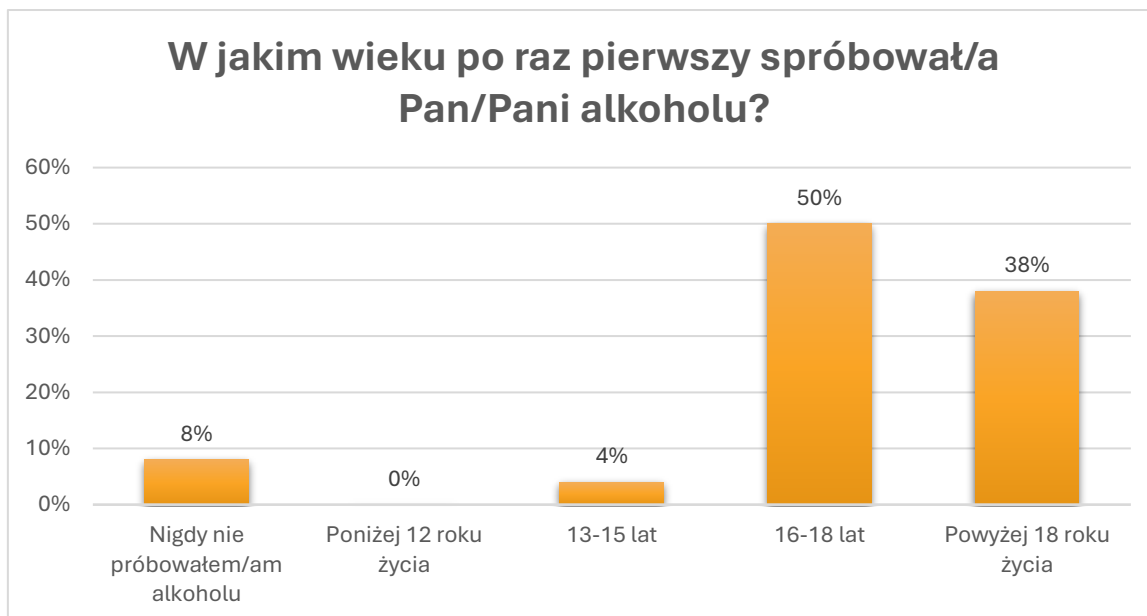
Od 2010 roku znacząco zmalał udział piwa, jako najczęściej spożywanego alkoholu, kiedy to, co druga osoba spośród pijących alkohol (52%) przyznawała, że najczęściej sięga po piwo. Obecnie wybiera je 39% respondentów, którzy nie rezygnują z napojów procentowych. Na drugim miejscu znajduje się wino (25%), a na trzecim – wódka (16%). Odsetek osób najchętniej wybierających wino rośnie od 2007 roku, natomiast największy wzrost dotyczy alkoholi wysokogatunkowych, np. koniaku czy whisky – obecnie, co dziewiąty badany pijący alkohol (11%) deklaruje, że, jeśli sięga po kieliszek, to najczęściej z tego typu trunkiem⁴.

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie również zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców na temat alkoholu. Pierwszą z poruszanych kwestii był **wiek inicjacji alkoholowej**. **50%** wskazało, że **inicjacja alkoholowa miała miejsce pomiędzy 16 a 18 rokiem życia, 38% powyżej 18 roku życia. 4%** przyznaje, że **pierwszy raz pili alkohol w wieku pomiędzy 13 a 15 rokiem życia. 8% nigdy nie próbowało alkoholu.**

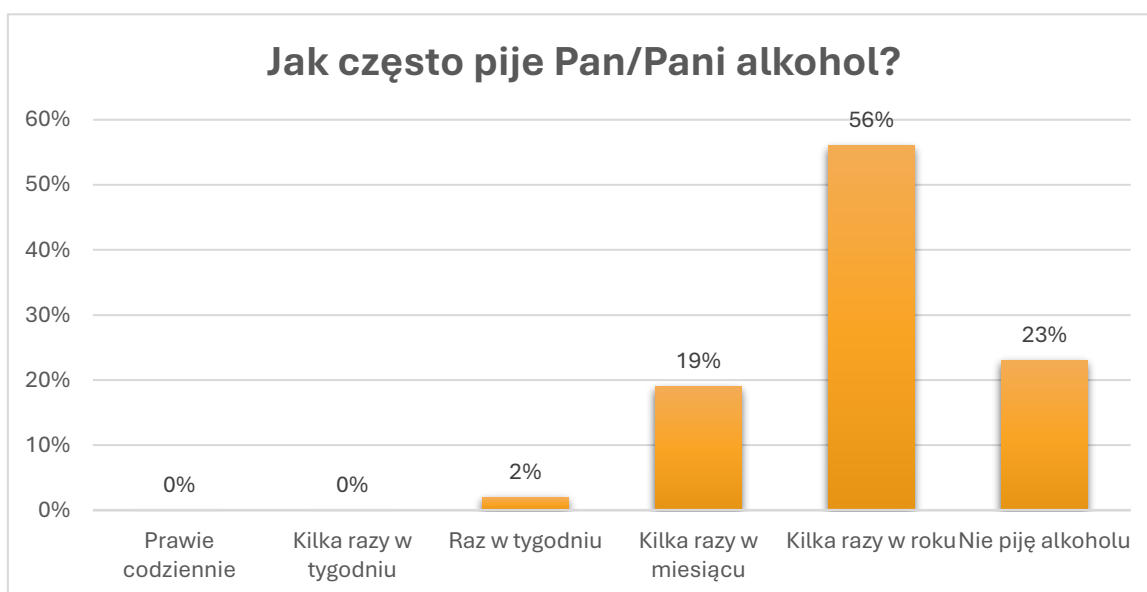
² Tamże.

³ Tamże.

⁴ Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

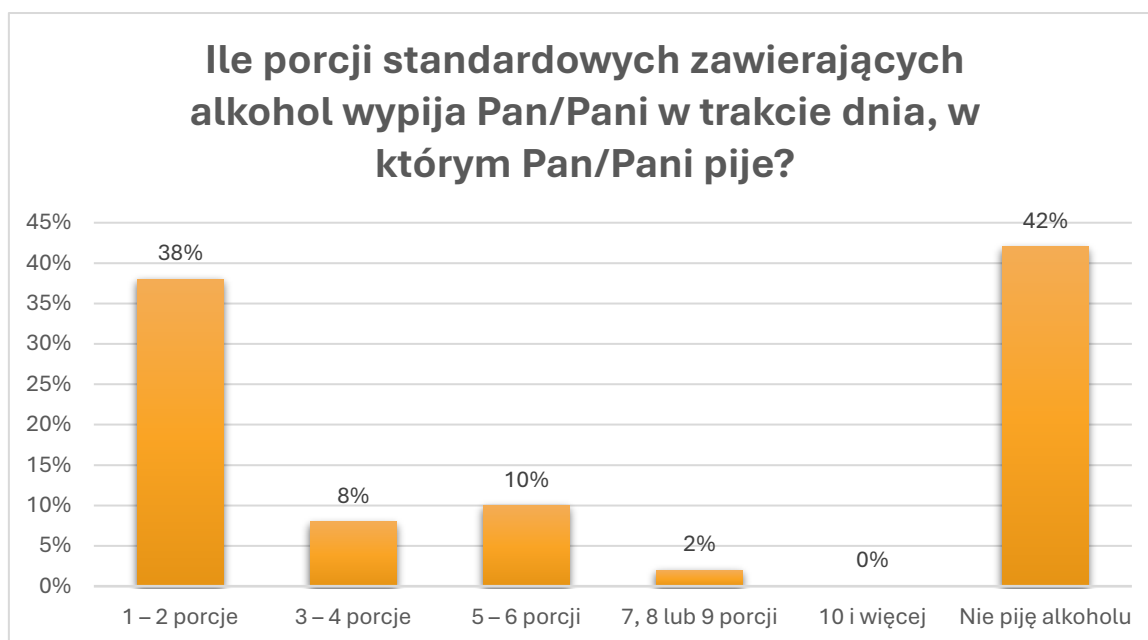


Następnym badanym obszarem była **częstotliwość spożywania alkoholu**. Do picia alkoholu **kilka razy w roku przyznało się – 56%, kilka razy w miesiącu – 19% badanych, raz w tygodniu – 2%. 23% w ogóle nie pije alkoholu.**

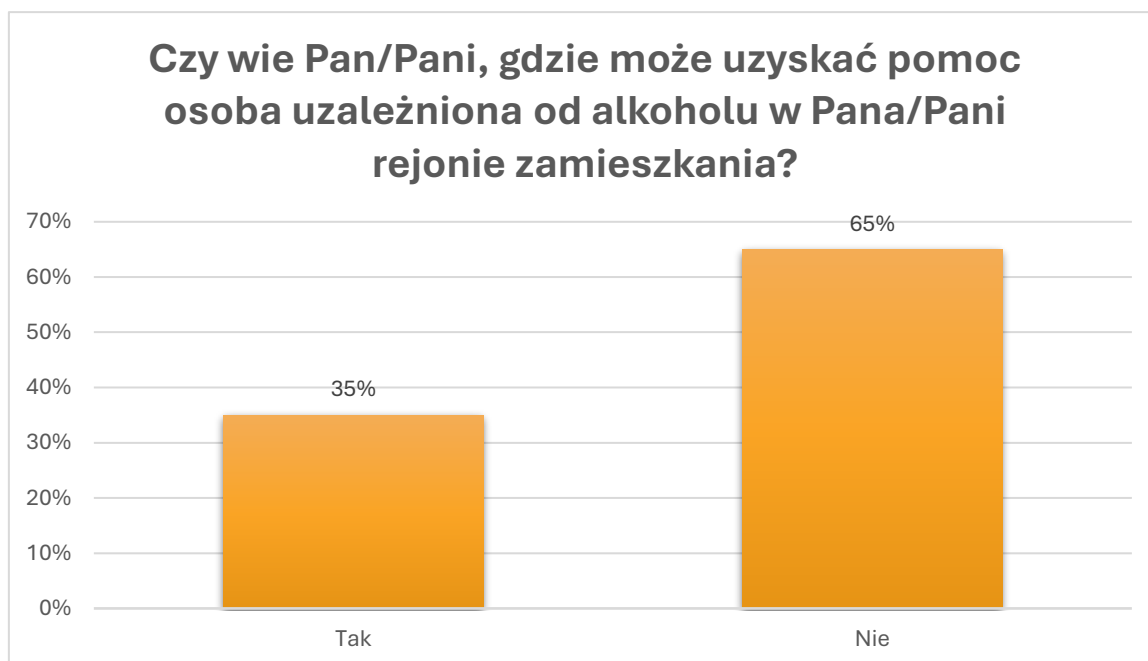


Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu interesujące były także **ilości jego jednorazowego wypicia**. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani zaznaczali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu – 38%, 3-4 porcje alkoholu – 8%, 5-6 porcji alkoholu – 10%, 7, 8 lub 9 porcji – 2%. 42% nie pije alkoholu.



Co ważne, **65% badanych nie wie, gdzie może zgłosić się po pomoc osoba uzależniona od alkoholu.**



Następnie ankietowani zostali poproszeni o wskazanie, w jakim stopniu zgadzają się z określonymi stwierdzeniami. Pierwsze ze stwierdzeń dotyczyło mitu, jakoby **alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce**. Łącznie **83%** badanych** zaznaczyło, iż **nie zgadza się z powyższym stwierdzeniem**.

Kolejne stwierdzenie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **86%* badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”**.

73%* respondentów ocenia **osoby pijące alkohol, jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.**

70%** badanych uważa, że **osoby nieletnie nie mają łatwości w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach.**

100%** respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie** nawet niewielkich ilości alkoholu, a także, że **prowadzenie samochodu po spożyciu alkoholu jest zabronione – 98%****. Kolejno, **92%**** ankietowanych jest zdania, że **picie alkoholu nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.**

Zgodność z twierdzeniami na temat alkoholu – dorośli mieszkańcy.

Twierdzenie	Zdecydowanie zgadzam się	Raczej zgadzam się	Raczej nie zgadzam się	Zdecydowanie nie zgadzam się
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce	0%	17%	17%	66%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany	65%	21%	8%	6%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym	40%	33%	23%	4%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach	15%	15%	37%	33%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych	4%	4%	15%	77%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne	2%	0%	4%	94%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu	0%	0%	4%	96%

*suma odpowiedzi zdecydowanie zgadzam się i raczej zgadzam się

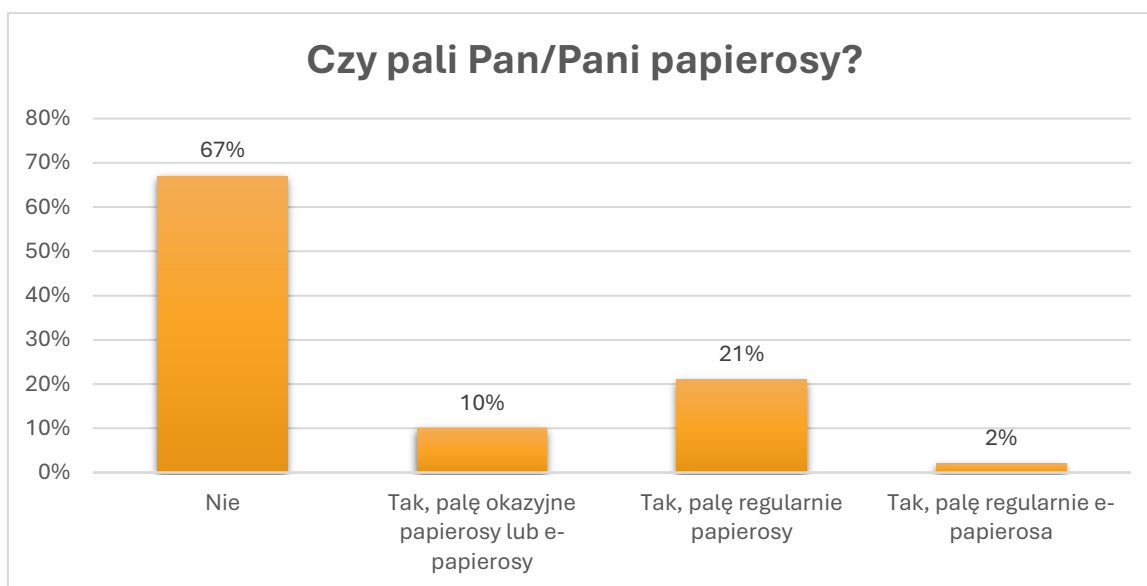
** suma odpowiedzi zdecydowanie nie zgadzam się i raczej nie zgadzam się

Zapytano mieszkańców również o ich zdanie na temat ilości sklepów i lokali, w których można kupić alkohol. 44% badanych mieszkańców uważa, że jest ich za dużo, 2% twierdzi, że jest ich za mało oraz 54% wskazuje na ich odpowiednią ilość.

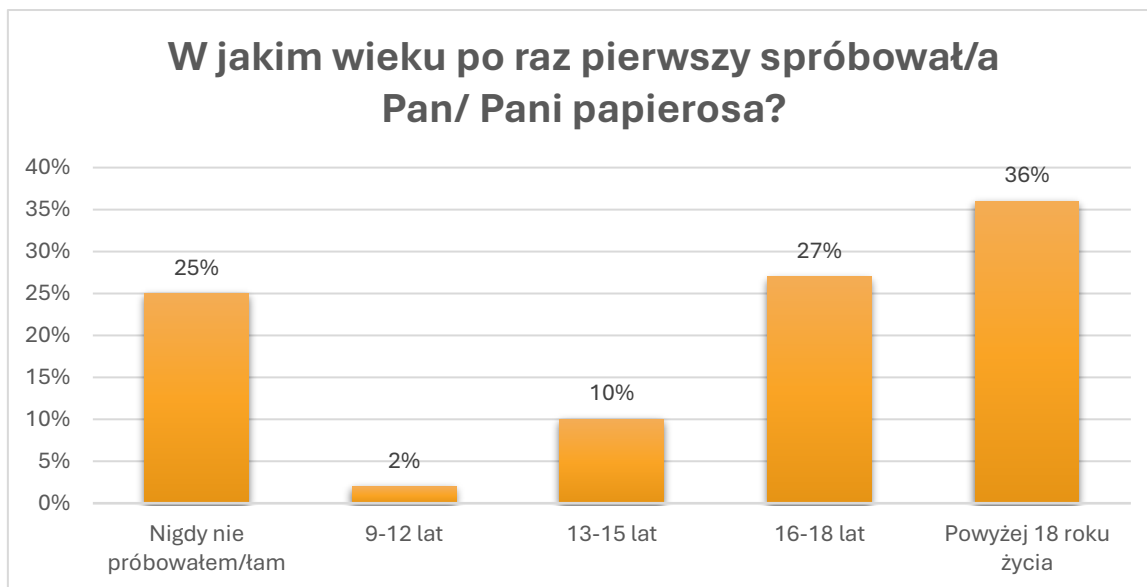


Substancje uzależniające: nikotyna

21% respondentów pali regularnie papierosy, 2% pali regularnie e-papierosy, a 10% pali okazjonalnie papierosy i e-papierosy. 67% nie pali w ogóle papierosów.



Jeżeli chodzi o wiek inicjacji nikotynowej, to **36%** wskazało, że **inicjacja nikotynowa miała miejsce, gdy byli już pełnoletni**. **10%** respondentów przyznało, że **pierwszy raz zapalili papierosa w wieku pomiędzy 13 a 15 rokiem życia oraz 27% badanych pomiędzy 16 a 18 rokiem życia, 2% pomiędzy 9 a 12 rokiem życia. 25% nigdy nie próbowało.**



Substancje psychoaktywne: narkotyki i dopalacze

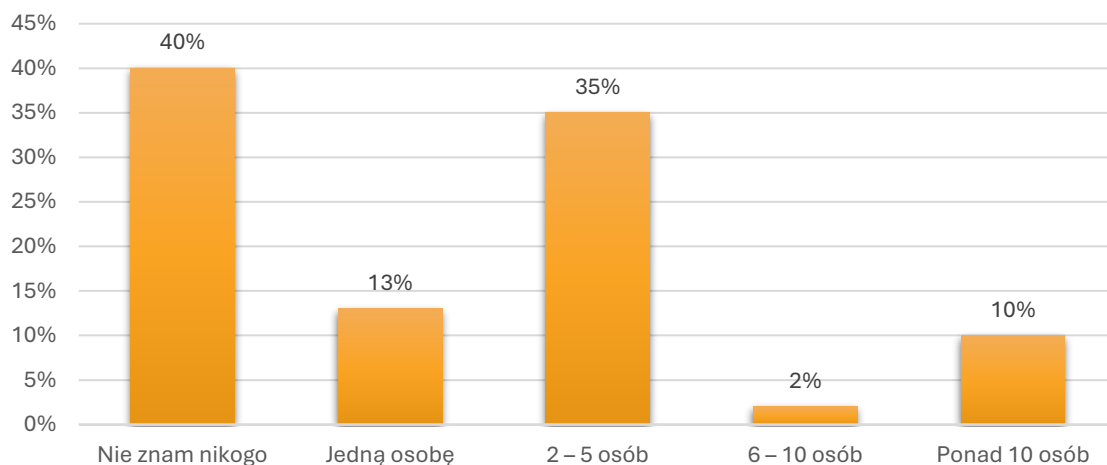
Według danych z badań populacyjnych odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano na poziomie 89,7% (badanie z 2014 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)⁵.

40% mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób, które przyjmują narkotyki lub dopalacze. 13% zna jedną osobę, 35% twierdzi, że zna od 2 do 5 osób przyjmujących substancje odurzające, 2% zna od 6 do 10 osób oraz 10% zna ponad 10 osób.

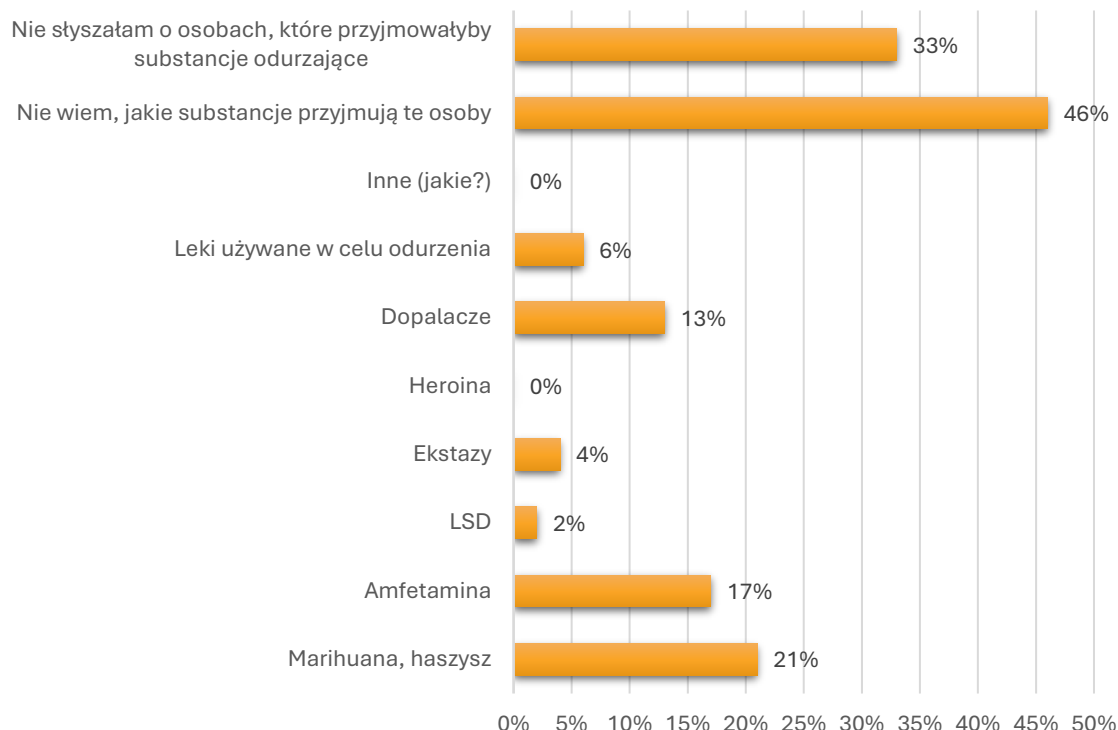
21% badanych wskazuje najczęściej na marihuanę, haszysz oraz 17% na amfetaminę. 13% na dopalacze. 46% nie wie, jakie substancje przyjmują takie osoby oraz 40% nie słyszało o osobach, które przyjmowałyby substancje odurzające.

⁵ Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, *Raport o stanie narkomanii w Polsce- 2019*, Warszawa 2019.

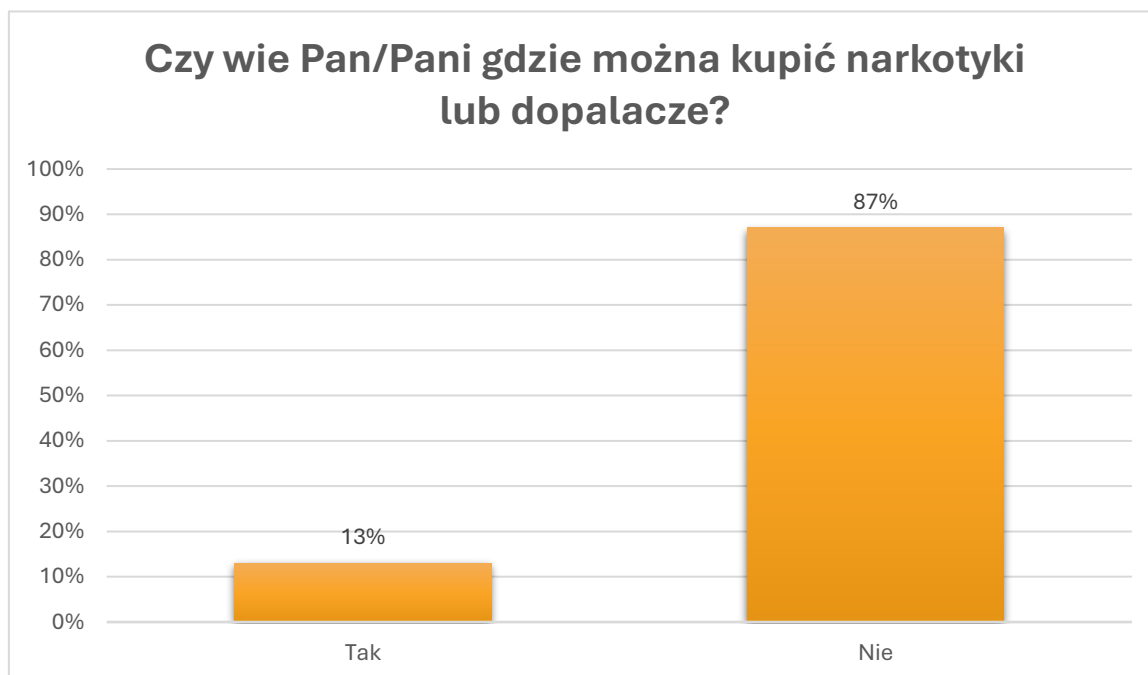
Ile zna Pan/Pani osób (osobiście lub „ze słyszenia”), które przyjmują substancje odurzające (narkotyki lub dopalacze)?



Jakie substancje odurzające są przyjmowane przez osoby (znane osobiście lub „ze słyszenia”) z Pana/Pani otoczenia? (można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)



87% respondentów wskazało, że nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.



Hazard

Przez wiele lat uzależnienie kojarzone było jedynie z zażywaniem substancji psychoaktywnych, jednakże coraz częściej kojarzy się ono również z czynnościami. Uzależnienie behawioralne określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności (hazard, zakupy, granie w gry itp.), a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

Formalnie, do grupy tych zaburzeń możemy zaliczyć jedynie zaburzenie uprawiania hazardu, ponieważ od maja 2013 (data opublikowania klasyfikacji DSM–V) występuje ono w klasyfikacji zaburzeń psychicznych Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego.

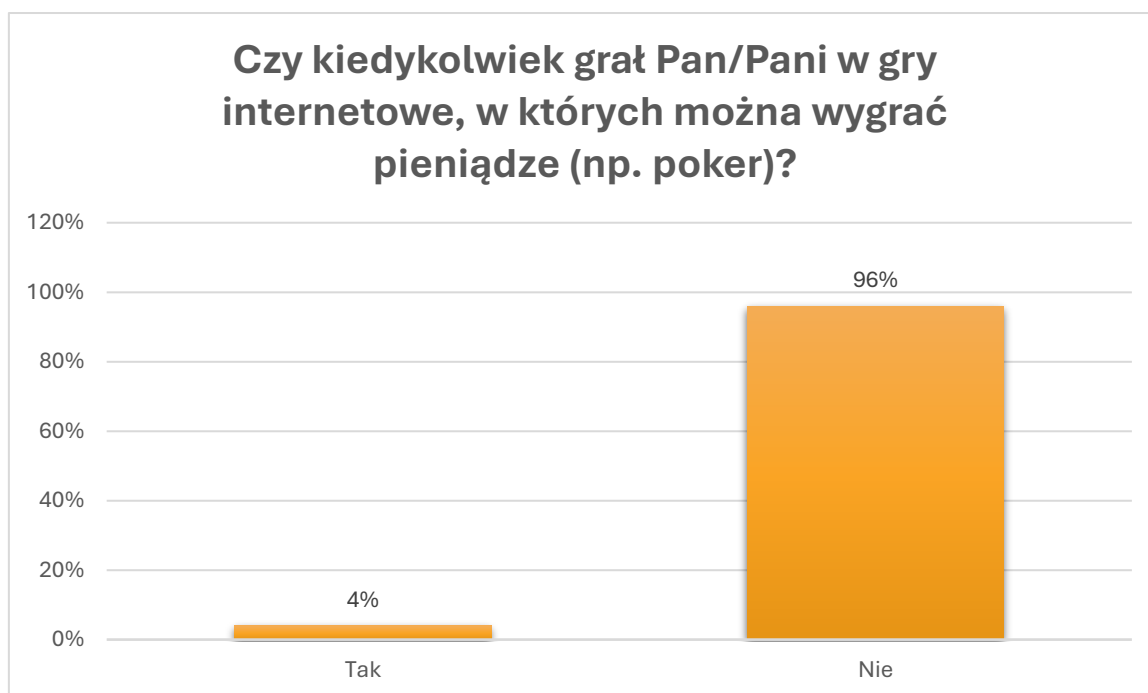
Hazard patologiczny, jak i zaburzenie uprawiania hazardu, można zdefiniować jako niekontrolowaną potrzebę (przymus) uprawiania hazardu, która z czasem staje się coraz silniejsza i upośledza funkcjonowanie jednostki – prowadzi do problemów natury osobistej, społecznej i zawodowej. Większość osób, które uprawiają hazard, można zaliczyć do graczy rekreacyjnych, którzy grę traktują jako jedną z wielu rozrywek i są w stanie kontrolować zachowanie związane z graniem (np. przestać grać po kolejnej przegranej).

Projekt badawczy „Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja

2018/2019” realizowany był od marca 2018 r. do maja 2019 r. przez Fundację Centrum Badania Opinii Społecznej. Badanie to było powtórzeniem projektu zrealizowanego w latach 2011/2012 oraz w latach 2014/2015. W celu zmierzenia skali uzależnienia od hazardu w Polsce w 2019 roku zapytano badanych, czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem grali w jakieś gry na pieniądze. Respondentom przedstawiono listę dziesięciu różnych gier – o każdej mieli powiedzieć, czy w nią grali i jak często. Na tej podstawie wyodrębniono dwie kategorie osób – niegrających i grających (w dalszej części raportu zwanych „graczami”). Niegrający to osoby, które zadeklarowały, że w ciągu ostatniego roku nie grały ani razu w żadną z wymienionych na liście gier. Odsetek tzw. graczy otrzymano przez odjęcie od 100% odsetka niegrających. Gracze są to zatem osoby, które zagrały na pieniądze przynajmniej raz w ciągu roku przed badaniem w przynajmniej jedną z gier wymienionych na liście. Niegrający stanowili 62,9% ogółu Polaków w wieku 15+, zaś gracze na pieniądze 37,1%. W porównaniu z rokiem 2015 odsetek graczy wzrósł o 2,9 punktu procentowego. Polacy najczęściej grają w gry Totalizatora Sportowego (27,4,0%). Na drugim miejscu ze znacznie słabszym wynikiem, plasują się zdraпки (16,3,0%), loterie/konkursy SMS-owe (6,3%) oraz automaty do gier z tzw. niskimi wygranymi – gra w nie 3,8% obywateli naszego kraju w wieku 15+. W porównaniu z 2015 rokiem ranking popularności poszczególnych gier nie uległ zasadniczym zmianom. Możemy mówić o zwiększeniu się odsetka grających w zdraпки (o 2,9% punktu procentowego) oraz spadku popularności loterii i konkursów SMS-owych⁶.

Zapytano zatem badanych o to, czy kiedykolwiek grali w gry internetowe, w których można wygrać pieniądze (np. poker). **96% wskazało, że nie grało nigdy w tego rodzaju gry.** Uzależnienie od gier hazardowych jest zatem wśród dorosłych mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie na niskim poziomie ryzyka.

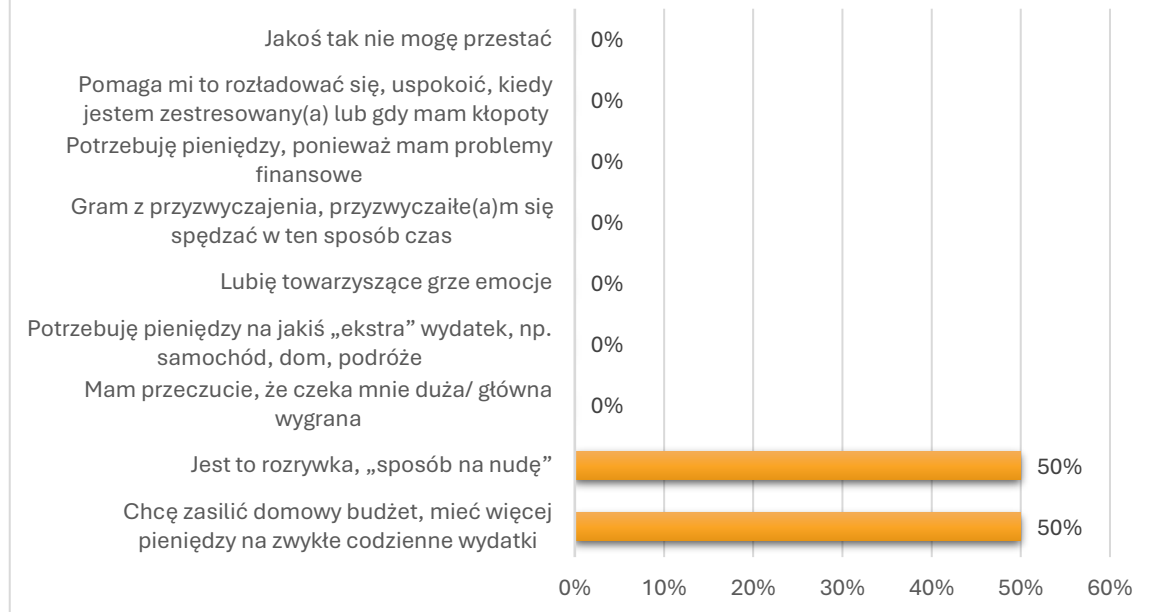
⁶ Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, *Oszacowanie rozpowszechnienia oraz identyfikacja czynników ryzyka i czynników chroniących hazardu i innych uzależnień behawioralnych – edycja 2018/2019*, Warszawa 2019, s. 153.



Uzależnienie od hazardu jest uznawane za przewlekłe i niewyleczalne schorzenie. Oznacza to, że powrót hazardzisty do bezpiecznego grania jest niemożliwy, zawsze wymknie się ono spod kontroli nawet, gdy przerwa w graniu była stosunkowo długa. Abstynencja od grania, nawet relatywnie długa, nie jest dowodem na wyleczenie i brak choroby. Uzależnienie od hazardu wymaga kompleksowego leczenia psychoterapeutycznego (psychoterapia indywidualna, rodzinna) i być może włączenia psychiatrycznego leczenia farmakologicznego. Podobnie, jak w przypadku uzależnienia od alkoholu, tu również występuje mechanizm współuzależnienia rodziny jako skutek uzależnienia członka rodziny.

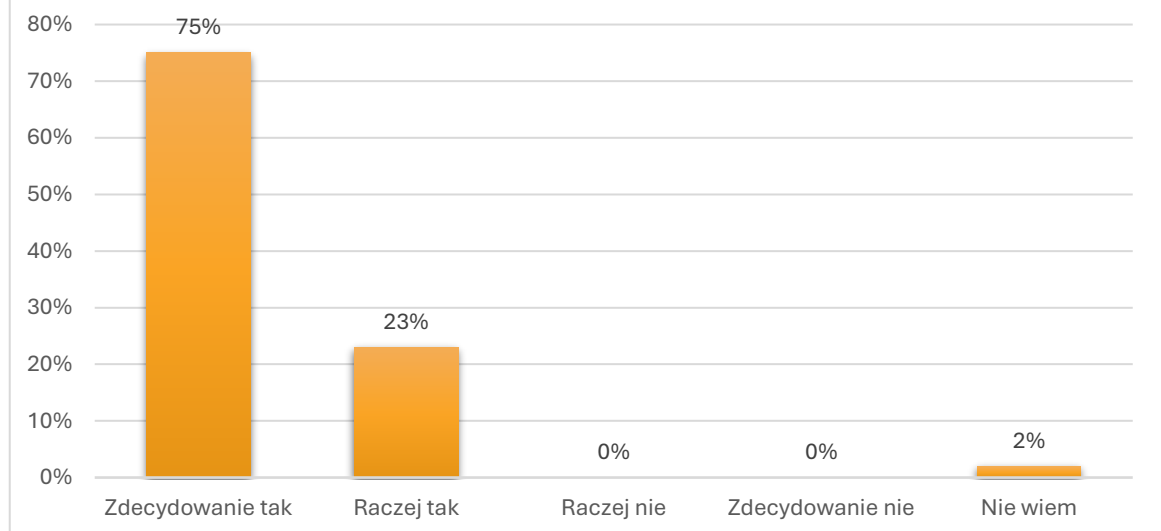
Przedstawiony poniżej wykres pokazuje powody, dla których ludzie grają w gry internetowe. Z 4% respondentów deklarujących granie w gry internetowe, 50% przyznaje, że jest to rozrywka, sposób „na nudę” oraz 50% gra, ponieważ chce zasilić domowy budżet, aby mieć więcej pieniędzy na zwykłe codzienne wydatki.

Dlaczego grywa Pan/ Pani w gry internetowe? Proszę wskazać wszystkie istotne dla Pana/ Pani powody?



98% badanych mieszkańców twierdzi, że można się uzależnić od gier na pieniądze.

Czy, Pana/Pani zdaniem, można uzależnić się od gier na pieniądze?



Potrzeba realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień w opinii mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie

W pierwszej kolejności respondenci zostali poproszeni o ocenę rozpowszechnienia niektórych z uzależnień (zarówno uzależnień od substancji, jak i uzależnień behawioralnych) w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów jest odsetek mieszkańców, którzy wskazują dany problem, jako bardzo powszechny. Z analizy danych wynika, że mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie za **najbardziej powszechne problemy społeczne** uznają **sieciologizm (84%)** oraz **nikotynizm (81%)** – to właśnie te uzależnienia najczęściej określano jako bardzo lub dość powszechne. **Alkoholizm** również jest postrzegany jako szeroko rozpowszechniony – **łącznie 69%** badanych oceniło go jako bardzo lub dość powszechny. Znacznie niżej oceniono **narkomanię (33%)** oraz **zakupoholizm (38%)** i **pracoholizm (36%)**, które większość badanych określa jako raczej rzadkie. Dane te wskazują, że mieszkańcy najczęściej dostrzegają problemy związane z legalnymi i powszechnie dostępnymi używkami oraz technologią, a rzadziej z mniej widocznymi lub tabuizowanymi zjawiskami.

Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców.

	<i>Bardzo powszechne</i>	<i>Dość powszechne</i>	<i>Dość rzadkie</i>	<i>Bardzo rzadkie</i>	<i>Nie występują</i>
Alkoholizm	27%	42%	21%	6%	4%
Narkomania	8%	25%	42%	15%	10%
Nikotynizm	56%	25%	9%	6%	4%
Zakupoholizm	11%	27%	27%	31%	4%
Pracoholizm	9%	27%	25%	33%	6%
Sieciologizm	48%	36%	8%	8%	0%
Uzależnienie od hazardu	4%	23%	40%	19%	14%
Zaburzenia odżywiania	4%	17%	35%	29%	15%

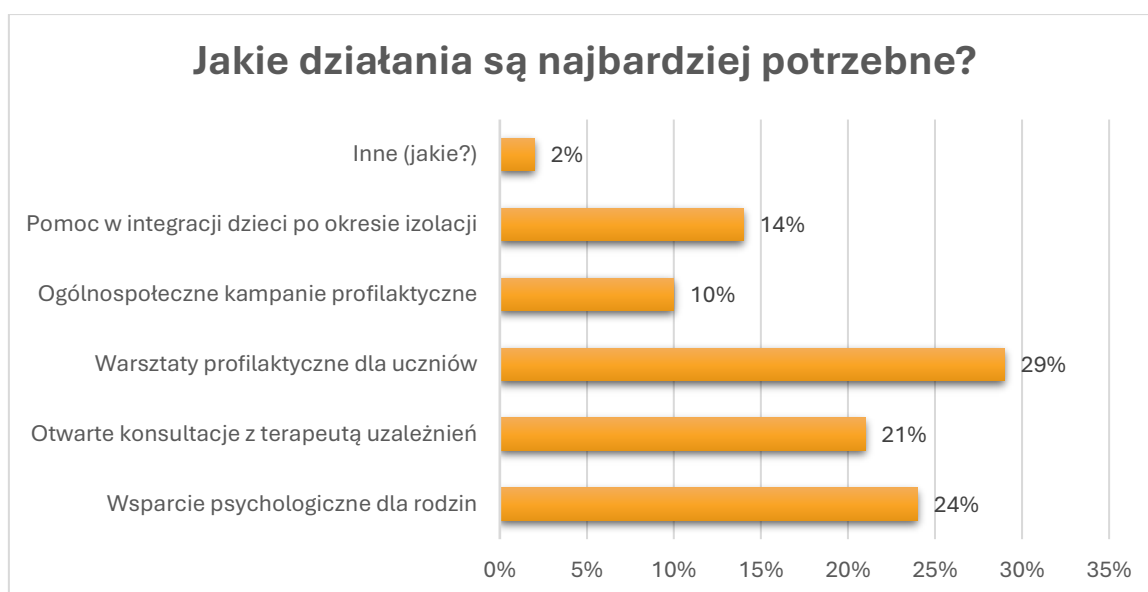
Mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

Jak wynika z przeprowadzonych badań zdecydowana większość mieszkańców – **87%** **dostrzega potrzeby realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień**. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów uzależnień oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym,

które są z nimi związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.



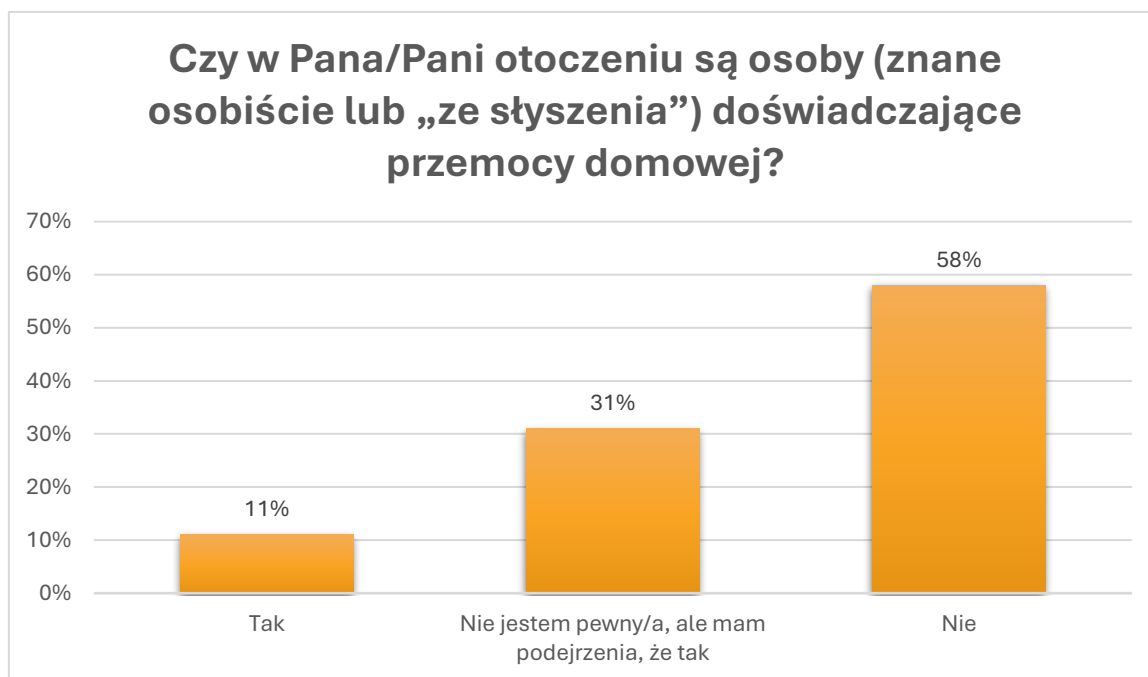
Mieszkańcy stwierdzili, że najbardziej potrzebne działania to warsztaty profilaktyczne dla uczniów – 29%, wsparcie psychologiczne dla rodzin – 24% oraz otwarte konsultacje z terapeutą uzależnień – 21%.



Przemoc domowa

Według badań przeprowadzonych w 2019 roku z deklaracji badanych wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstą (17%) kłótnie wybuchają przynajmniej kilka razy w miesiącu. W ciągu ostatnich siedmiu lat częstość występowania konfliktów w rodzinach w zasadzie się nie zmieniła. Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji po 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało, że padło jej ofiarą w najbliższej okolicy (7%). Nieco rzadziej ankietowali zetknęli się z agresją w restauracji, kawiarni, na dyskotekę (5%), w środkach komunikacji – pociągu, autobusie, tramwaju, taksówce (5%) lub w innych miejscach (4%)⁷. Wyniki te zbliżone do danych sprzed 3 lat, kiedy CBOS realizował podobne badania. Przemoc, zarówno ta fizyczna, jak i psychiczna, jest zjawiskiem dość powszechnym w polskiej społeczności. Jest to zjawisko niezwykle trudne do zbadania, ponieważ osoby doświadczające przemocy w różny sposób zniekształcają swoje doświadczenia, np. racjonalizując zachowanie sprawcy lub go usprawiedliwiając.

11% mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie wskazało, że w ich otoczeniu są osoby doświadczające przemocy domowej oraz 31% nie jest tego pewna/y, ale ma podejrzenia, że przemoc występuje.

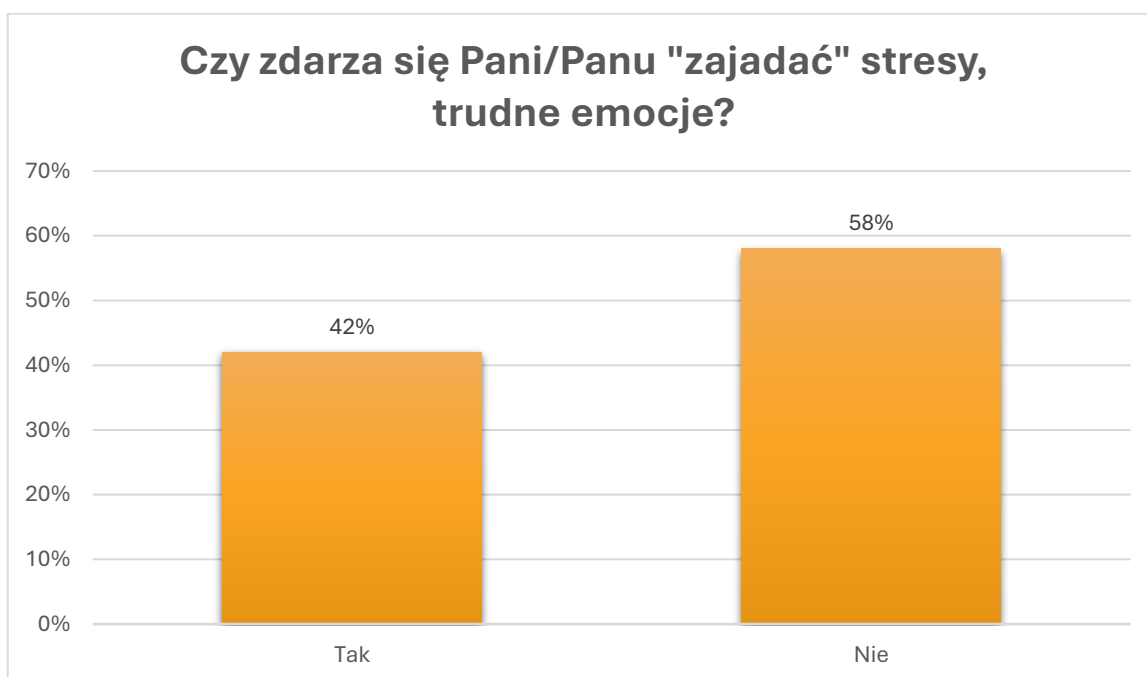


⁷ CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019

Zaburzenia odżywiania

Zaburzenia odżywiania to poważne problemy zdrowotne obejmujące nieprawidłowe nawyki żywieniowe oraz trudności emocjonalne, takie jak brak kontroli nad jedzeniem, objadanie się czy restrykcyjne ograniczanie jedzenia. Mogą być wynikiem niskiej samooceny, przewlekłego stresu, traumy lub presji społecznej dotyczącej wyglądu. Coraz częściej zwraca się uwagę również na tzw. „**zajadanie emocji**”, czyli sięganie po jedzenie w odpowiedzi na stres czy trudne uczucia, co może być jednym z objawów zaburzeń odżywiania.

Wykres przedstawia odpowiedzi badanych na pytanie: „Czy zdarza się Pani/Panu *zajadać* stresy, trudne emocje?”. **42% respondentów przyznało**, że zdarza im się regulować emocje poprzez jedzenie, natomiast **58% odpowiedziało przecząco**. Choć większość nie deklaruje takiego zachowania, to część osób wskazuje na obecność mechanizmu „zajadania stresu”, co może być sygnałem do działań profilaktycznych w zakresie zdrowia psychicznego i żywieniowego.



Wykres poniżej przedstawia odpowiedzi respondentów na pytanie dotyczące trudności w kontrolowaniu zachowań jedzeniowych, takich jak kompulsywne objadanie się czy natrętne myśli o jedzeniu. **15% badanych** przyznało, że zdarza im się doświadczać takich trudności, co może wskazywać na ryzyko rozwijania się zaburzeń odżywiania lub problemów emocjonalnych związanych z jedzeniem. **85% respondentów** nie zauważa u siebie tego typu zachowań.

Chociaż większość osób nie deklaruje problemów z kontrolą jedzenia, to fakt, że część osób wskazuje na takie trudności, stanowi ważny sygnał dla działań profilaktycznych i edukacyjnych. Może to świadczyć o potrzebie wsparcia w zakresie zdrowego podejścia do odżywiania, emocji i regulacji stresu.



BADANIA WŚRÓD PRACOWNIKÓW INSTYTUCJONALNYCH

Metodologia

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów.

Cel badania i charakterystyka grupy badawczej

Pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych jest instytucją polityki społecznej państwa, w tym organów samorządowych, które zadania z tym związane realizują za pośrednictwem ośrodków pomocy społecznej. Wykonując zadania pomocy społecznej i dyspozycje wynikające z przepisu art. 2 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej podmioty te współpracują, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, tj. podmiotami, które mogą posiadać informacje o potencjalnych beneficjentach pomocy społecznej. W celu prawidłowego wypełniania zadań z zakresu pomocy społecznej konieczna jest rzetelna identyfikacja osób wymagających objęcia pomocą, jak też należyte wykonywanie obowiązków przez pracowników socjalnych, mające na celu monitorowanie sytuacji społecznej. Niekorzystanie bądź korzystanie w niewielkim stopniu z możliwości współpracy nie zapewnia pełnej i skutecznej identyfikacji i następnie oceny sytuacji osób potrzebujących.

Niewątpliwie, ważną grupą, której badanie jest pomocne w identyfikacji problemów społecznych występujących na terenie Gminy są właśnie pracownicy instytucjonalni.

W badaniu wzięło udział 10 osób. 60% badanych jest członkiem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz 40% jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego.

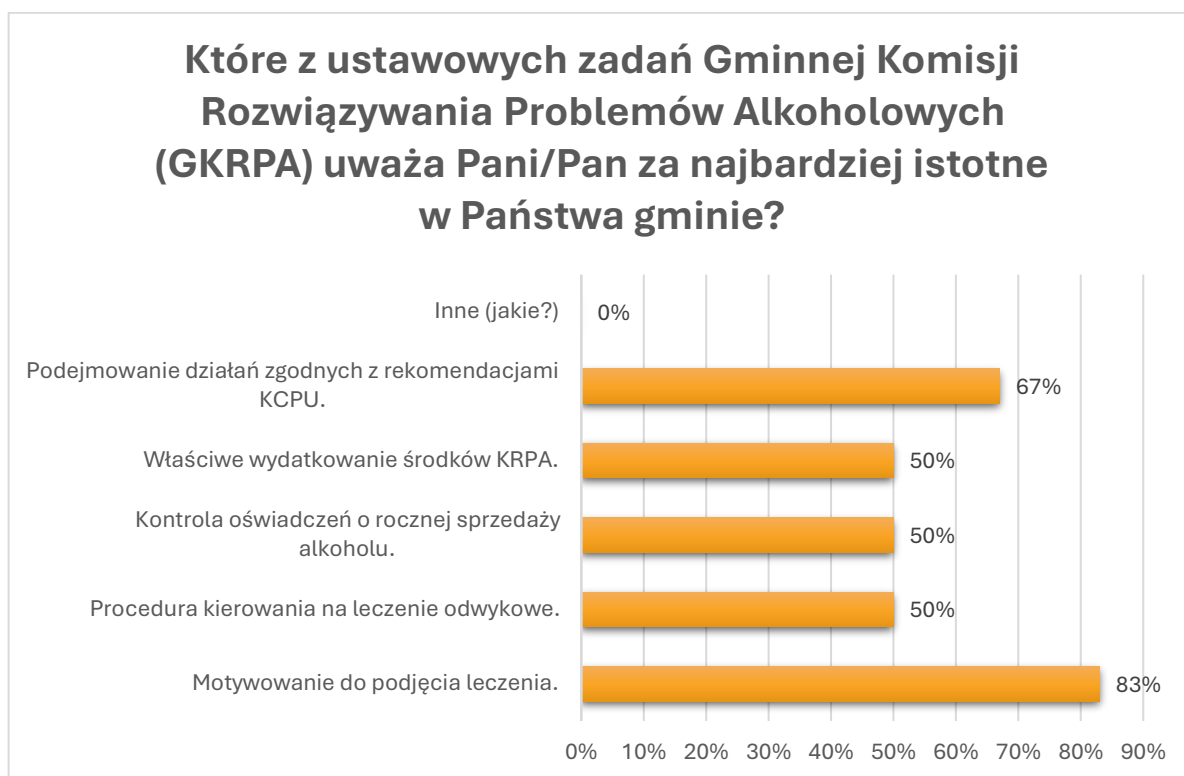


Wyniki

Na sam początek badani pracownicy mieli za zadanie wskazać ocenę istotności problemów występujących w tutejszym środowisku lokalnym Gminy. Na podstawie danych można stwierdzić, że pracownicy instytucjonalni Gminy Gronowo Elbląskie postrzegają wiele problemów uzależnień jako **bardzo poważne w środowisku lokalnym**. Aż **100% respondentów** wskazało, że **nadużywanie alkoholu przez dorosłych, zażywanie narkotyków i dopalaczy przez dorosłych, przemoc domowa związana z zażywaniem substancji oraz brak świadomości zagrożeń** to problemy bardzo istotne lub istotne. Równie alarmująco oceniono **uzależnienia behawioralne wśród młodzieży (100%)**, **spożywanie alkoholu przez młodzież (90%)**, **palenie papierosów i używanie e-papierosów przez młodzież (po 90%)**, a także **brak dostępu do terapii (80%)**. Stosunkowo mniejsze znaczenie przypisano **palenie papierosów przez dorosłych (40%)** oraz **używanie e-papierosów przez dorosłych (50%)**, co może świadczyć o większym przyzwoleniu społecznym wobec tych zachowań. Szczególną uwagę zwraca również **nadużywanie alkoholu przez seniorów**, uznane za istotne przez 60% badanych. Dane jednoznacznie wskazują na potrzebę wzmocnienia profilaktyki, edukacji i dostępności pomocy terapeutycznej – szczególnie dla młodzieży, dorosłych i rodzin dotkniętych przemocą.

<i>Jak poważne/istotne są poniższe problemy w Pana/Pani środowisku lokalnym?</i>	Bardzo istotny	Istotny	Średnio istotny	Mало istotny	Nieistotny
Nadużywanie alkoholu przez dorosłych	80%	20%	0%	0%	0%
Spożywanie alkoholu przez młodzież	70%	20%	0%	10%	0%
Nadużywanie alkoholu przez seniorów	20%	40%	10%	20%	10%
Zażywanie narkotyków i dopalaczy przez dorosłych	70%	30%	0%	0%	0%
Zażywanie narkotyków i dopalaczy przez młodzież	80%	10%	10%	0%	0%
Uzależnienia behawioralne (np. hazard) u dorosłych	30%	30%	30%	10%	0%
Uzależnienia behawioralne (np. Internet) u młodzieży	70%	30%	0%	0%	0%
Palenie papierosów przez dorosłych	30%	10%	60%	0%	0%
Palenie papierosów przez młodzież	60%	30%	10%	0%	0%
Używanie e-papierosów przez dorosłych	30%	20%	30%	20%	0%
Używanie e-papierosów przez młodzież	60%	30%	10%	0%	0%
Zażywanie leków na receptę w celach niemedycznych	60%	10%	20%	10%	0%
Uzależnienia od leków (np. uspokajających, nasennych) u seniorów	40%	40%	10%	0%	10%
Przemoc domowa związana z zażywaniem substancji	90%	10%	0%	0%	0%
Brak dostępu do terapii uzależnień	70%	10%	20%	0%	0%
Brak świadomości zagrożeń związanych z uzależnieniami	80%	20%	0%	0%	0%

Zdecydowana większość respondentów (83%) wskazała, że **najbardziej istotnym zadaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia**. Na drugim miejscu znalazło się **podejmowanie działań zgodnych z rekomendacjami KCPU**, którą za ważną uznało 67% badanych. Mniej uwagi poświęcono zadaniom administracyjnym – **kontrola oświadczeń o sprzedaży alkoholu, procedura kierowania na leczenie odwykowe oraz właściwe wydatkowanie środków KRPA** zostały wskazane jako istotne przez po 50% respondentów.



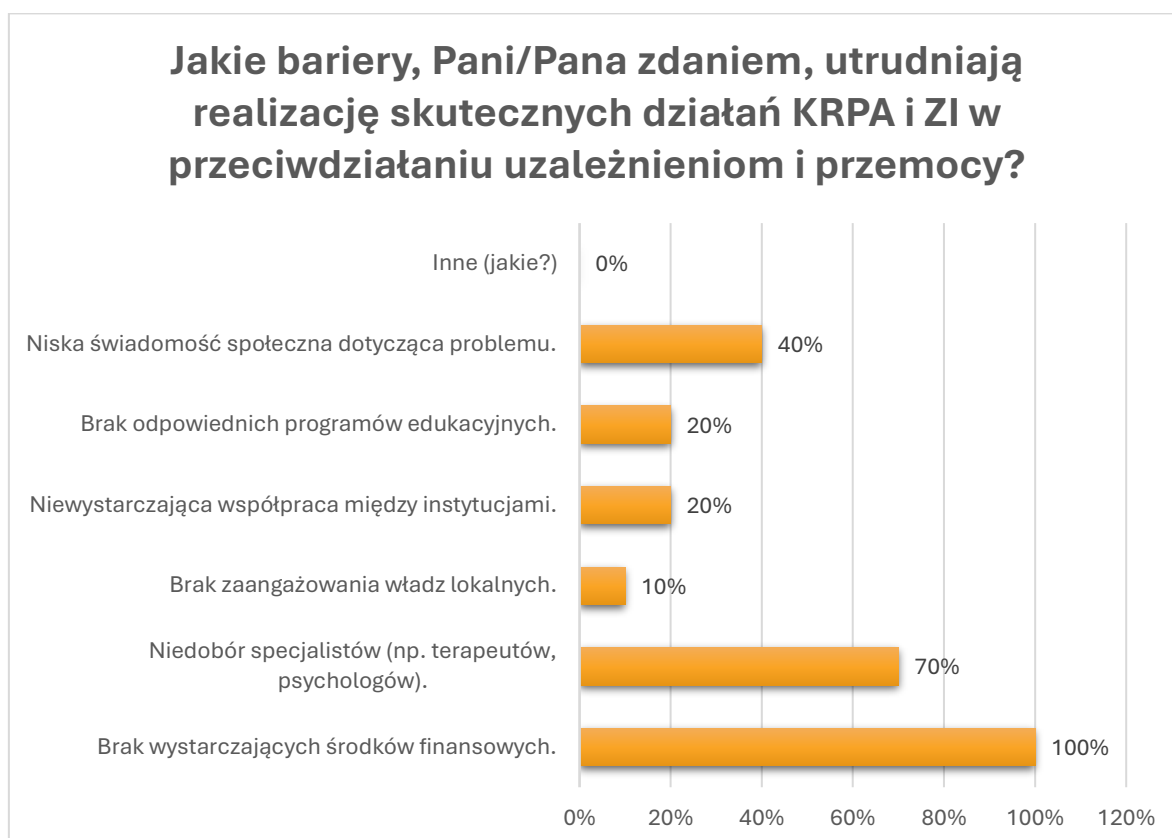
Wyniki dotyczące oceny skuteczności współpracy między Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (KRPA) a Zespołem Interdyscyplinarnym (ZI) w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej wskazują na skuteczny odbiór tej współpracy – 70% respondentów ją tak oceniło. 30% ankietowanych wskazało je jako umiarkowanie skuteczną. Nie odnotowano opinii o nieskuteczności współpracy ani o braku współpracy, co może świadczyć o solidnych podstawach i zaangażowaniu obu instytucji w realizację swoich zadań.



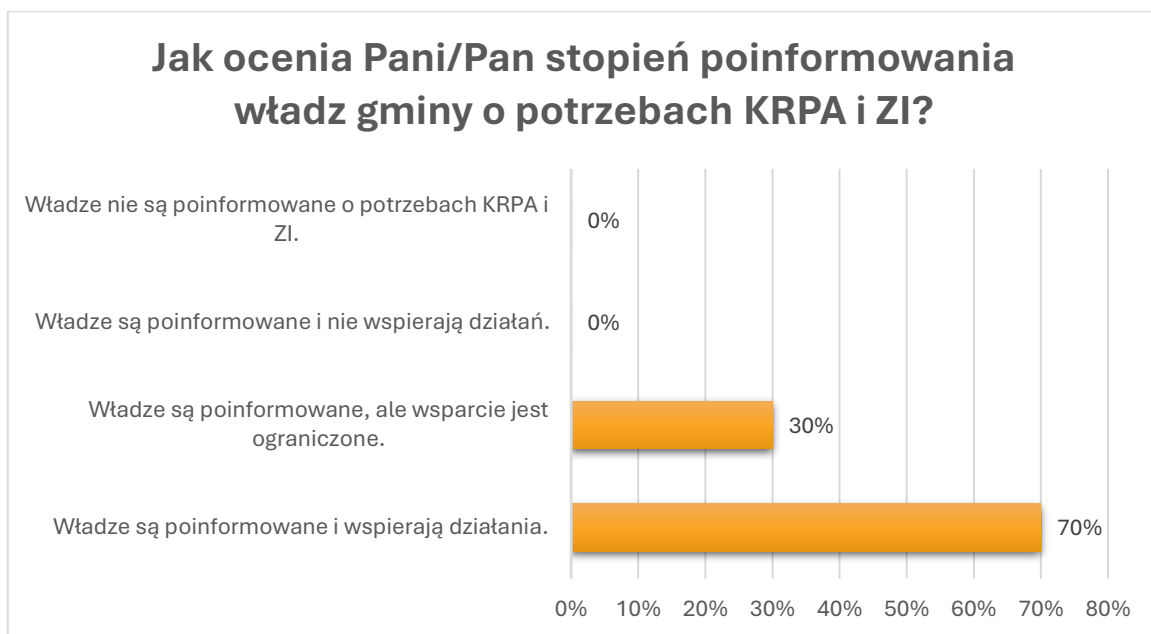
Aby zwiększyć skuteczność współpracy między Zespołem Interdyscyplinarnym (ZI) a Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (KRPA), respondenci najczęściej wskazywali na potrzebę organizacji wspólnych szkoleń (60%) oraz realizacji wspólnych projektów i programów profilaktycznych (60%). Istotnym elementem efektywnej współpracy są również regularne spotkania i wymiana informacji – tę formę wskazało 50% badanych. Nieco rzadziej, ale nadal istotnie, pojawiała się potrzeba ustalenia wspólnych celów i strategii działania (30%). Jedynie 10% respondentów dostrzega konieczność zwiększenia zaangażowania społeczności lokalnej w działania ZI i KRPA. Wyniki pokazują, że fundamentem skutecznej współpracy powinno być planowanie działań w sposób skoordynowany i partnerski, oparty na wspólnej wiedzy i jasno określonych celach.



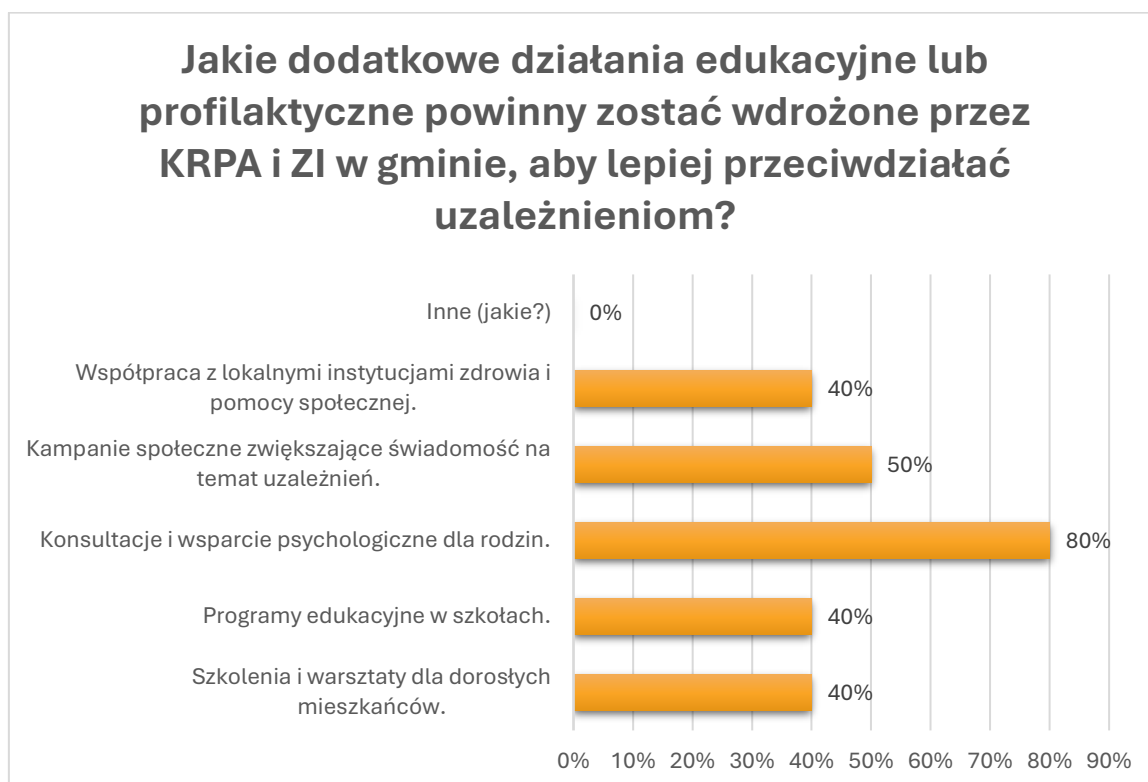
Główne bariery utrudniające skuteczną realizację działań KRPA i Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Gronowo Elbląskie dotyczą przede wszystkim aspektów finansowych i kadrowych. Aż 100% respondentów wskazało na **brak wystarczających środków finansowych** jako kluczową przeszkodę. Na drugim miejscu uplasował się **niedobór specjalistów**, takich jak terapeuci i psychologowie – wskazany przez 70% badanych. Dodatkowymi utrudnieniami są: **niska świadomość społeczna** dotycząca problemu uzależnień i przemocy (40%), **niewystarczająca współpraca między instytucjami** (20%) oraz **brak odpowiednich programów edukacyjnych** (20%). Tylko 10% respondentów dostrzega **brak zaangażowania władz lokalnych** jako istotną barierę. Wyniki te podkreślają potrzebę zarówno zwiększenia nakładów finansowych, jak i rozwijania kadry i edukacji społecznej, by działania KRPA i ZI były skuteczniejsze.



Większość respondentów (70%) uważa, że władze gminy są dobrze poinformowane o potrzebach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) oraz Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) i aktywnie wspierają podejmowane działania. 30% respondentów wskazuje, że władze są poinformowane, ale ich wsparcie jest ograniczone. Nikt nie wskazał na brak wsparcia ze strony władz ani na brak poinformowania o potrzebach KRPA i ZI.



Respondenci wskazali, że najważniejszym działaniem, które powinno zostać wdrożone przez KRPA i Zespół Interdyscyplinarny, są **konsultacje i wsparcie psychologiczne dla rodzin** – tę potrzebę zgłosiło aż 80% ankietowanych. **Po 40% respondentów** uznało, że skutecznym rozwiązaniem będą także **szkolenia i warsztaty dla dorosłych mieszkańców, programy edukacyjne w szkołach oraz współpraca z lokalnymi instytucjami zdrowia i pomocy społecznej**. Istotne znaczenie przypisano również **kampaniom społecznym**, których celem miałyby być zwiększanie świadomości na temat skutków uzależnień – wskazało je 50% badanych. Wyniki pokazują, że mieszkańcy dostrzegają potrzebę działań kompleksowych i ukierunkowanych zarówno na dzieci i młodzież, jak i osoby dorosłe. Kluczowe wydaje się wzmocnienie wsparcia psychicznego i edukacyjnego dla rodzin jako środowiska wychowawczego. Podkreśla to również konieczność ścisłej współpracy różnych instytucji w lokalnym systemie przeciwdziałania uzależnieniom.



PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

Metodologia

Badania w placówkach oświatowych przeprowadzono przy zastosowaniu techniki CAWI. Jest to technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej.

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była:

- analiza postaw i przekonań wobec alkoholu;
- analiza postaw i przekonań wobec wyrobów papierosowych;
- analiza postaw i przekonań wobec narkotyków;
- zbadanie środowiska szkolnego i rodzinnego uczniów;
- zbadanie niektórych problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Charakterystyka grupy badanej

W badaniu wzięło udział 49 uczniów z klas 4-6 oraz 35 uczniów z klas 7-8.

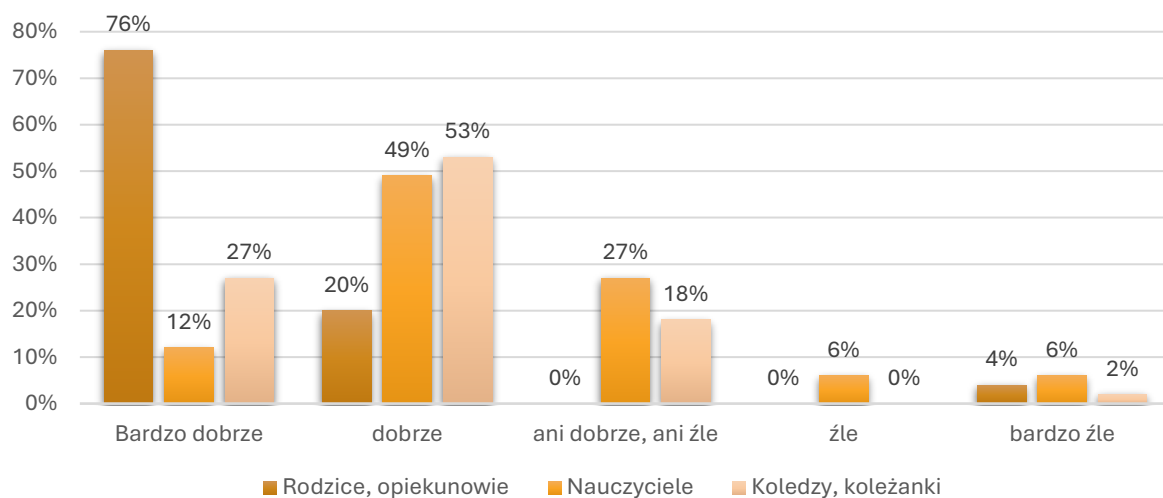
Wyniki badań

Relacje z rodzicami, nauczycielami oraz rówieśnikami

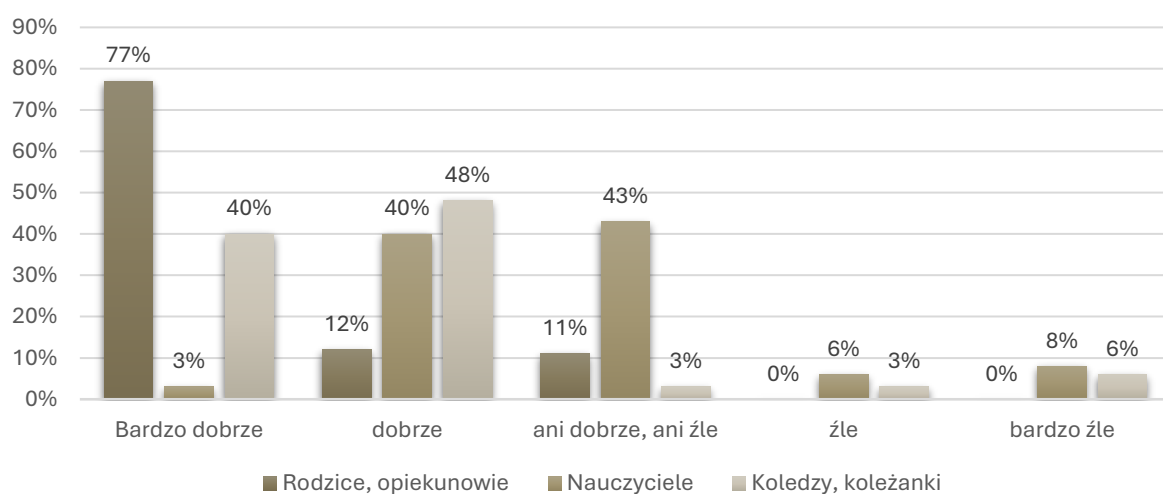
Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowić mogą dla nich oparcie i źródło wiedzy.

Uczniowie w Gminie Gronowo Elbląskie deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre relacje z opiekunami: SP 4-6 – 96%; SP 7-8 – 89%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami? SP 4-6



Jak oceniasz swoje relacje i więzi z wymienionymi osobami? SP 7-8



Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi

wskaźnikami frekwencji oraz mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania⁸.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie w Gminie Gronowo Elbląskie mają **bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: SP 4-6 – 61%; SP 7-8 – 43%.**

Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami – uczniowie z Gminy Gronowo Elbląskie relacje z rówieśnikami oceniają w większości **bardzo dobrze lub dobrze: SP 4-6 – 80%; SP 7-8 – 88%.**

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w Gminie Gronowo Elbląskie, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

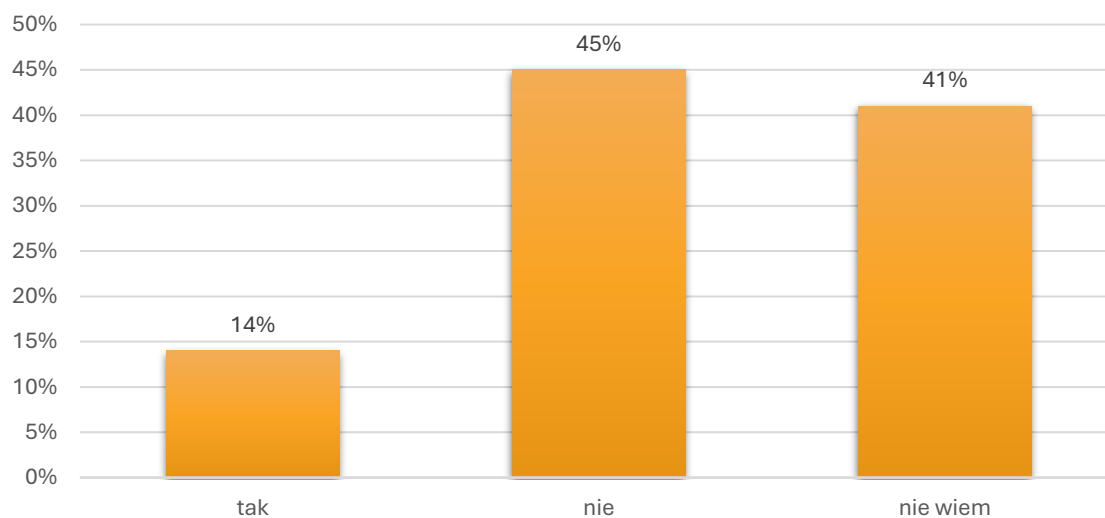
Substancje psychoaktywne: Alkohol

Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

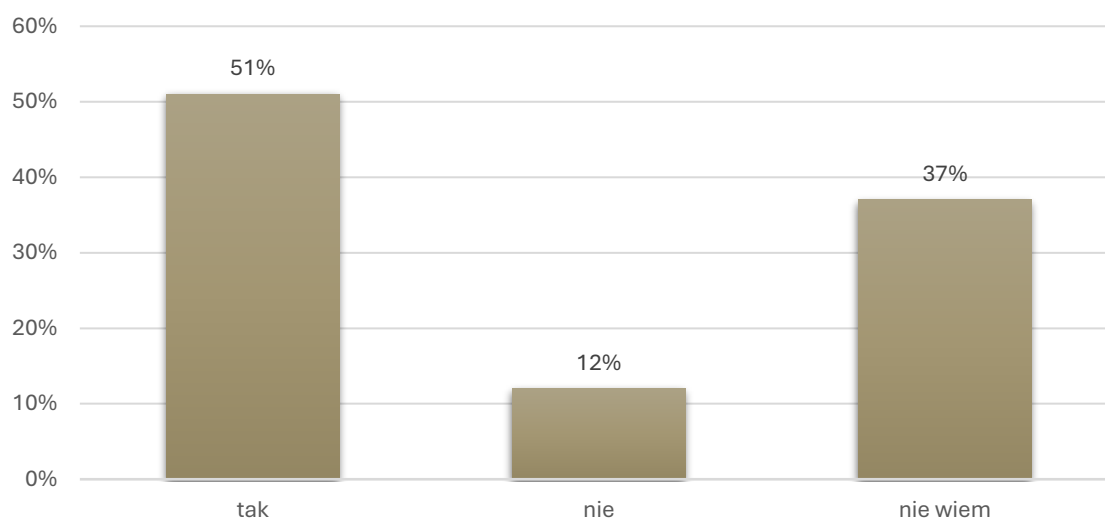
W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **14% uczniów klas 4-6 oraz 51% uczniów klas 7-8 przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.**

⁸ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

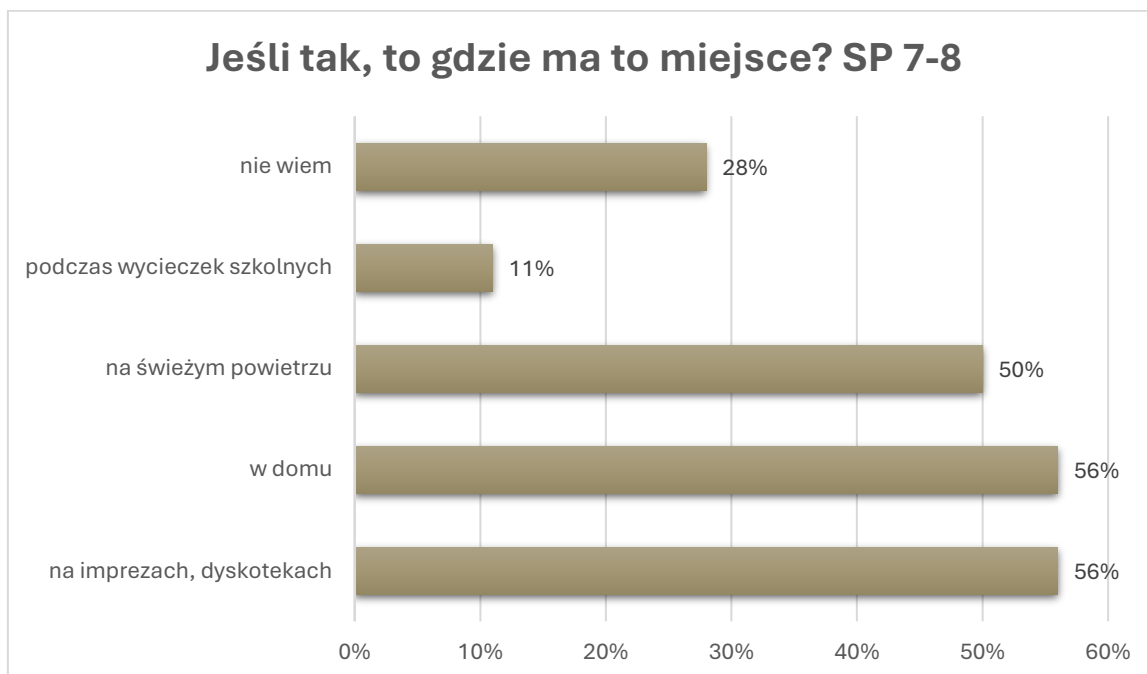
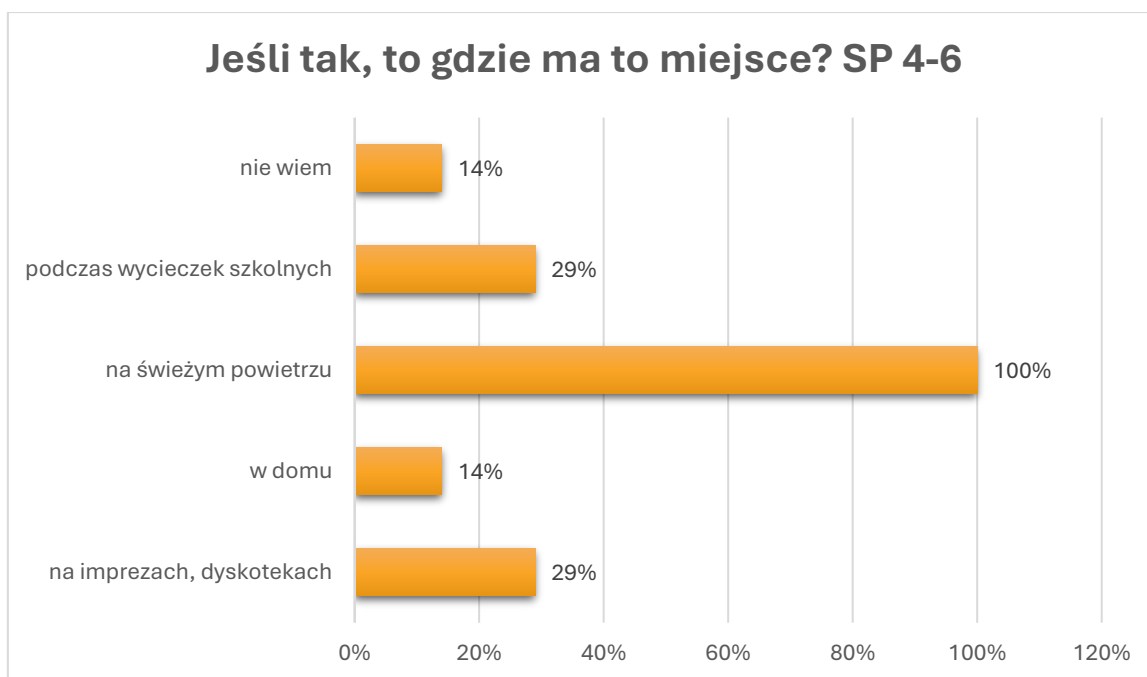
Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol? SP 4-6



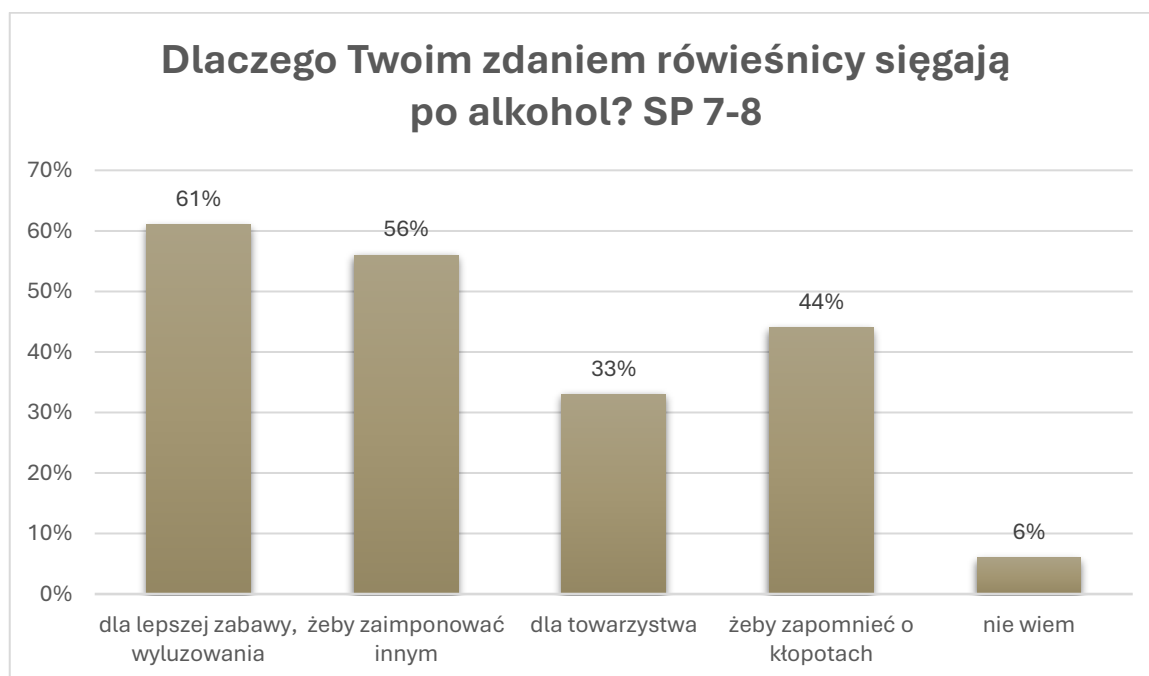
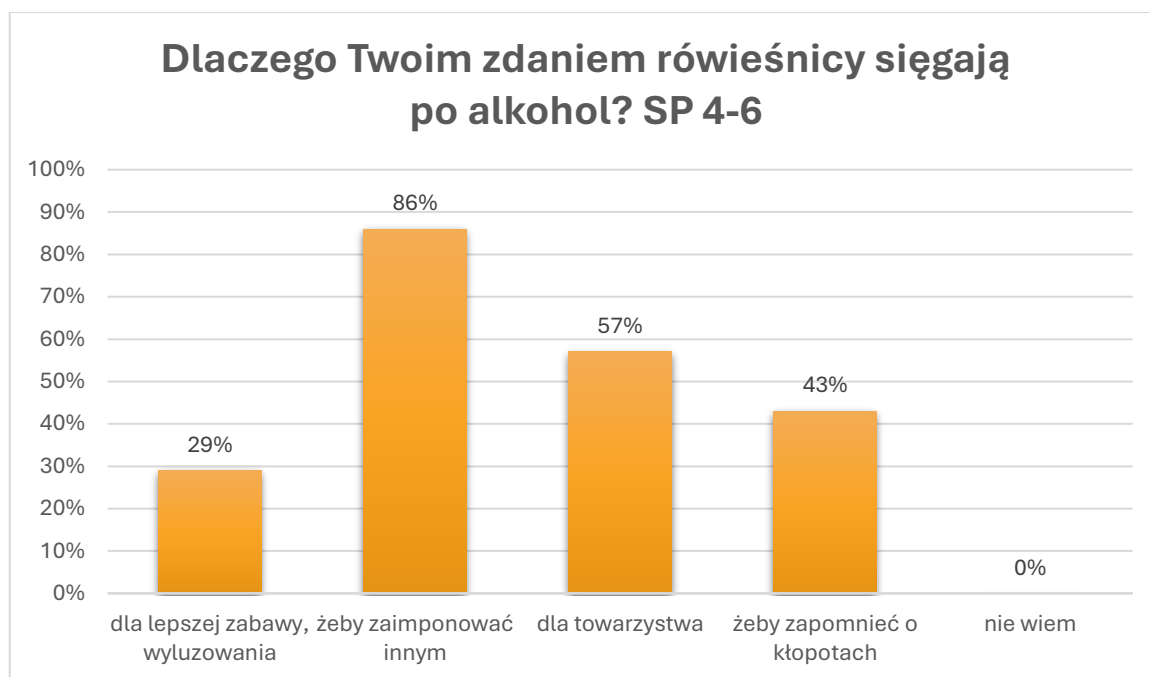
Czy Twoim zdaniem osoby w Twoim wieku piją alkohol? SP 7-8



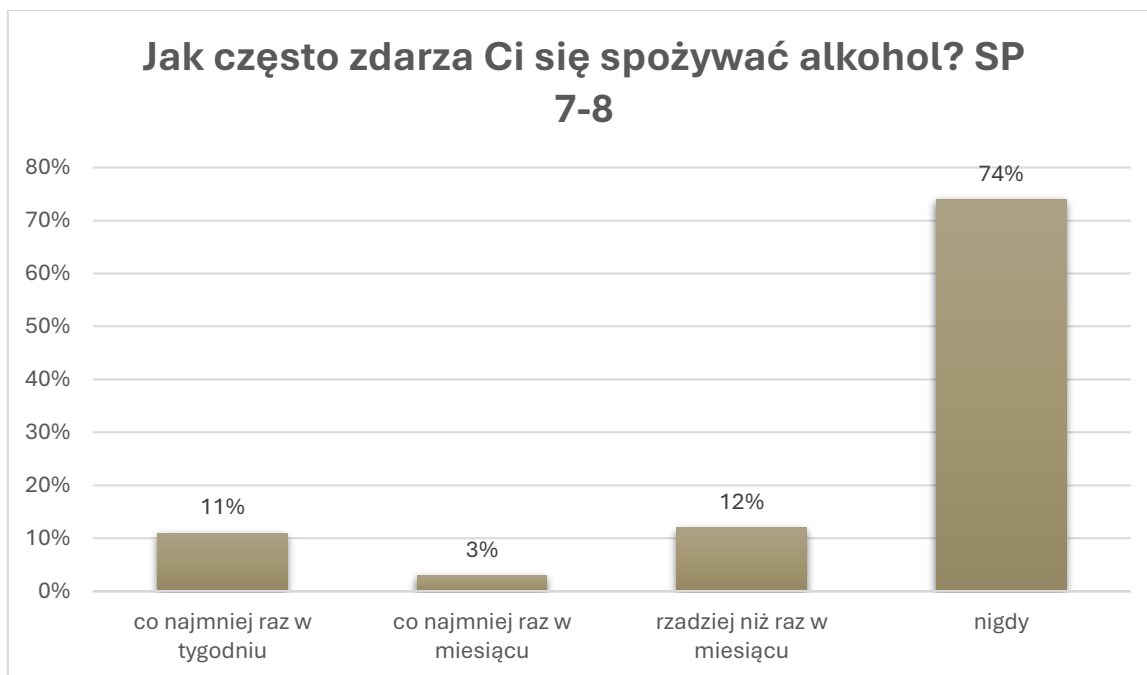
Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/ koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie najczęściej wskazywali na świeże powietrze (SP 4-6 – 100%; SP 7-8 – 50%), dyskoteki i imprezy (SP 4-6 – 29%; SP 7-8 – 56%), dom (SP 4-6 – 14%; SP 7-8 – 56%) oraz podczas wycieczek szkolnych (SP 4-6 – 29%; SP 7-8 – 11%). 14% młodszych uczniów oraz 28% starszych uczniów nie wie.



Jeżeli chodzi o przyczyny, z jakich ich rówieśnicy sięgają po alkohol **badani uczniowie wskazywali zazwyczaj na chęć zaimponowania innym (SP 4-6 – 86%; SP 7-8 – 56%),** a także dla lepszej zabawy, wyluzowania (SP 4-6 – 29%; SP 7-8 – 61%), dla towarzystwa (SP 4-6 – 57%; SP 7-8 – 33%), a także żeby zapomnieć o kłopotach (SP 4-6 – 43%; SP 7-8 – 44%).



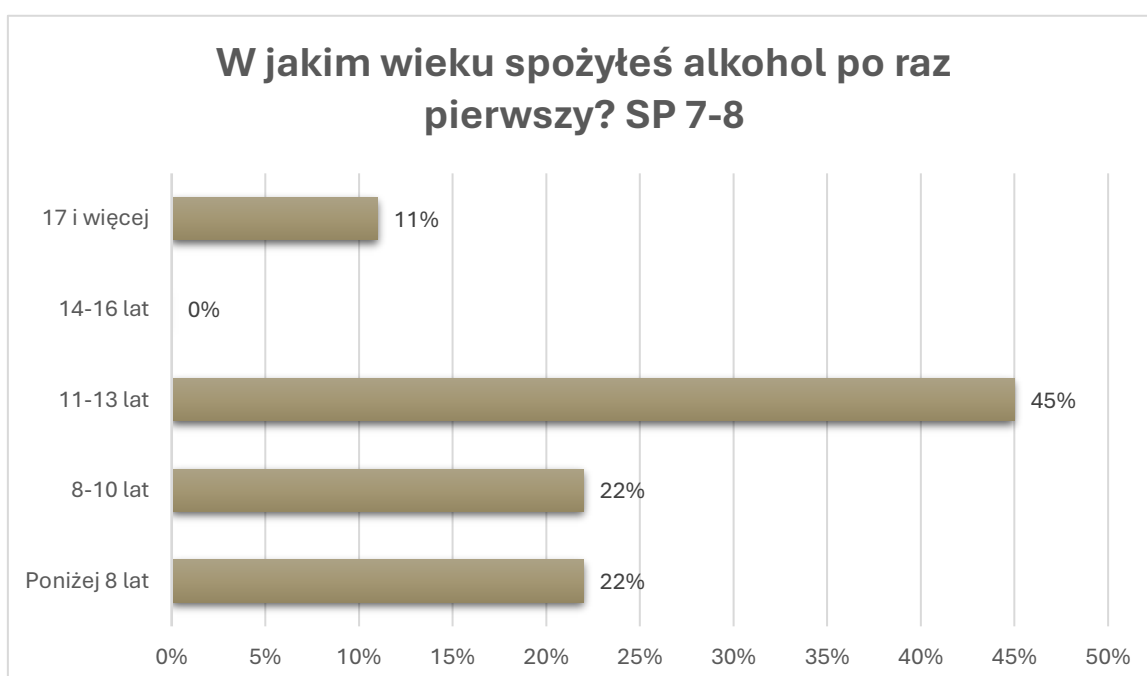
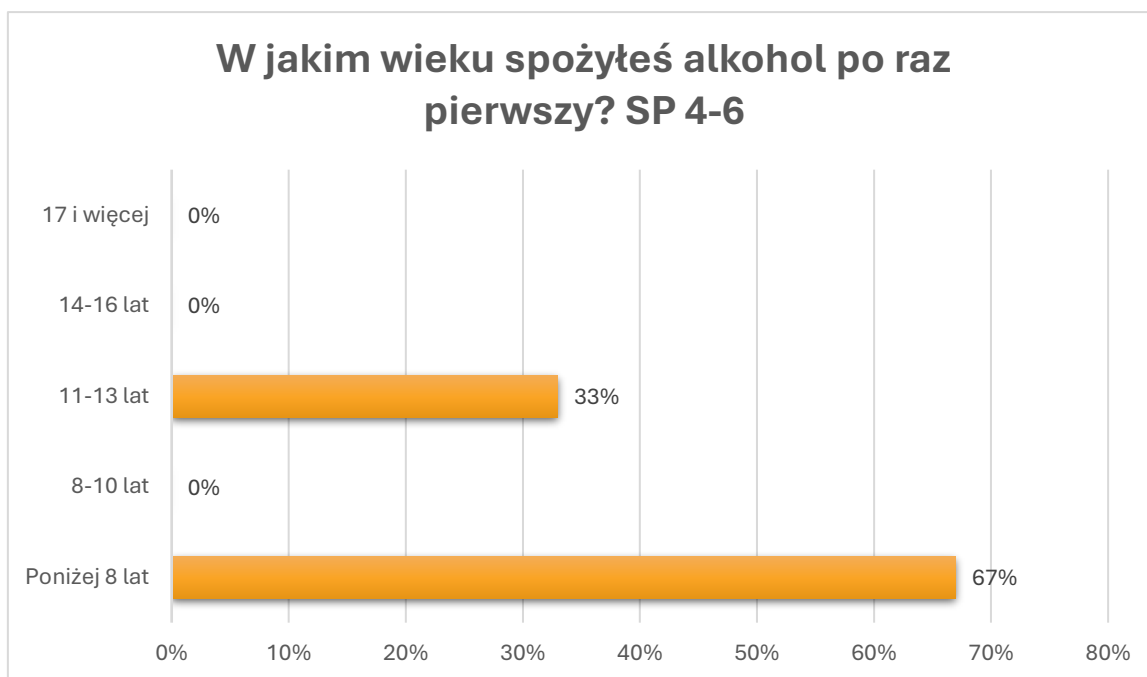
Następnie zapytano badanych, jak często oni sami spożywają alkohol. **Do spożywania alkoholu rzadziej niż raz w miesiącu przyznaje się 2% uczniów klas 4-6 oraz 12% uczniów klas 7-8. 4% młodszych uczniów oraz 11% starszych uczniów spożywa alkohol co najmniej raz w tygodniu oraz starsi uczniowie piją alkohol co najmniej raz w miesiącu – taką odpowiedź zaznaczyło 3% ankietowanych. 94% klas uczniów klas 4-6 oraz 74% uczniów klas 7-8 nigdy nie spożywa alkoholu.**



Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. Uczniowie najczęściej sięgają po piwo (SP 4-6 – 67%; SP 7-8 – 89%), wódkę (SP 4-6 – 67%), wino (SP 4-6 – 67%; SP 7-8 – 56%) oraz po szampana (SP 7-8 – 56%).

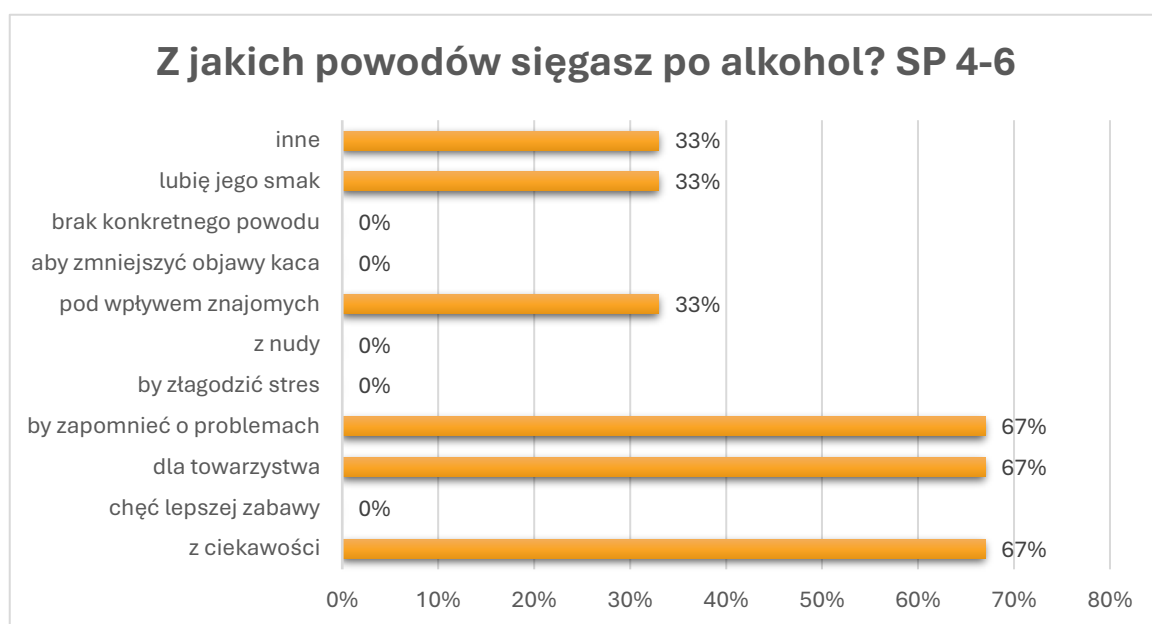


Istotnym zagadnieniem jest wiek inicjacji alkoholowej. 67% uczniów klas 4-6 oraz 22% uczniów klas 7-8 pierwszy raz spożyło alkohol w wieku poniżej 8 lat. 22% starszych uczniów skosztowało alkoholu pomiędzy 8. a 10. rokiem życia. 33% uczniów klas 4-6 oraz 45% uczniów klas 7-8 spróbowało alkoholu pomiędzy 13. a 15. rokiem życia. 11% uczniów klas 7-8 rozpoczęło spożywanie alkoholu powyżej 17 roku życia.

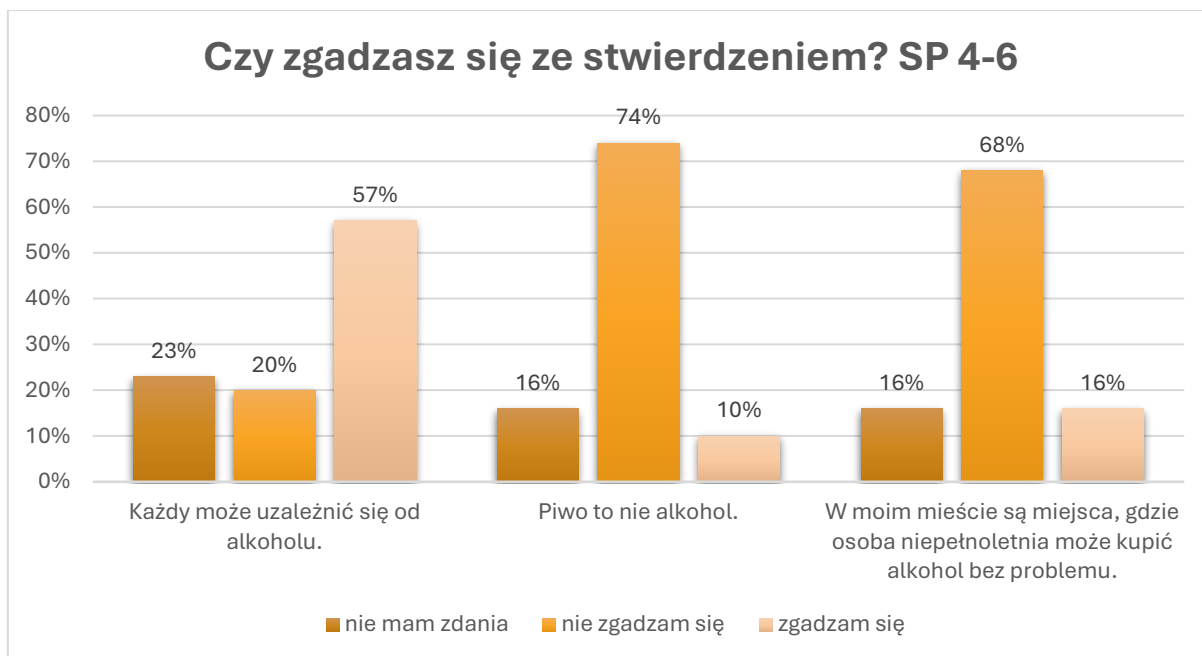


Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu oraz wieku inicjacji alkoholowej ważne jest także to, **z jakich powodów** młodzi ludzie sięgają po alkohol. W klasach 4–6 najczęściej wskazywanymi powodami sięgania po alkohol były: ciekawość, chęć bycia w towarzystwie

oraz potrzeba zapomnienia o problemach (po 67%). Uczniowie ci rzadko sięgali po alkohol z powodu presji znajomych (33%) lub dlatego, że lubią jego smak (33%). Natomiast w klasach 7–8 odpowiedzi były bardziej zróżnicowane – najczęściej pojawiały się ciekawość i chęć lepszej zabawy (po 44%). Młodzież starsza częściej niż młodsza wskazywała brak konkretnego powodu oraz chęć zapomnienia o problemach (po 33%). W tej grupie wiekowej pojawiły się także powody takie jak stres (11%) i nuda (22%), których nie wskazywali uczniowie klas młodszych. Ogólnie widać, że wraz z wiekiem motywacje stają się bardziej złożone i różnorodne. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawiają poniższe wykresy.



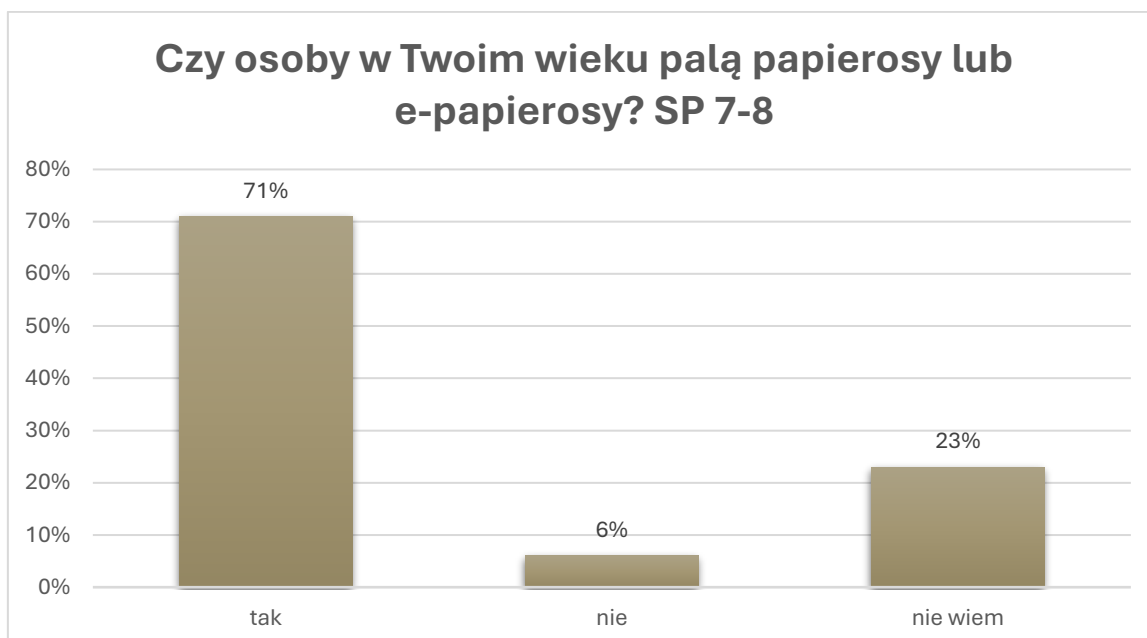
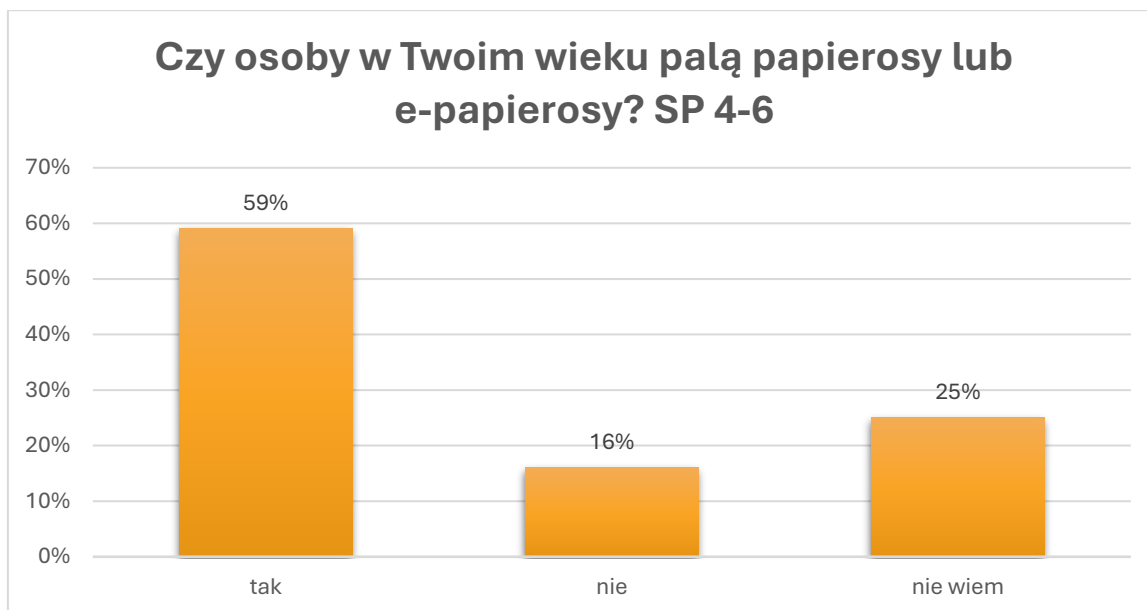
Uczniowie zostali zapytani o to, czy zgadzają się z poniższymi stwierdzeniami. Według 57% uczniów klas 4-6 oraz 80% uczniów klas 7-8 każdy może uzależnić się od alkoholu. 16% uczniów klas 4-6 oraz 31% uczniów klas 7-8 uważa, że w ich miejscowości są miejsca, gdzie osoba niepełnoletnia może kupić alkohol bez problemu. Szczegółowe wyniki przedstawiają poniższe wykresy.



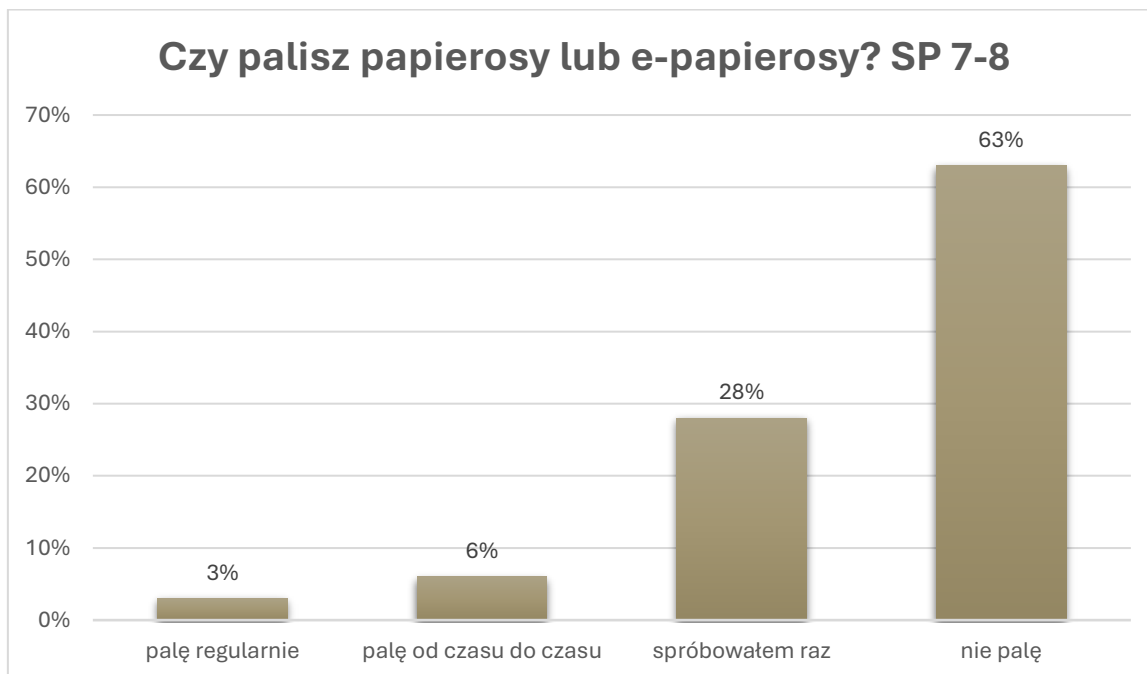
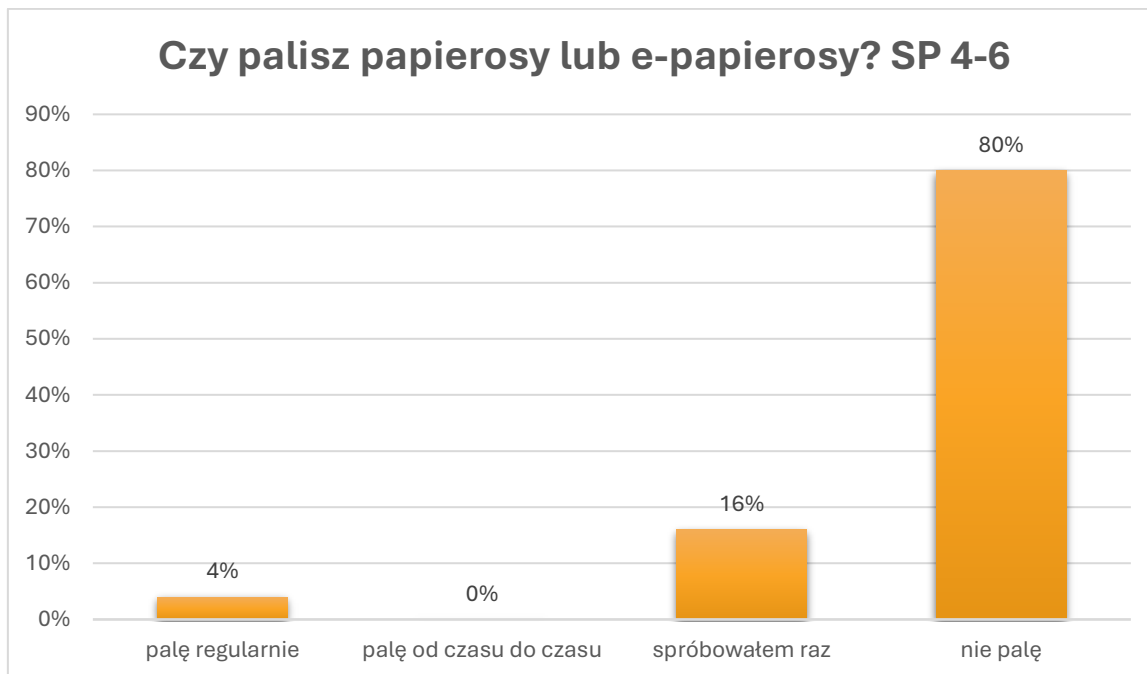
Substancje uzależniające: Papierosy

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami próbowali już papierosów.

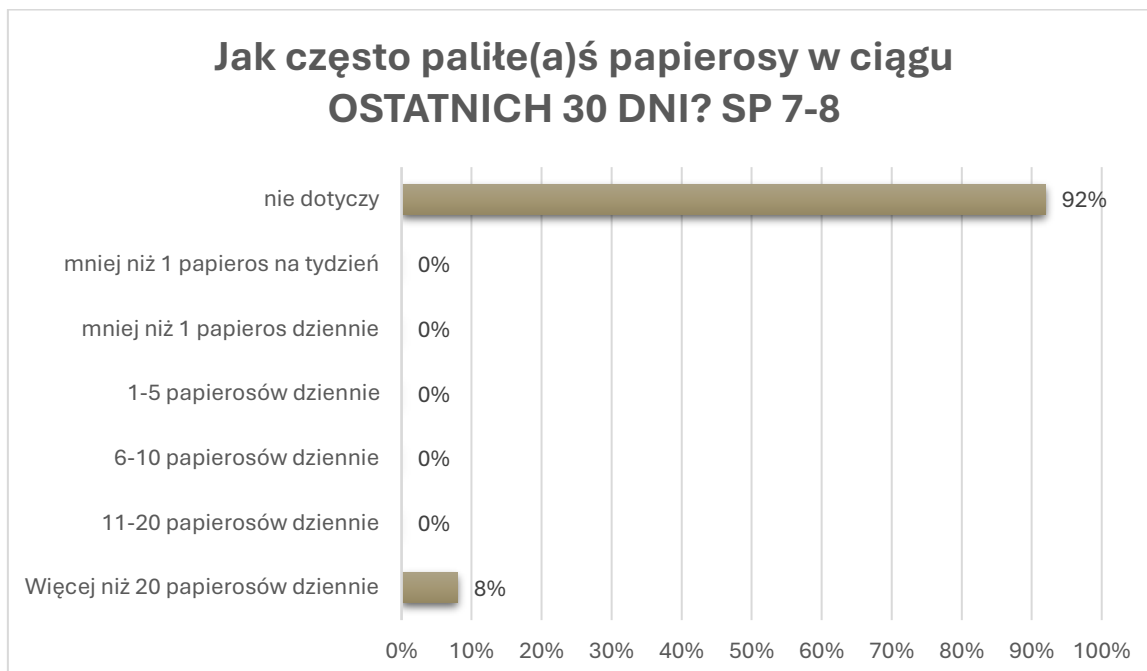
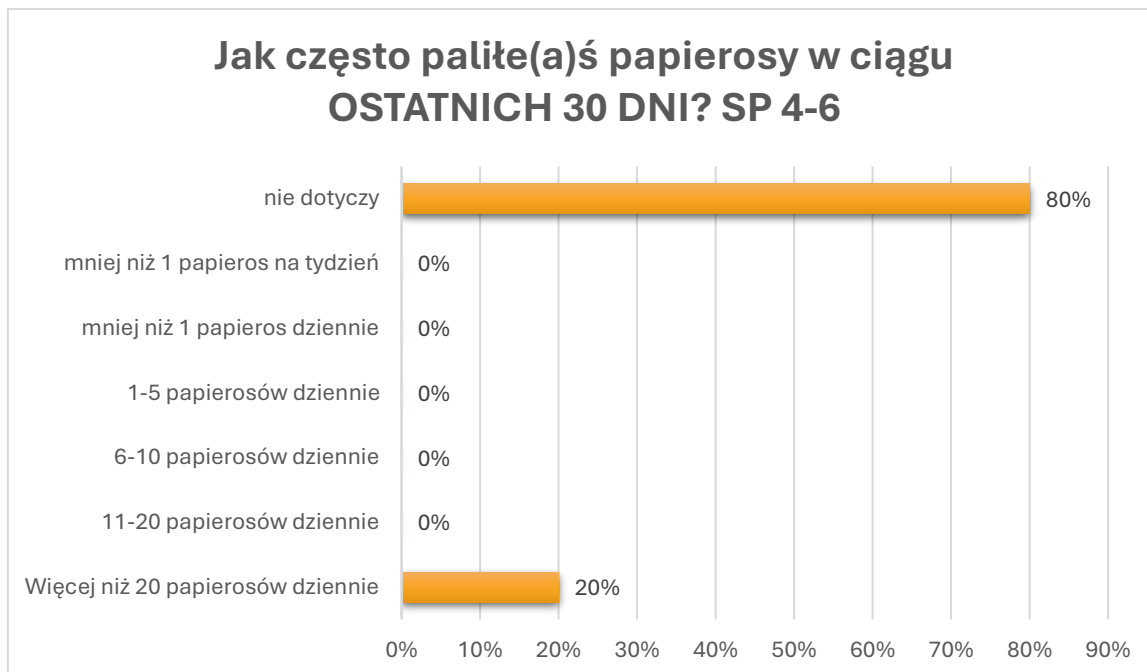
Znaczny odsetek uczniów wskazał, że ich rówieśnicy palą papierosy lub e-papierosy: SP 4-6 – 59%, SP 7-8 – 71%. Jednakże 25% uczniów klas 4-6 oraz 23% uczniów klas 7-8 zaznaczyło, że nie wie czy osoby w ich wieku palą papierosy lub e-papierosy.



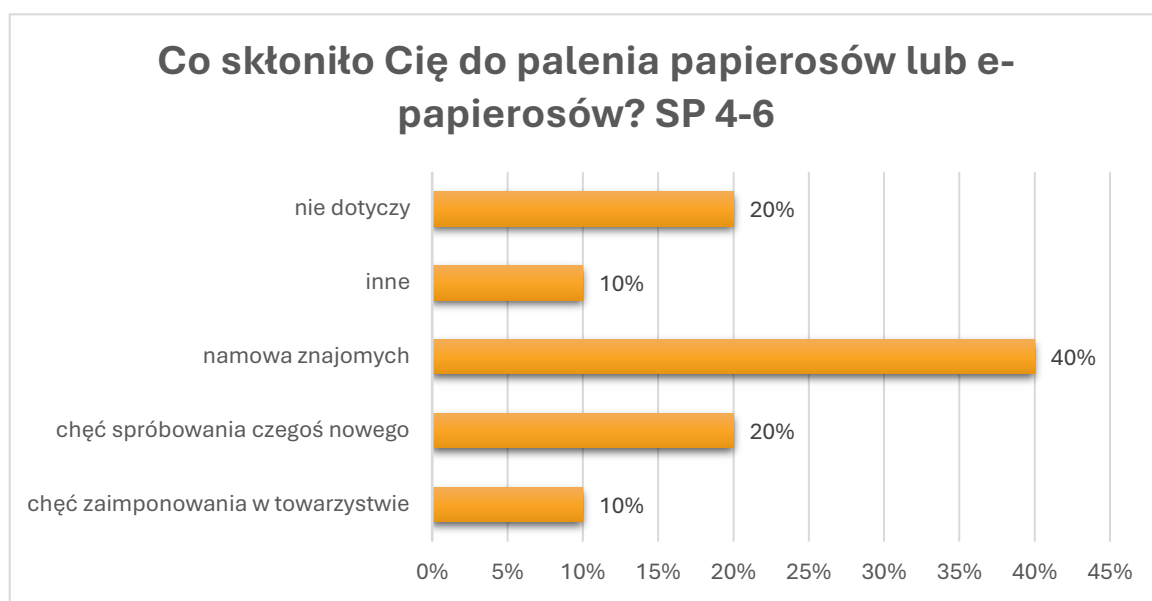
Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Od czasu do czasu pali 6% uczniów klas 7-8. 16% uczniów klas 4-6 oraz 28% uczniów klas 7-8 spróbowało tylko raz. 4% młodszych uczniów oraz 3% starszych uczniów pali regularnie. 80% uczniów klas 4-6 oraz 63% uczniów klas 7-8 nie pali.**



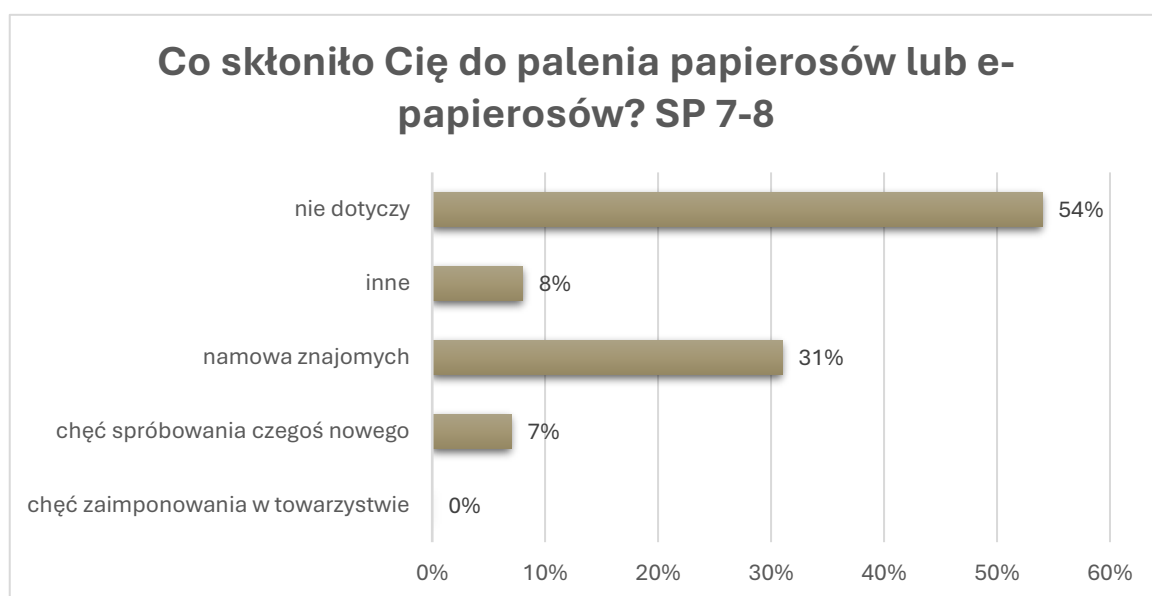
Poniższe wykresy przedstawiają dane dotyczące częstotliwości palenia papierosów w ciągu ostatnich 30 dni wśród badanych uczniów. 20% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8 w ciągu ostatnich 30 dni paliło więcej niż 20 papierosów dziennie. 80% młodszych uczniów oraz 92% starszych uczniów deklaruje, że ich to nie dotyczy.



Wśród uczniów klas 4–6, którzy wzięli udział w badaniu, 20% wskazało, że pytanie ich nie dotyczy, co oznacza, że nie mieli doświadczeń z paleniem e-papierosów lub papierosów. 20% uczniów przyznało, że do spróbowania skłoniła ich chęć poznania czegoś nowego, natomiast 10% podało inne powody. 10% respondentów wskazało chęć zaimponowania w towarzystwie. 40% ankietowanych zaczęło palić papierosy lub e-papierosy z powodu namowy znajomych.



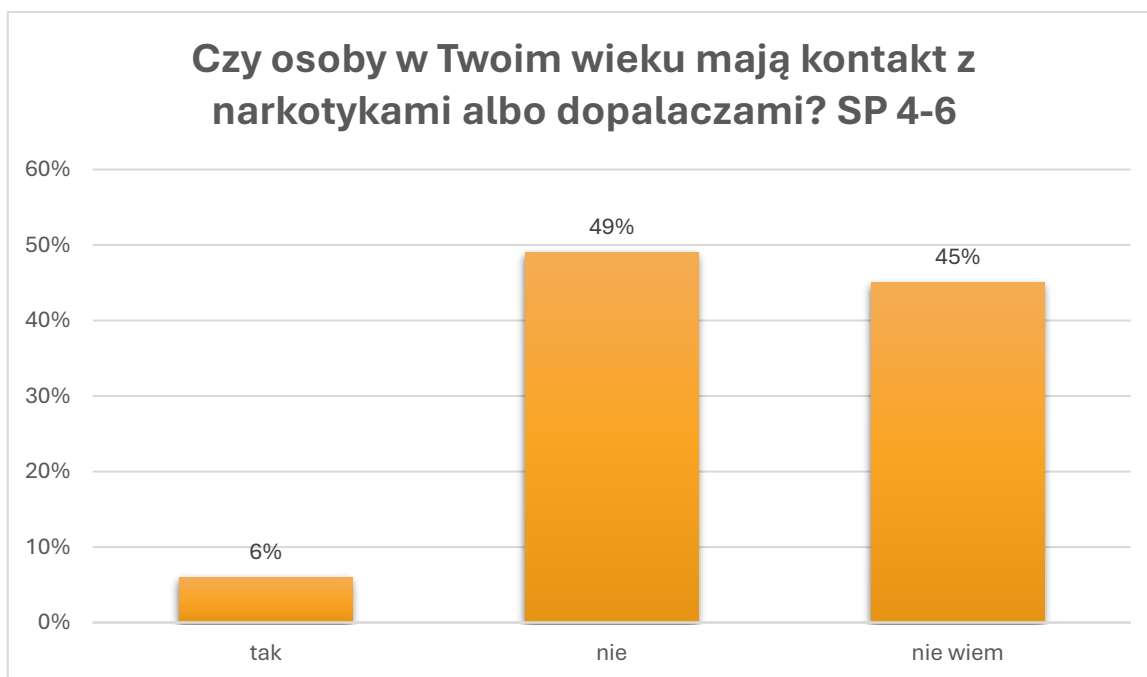
Wśród uczniów klas 7–8, 54% respondentów zadeklarowało, że pytanie ich nie dotyczy, co oznacza brak doświadczeń z paleniem papierosów lub e-papierosów. 7% uczniów wskazało chęć spróbowania czegoś nowego jako powód sięgnięcia po te produkty. 8% podało inne motywacje, natomiast namowę znajomych wskazało 31% uczniów.

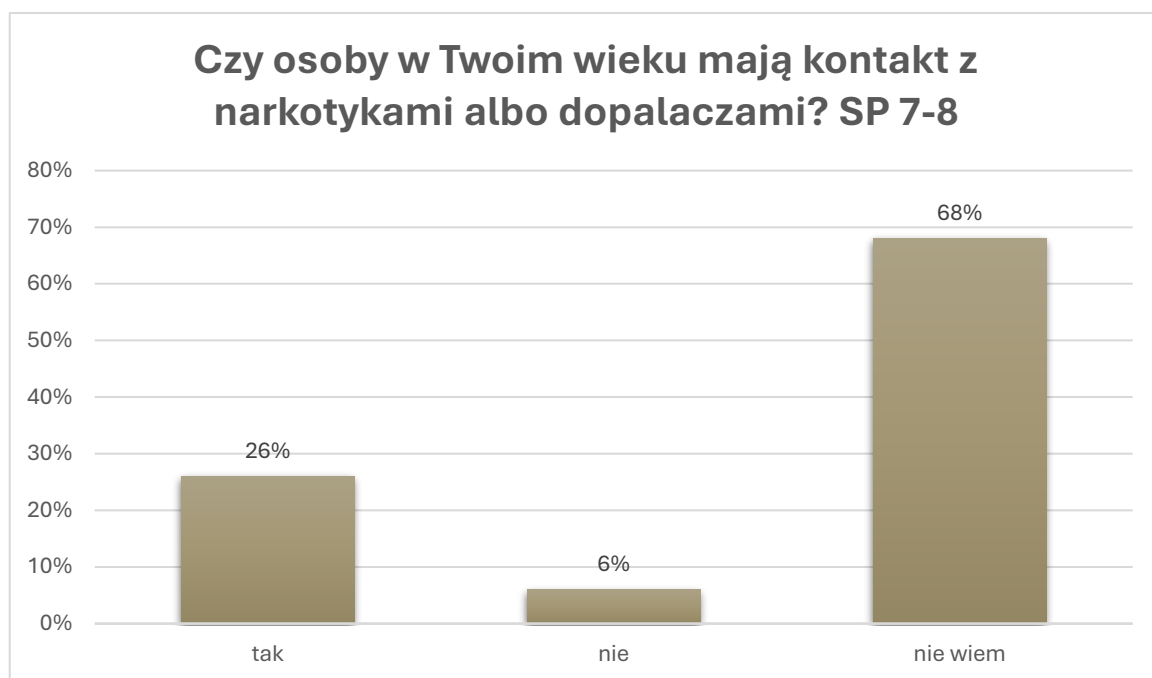


Substancje psychoaktywne: Narkotyki i dopalacze

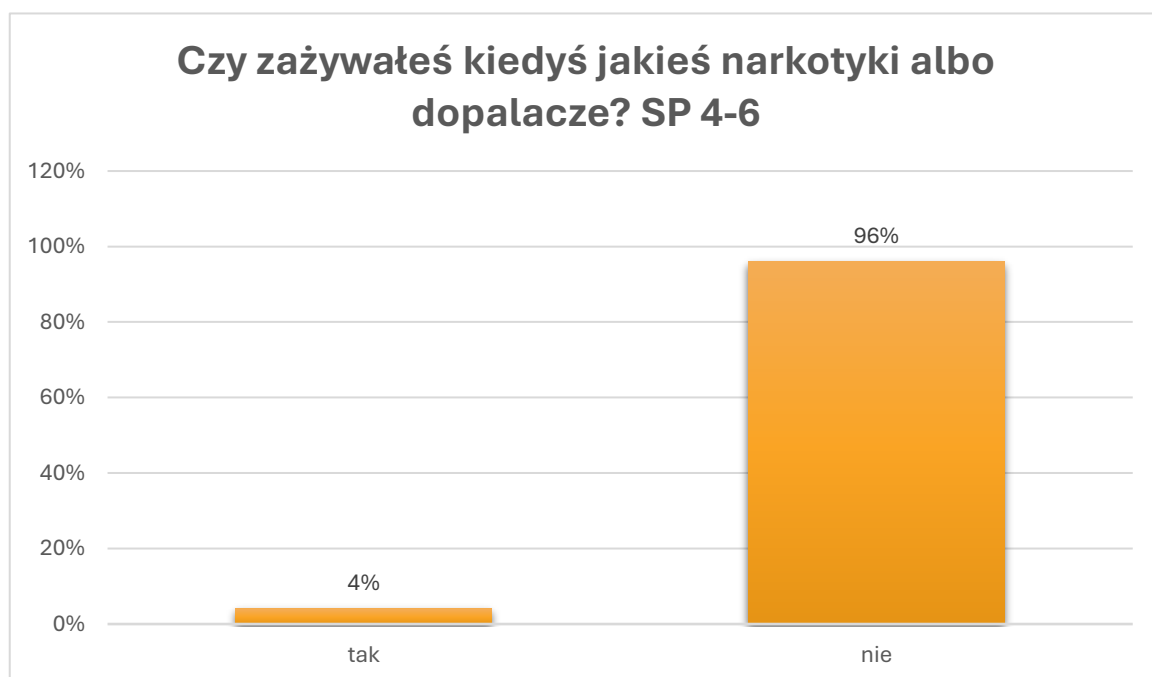
Wyniki badania ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania wśród polskiej młodzieży substancji nielegalnych (narkotyki, dopalacze), niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,4% młodszych uczniów i 37,0% starszych uczniów. Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów gimnazjów jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ecstasy (5,1%). Aktualne, okazjonalne używania substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia marihuanę lub haszysz przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach trzecich gimnazjów używa tych środków ponad 16,7% uczniów, w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 29,6%.

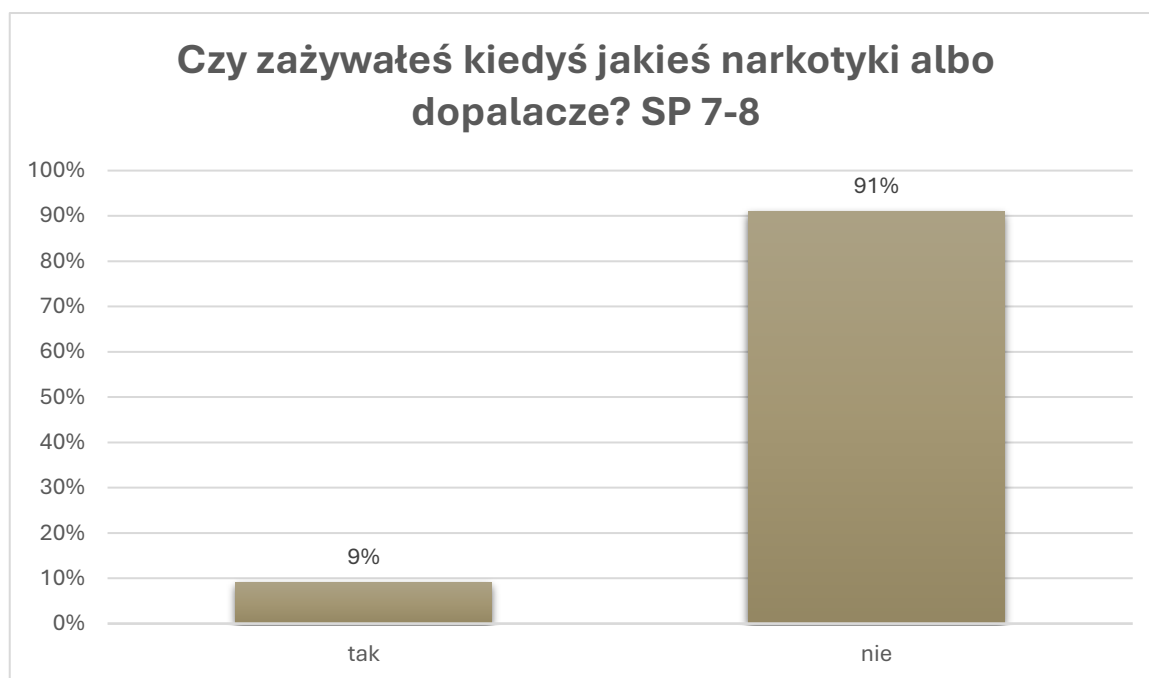
Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 6% uczniów klas 4-6 oraz 26% uczniów klas 7-8 wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. 45% uczniów klas 4-6 oraz 68% uczniów klas 7-8 nie wie.





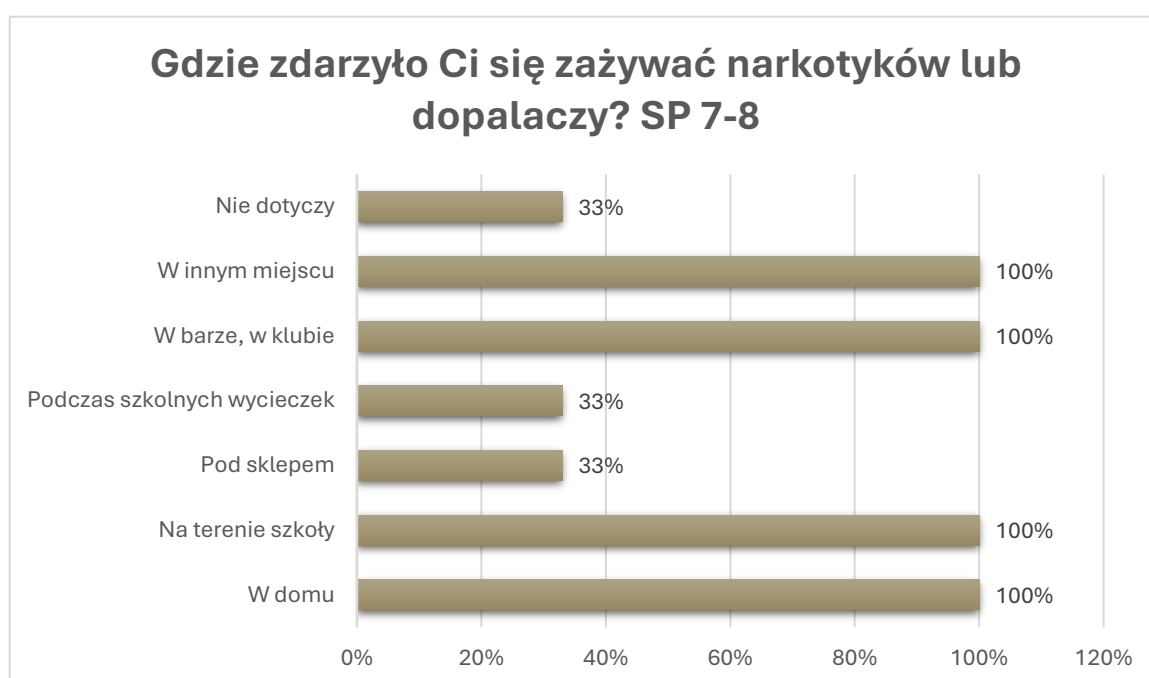
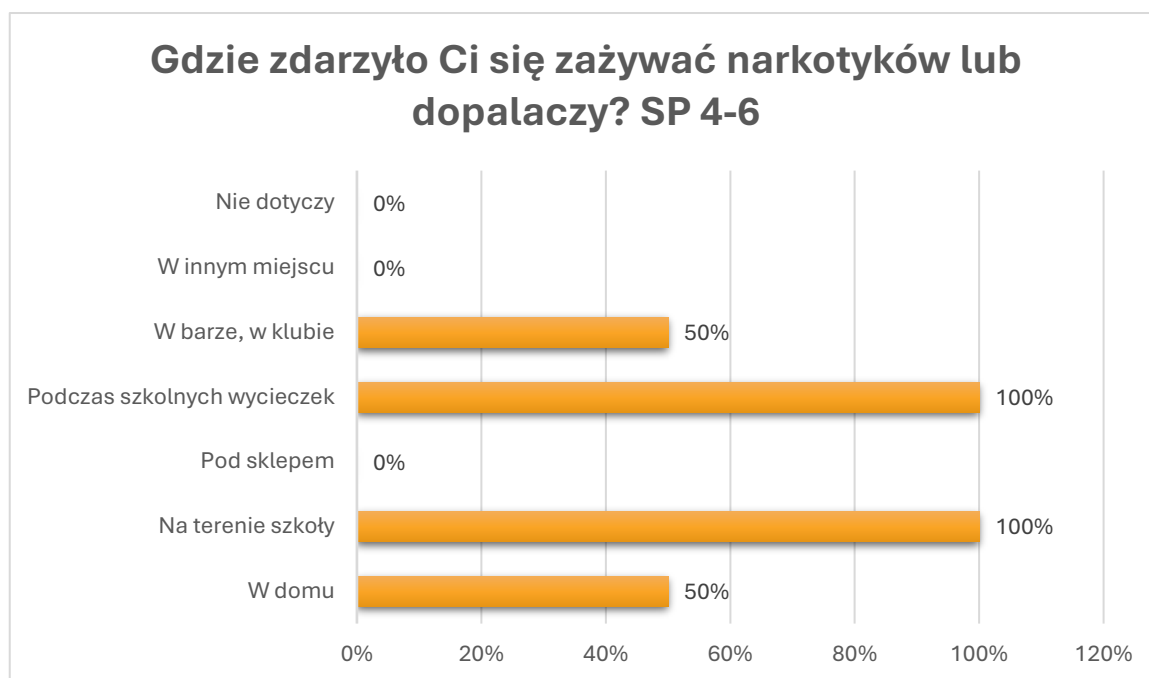
4% uczniów klas 4-6 oraz 9% uczniów klas 7-8 przyznało, że sami próbowali już narkotyków lub dopalaczy.





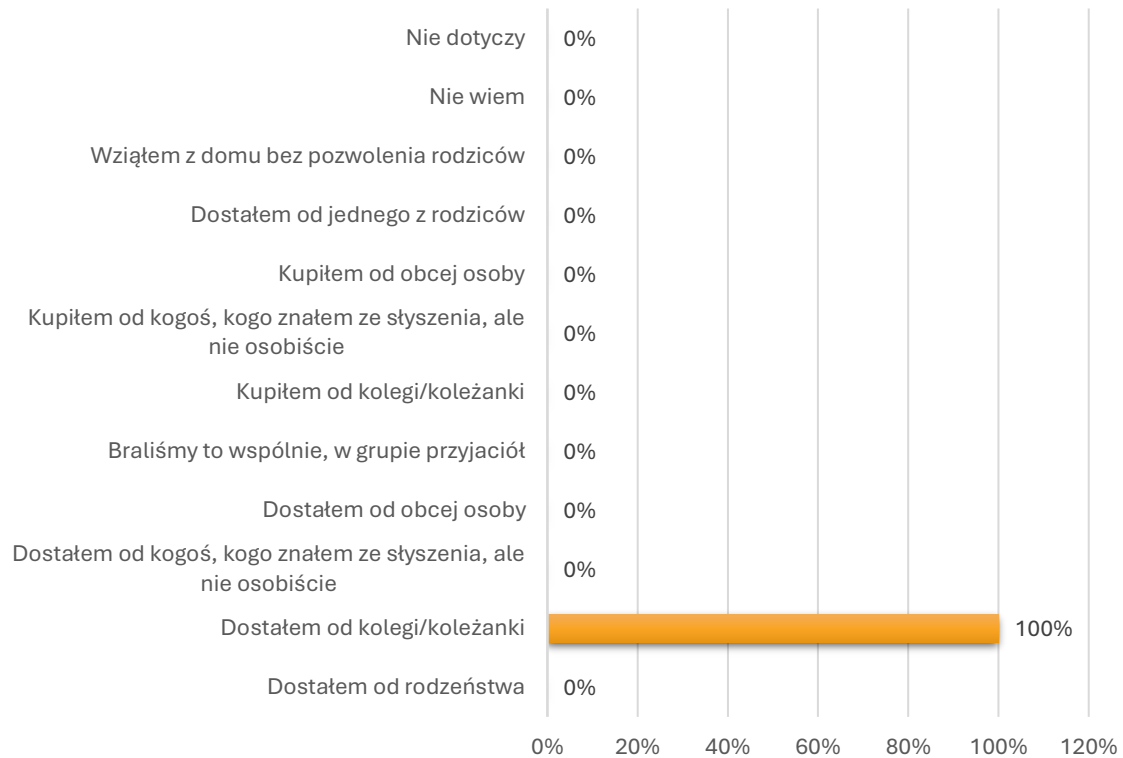
Wśród uczniów klas 4–6, którzy zadeklarowali zażywanie narkotyków lub dopalaczy, najczęstszym miejscem ich zażywania była szkoła (100%) oraz szkolne wycieczki (100%). Połowa z nich przyznała, że zażywała środki psychoaktywne w domu i w barze lub klubie (po 50%). W tej grupie nie wskazano miejsc takich jak sklep czy „inne”, a także nikt nie zaznaczył opcji „nie dotyczy”.

W klasach 7–8 zażywanie narkotyków lub dopalaczy odbywało się we wszystkich możliwych miejscach – w domu, szkole, klubach, a także „w innym miejscu” (wszystkie po 100%). 33% uczniów starszych przyznała się do zażywania tych substancji pod sklepem oraz podczas szkolnych wycieczek. Co ciekawe, również 33% starszych uczniów zaznaczyło odpowiedź „nie dotyczy”, co może sugerować pewne wahanie lub brak konsekwencji w deklaracjach. Dane te dotyczą wyłącznie uczniów, którzy przyznali się do spożywania narkotyków lub dopalaczy i pokazują, że substancje te bywają używane w bardzo różnych miejscach, często związanych ze szkołą lub codziennym życiem.

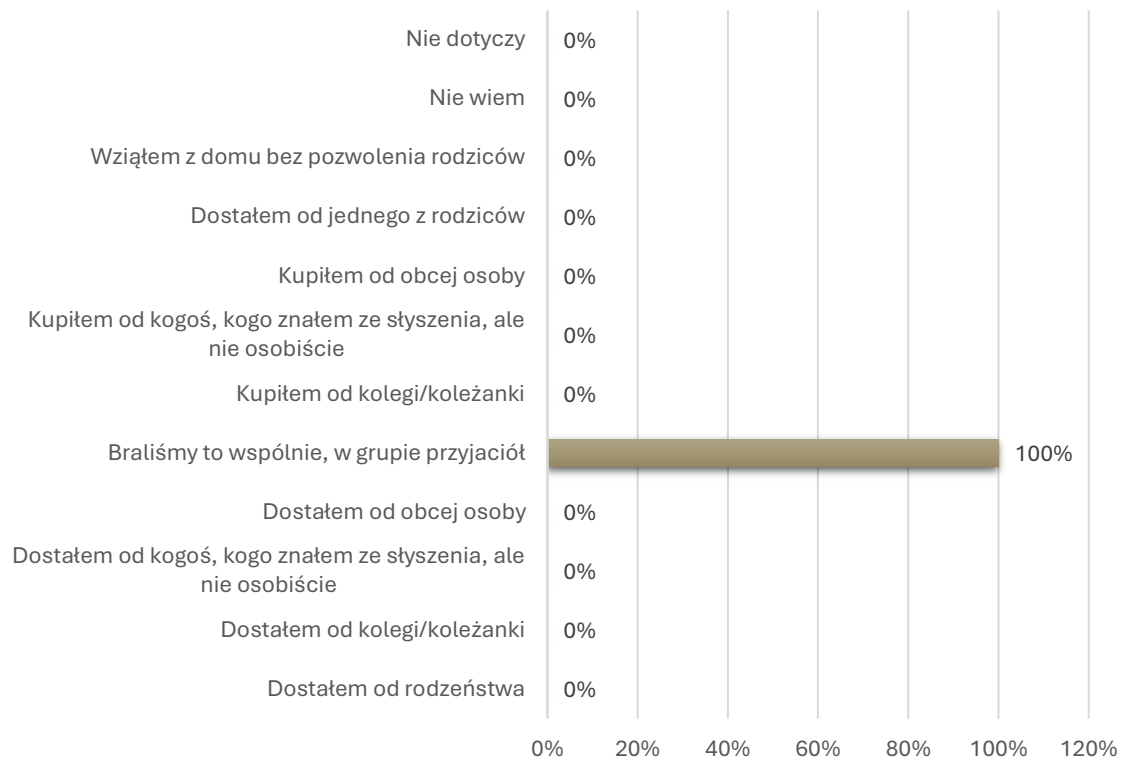


Jeśli chodzi o źródło pozyskiwania substancji psychoaktywnych, 100% uczniów klas 7–8 zadeklarowali, że zażywali je wspólnie z grupą przyjaciół. Natomiast wśród młodszych uczniów (klasy 4–6), 100% przyznało, że otrzymało te środki od kolegi lub koleżanki. Wyniki te wskazują, że w obu grupach rówieśnicy odgrywają kluczową rolę w dostępie do substancji psychoaktywnych.

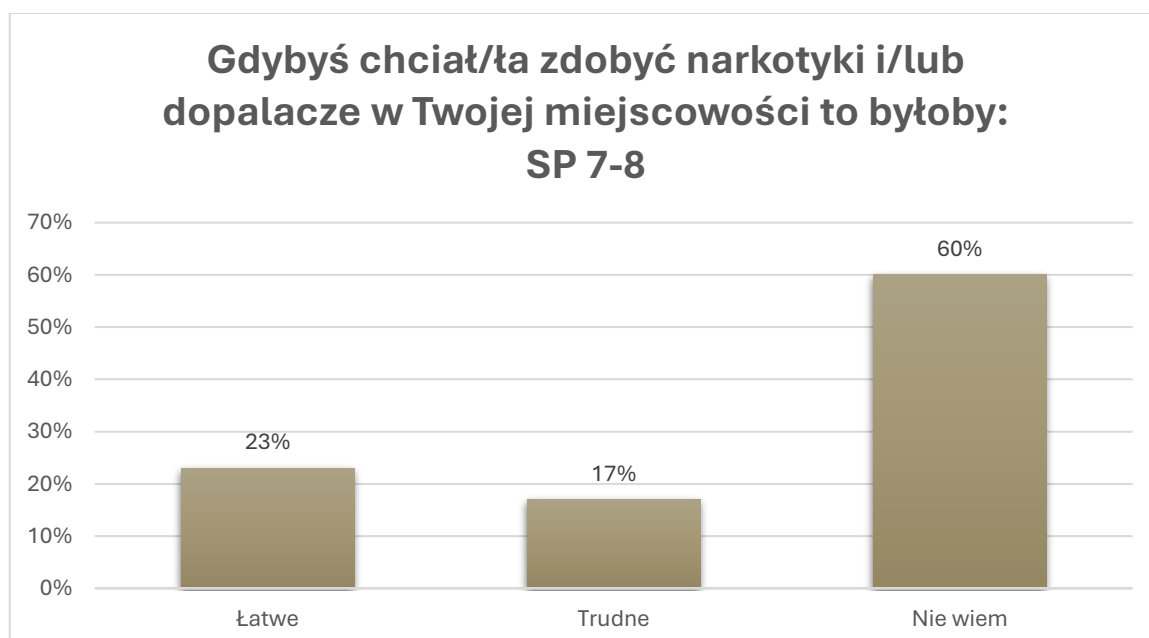
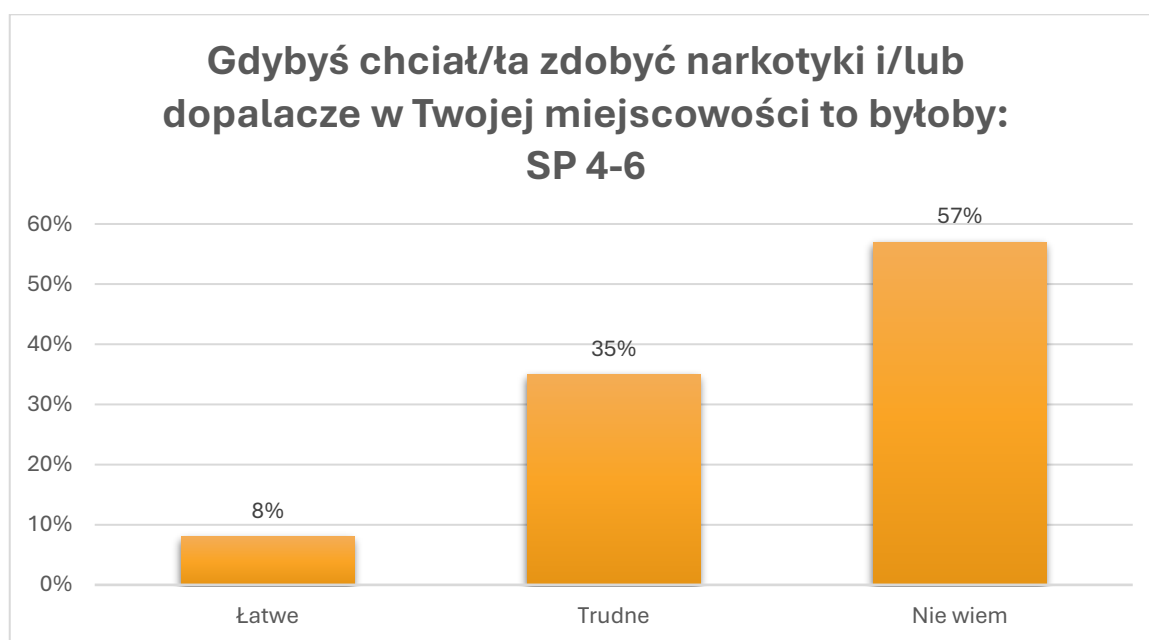
Skąd wzięłeś tę substancję? SP 4-6



Skąd wzięłeś tę substancję? SP 7-8

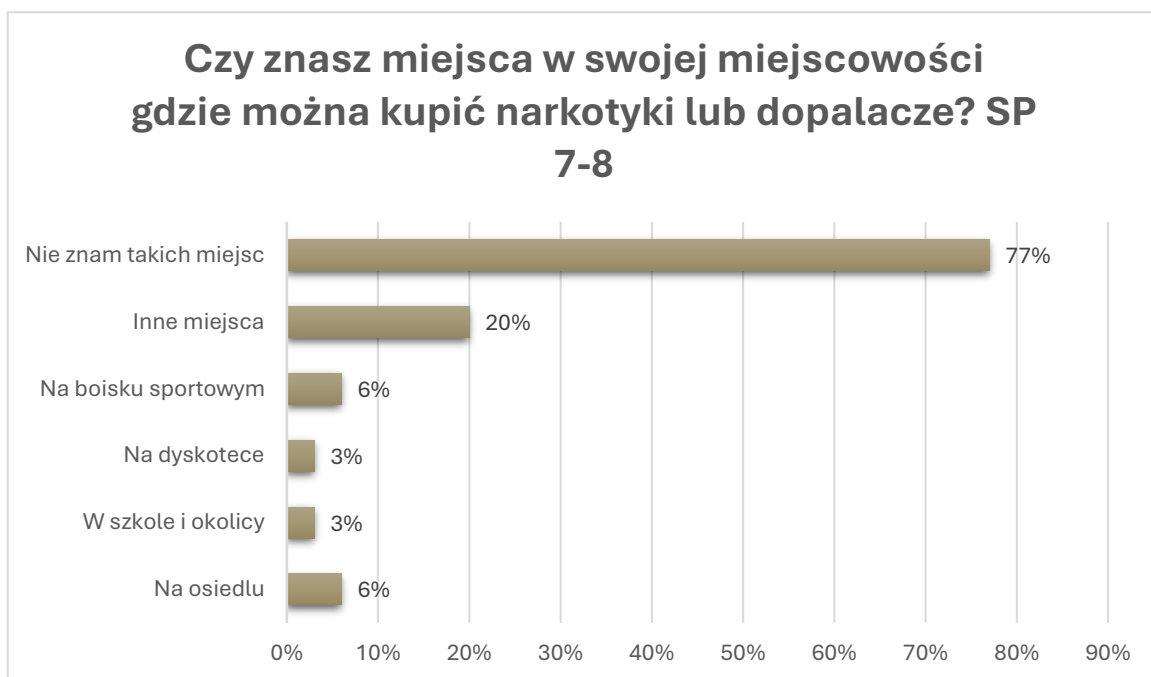
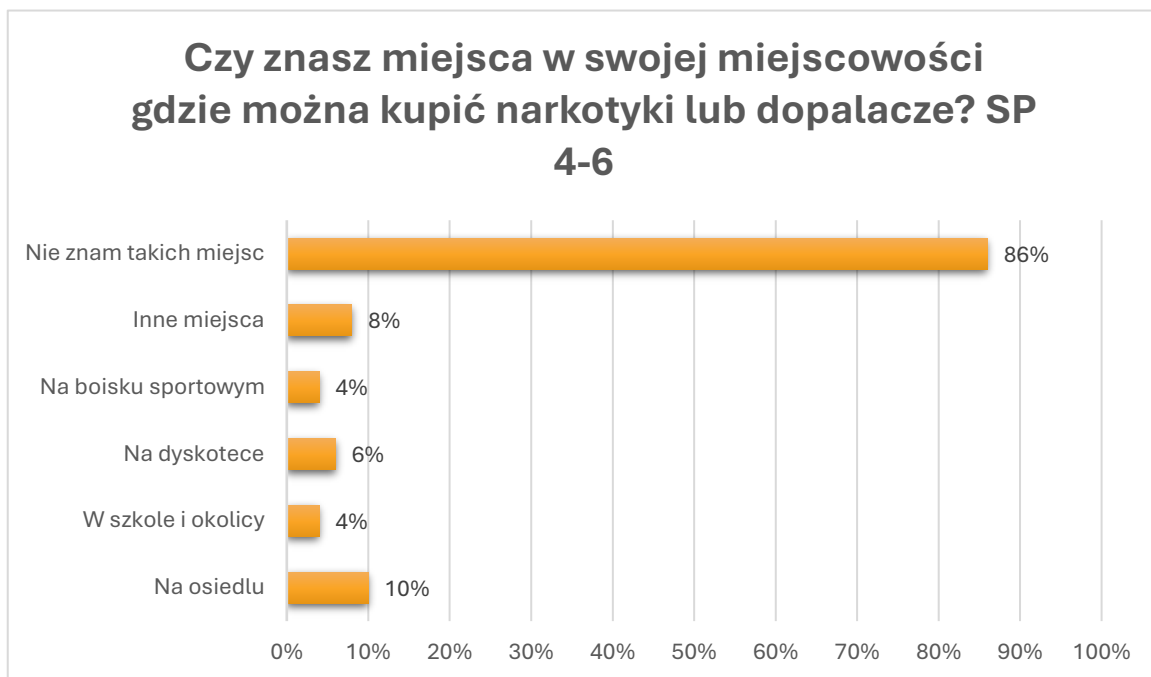


Następnie uczniowie zostali poproszeni o ocenę dostępności narkotyków/dopalaczy w ich lokalnym środowisku. **Badani w większości nie wiedzą, czy pozyskanie owych środków psychoaktywnych byłoby w ich otoczeniu łatwe, czy też trudne: SP 4-6 – 57%; SP 7-8 – 60%.** Jednakże 8% młodszych oraz 23% starszych uczniów zaznaczyło, że byłoby to łatwe. Pozostali ankietowani odpowiedzieli, że pozyskanie narkotyków/ dopalaczy w ich środowisku lokalnym byłoby trudne: SP 4-6 – 35%; SP 7-8 – 17%.



Większość uczniów klas 4–6 (86%) oraz 7–8 (77%) zadeklarowała, że nie zna miejsc w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze. Wśród młodszych uczniów najczęściej wskazywanym miejscem było osiedle (10%), a także dyskoteka (6%) i

inne miejsca (8%). Uczniowie klas starszych również najczęściej wskazywali „inne miejsca” (20%), a po 6% z nich wskazało osiedle oraz boisko sportowe. Niewielki odsetek uczniów z obu grup wskazał szkołę i jej okolice jako potencjalne miejsce dostępu do narkotyków (3% w klasach 7–8 i 4% w klasach 4–6). Dane te pokazują, że choć zdecydowana większość uczniów twierdzi, że nie zna takich miejsc, to jednak niewielka część potrafi je wskazać. Może to świadczyć o istnieniu problemu dostępności substancji psychoaktywnych nawet wśród dzieci i młodzieży.



Uzależnienia behawioralne

Dotychczas najwięcej niepokoju, jeżeli chodzi o dzieci, które dorastają i wkraczają w wiek nastoletni, budziły takie problemy jak ryzyko sięgnięcia przez nie po różnego rodzaju substancje psychoaktywne. To, co obecnie zaczyna niepokoić coraz bardziej, to wciąż pojawiające się nowe formy uzależnień behawioralnych.

Zapytano uczniów o to, które ich zdaniem zjawisko jest obecne w ich otoczeniu. Uczniowie za najbardziej popularne zjawisko występujące w ich otoczeniu wybrali: uzależnienie od Internetu (SP 4-6 – 68%; SP 7-8 – 68%) oraz uzależnienie od smartfona (SP 4-6 – 68%; SP 7-8 – 60%).

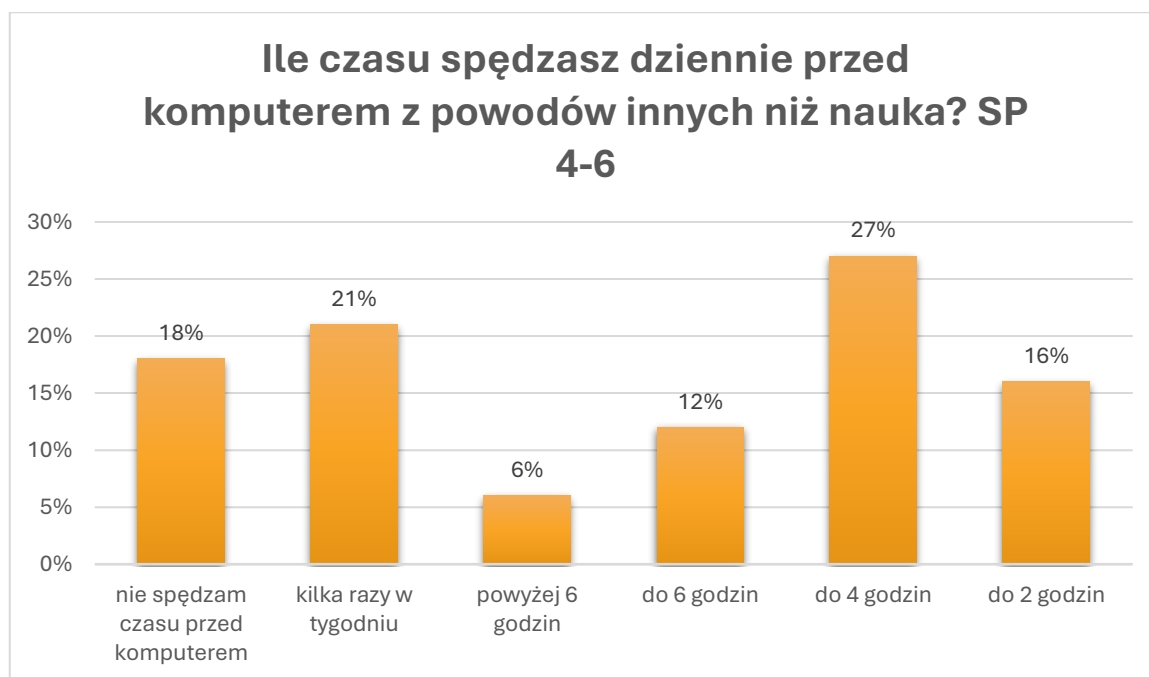
Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? SP 4-6	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo rzadko	Nie występuje
Zakupoholizm	20%	27%	16%	37%
Uzależnienie od Internetu (Sieciolizm)	43%	25%	14%	18%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	4%	21%	8%	67%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzeniowolizm)	10%	6%	14%	70%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	39%	29%	20%	12%

Czy w Twoim otoczeniu jest obecne następujące zjawisko? SP 7-8	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo rzadko	Nie występuje
Zakupoholizm	34%	20%	12%	34%
Uzależnienie od Internetu (Sieciolizm)	43%	23%	6%	28%
Uzależnienie od hazardu (gry na pieniądze, zakłady sportowe)	29%	8%	20%	43%
Zaburzenia odżywiania (bulimia, anoreksja, jedzeniowolizm)	31%	11%	12%	46%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	54%	6%	14%	26%

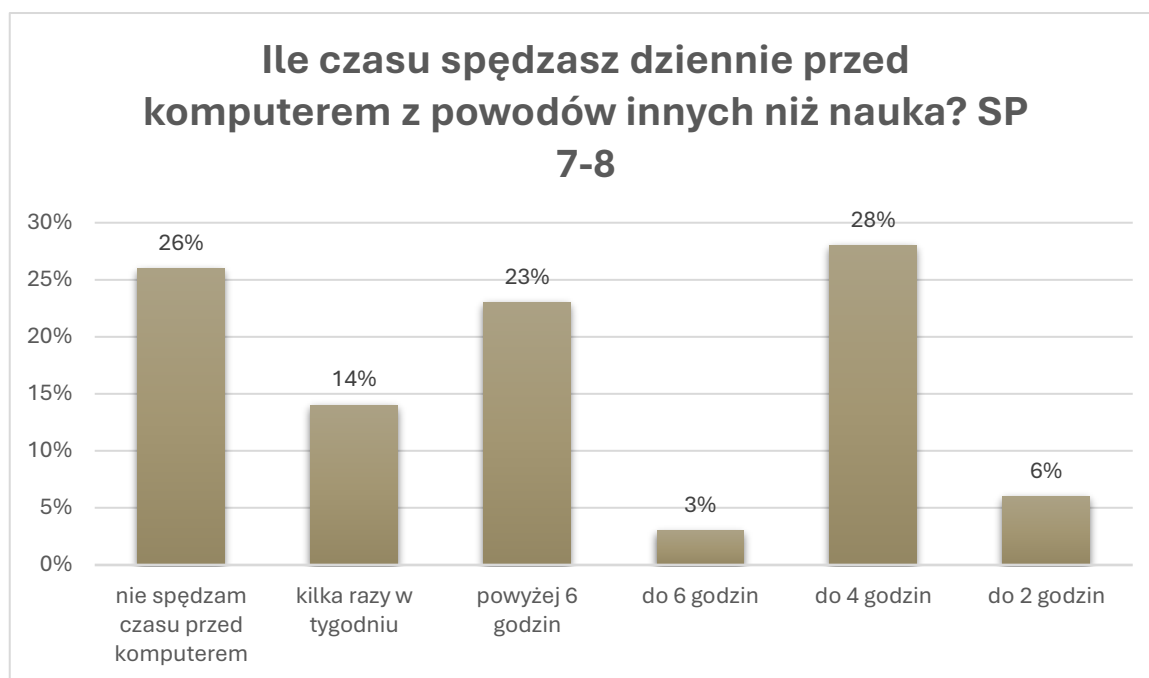
Komputer, który stał się nieodłącznym elementem życia osób dorosłych zaczął jednocześnie coraz częściej zastępować dzieciom kontakty z rodziną, zabawy z rówieśnikami, czytanie książek czy uprawianie sportu. Dla wielu dzieci stał się podstawową formą spędzania czasu i to nie tylko tzw. wolnego. Zbyt wczesne, a szczególnie niekontrolowane przez dorosłych, korzystanie z komputera powoduje, że zamiast doskonałego narzędzia kształcenia i rozwoju oraz źródła radości – komputer staje się źródłem wielu zagrożeń i problemów⁹.

W pierwszej kolejności zapytano uczniów o to, ile czasu dziennie korzystają z komputera. Badani wskazywali zazwyczaj, że spędzają w ten sposób do 2 godzin dziennie: SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 6%, czy też do 4 godzin dziennie: SP 4-6 – 27%; SP 7-8 – 28%. Znacznie niepokoją odsetki ankietowanych, którzy zaznaczyli, że spędzają przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie: SP 4-6 – 6%; SP 7-8 – 23%. Do 6 godzin korzysta: SP 4-6 – 12%; SP 7-8 – 3%.

Uzyskane wyniki w praktyce mogą oznaczać, że po przyjściu ze szkoły korzystanie z komputera jest dla wielu uczniów jedyną formą spędzania czasu. Uczniowie, którzy korzystają z komputera powyżej 6 godzin dziennie mogą przejawiać symptomy uzależnienia.



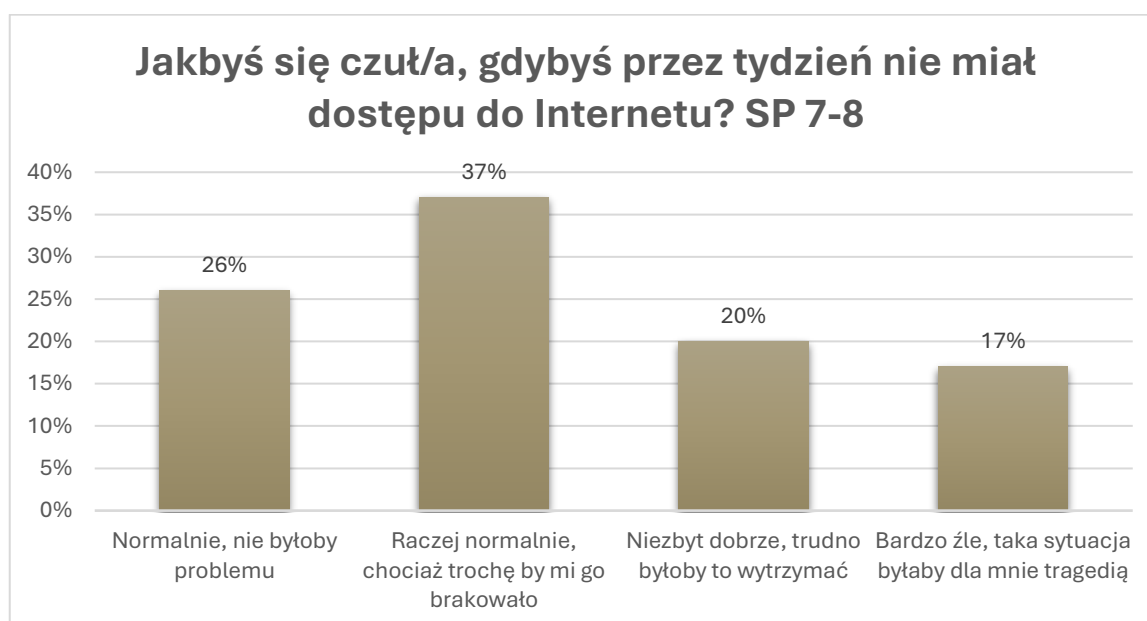
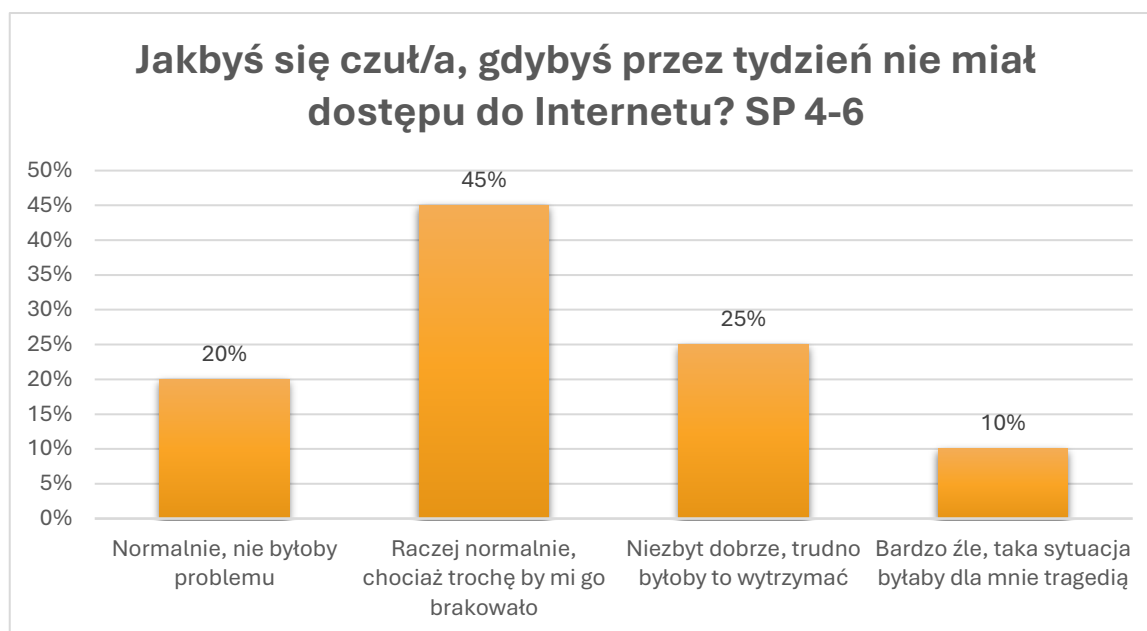
⁹ <https://www.uzaleznieniabehawioralne.pl/siecioholizm/dziecko-i-komputer/>



Nadmierne korzystanie z Internetu staje się dziś niezwykle poważnym problemem społecznym. Na ryzyko uzależnienia szczególnie narażone są dzieci i młodzież, dla których Internet jest nieodłącznym elementem ich codziennej aktywności, życia społecznego oraz rozrywki. Badania pokazują, że problem staje się coraz poważniejszy i wymaga szybkiej reakcji rodziców, opiekunów i pedagogów. W Polsce 23% badanych nastolatków (w wieku 11–16 lat) stwierdziło u siebie przynajmniej jeden z badanych symptomów nadużywania Internetu. Najczęściej występujący symptom to surfowanie po Internecie nawet wtedy, kiedy to specjalnie nie jest interesujące (38%) oraz zaniedbywanie rodziny, znajomych i nauki szkolnej (35%)¹⁰.

20% młodszych uczniów oraz 26% starszych uczniów deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu: SP 4-6 – 80%; SP 7-8 – 74%.

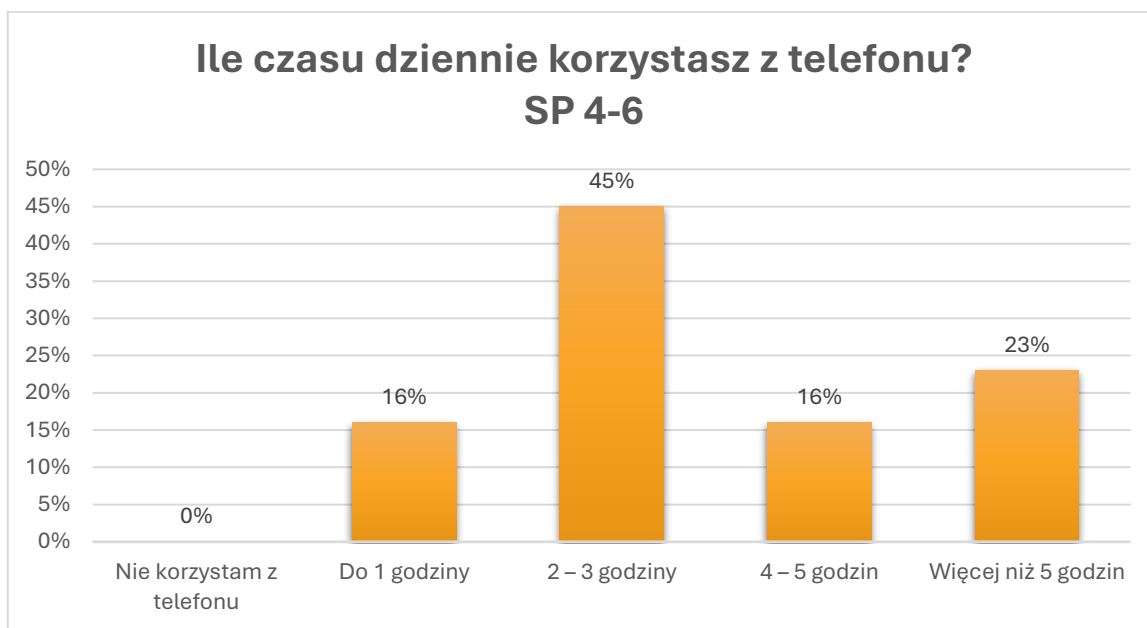
¹⁰L. Kirwil L., *Polskie dzieci w Internecie. Zagrożenia i bezpieczeństwo – część 2. Częściowy raport z badań EU Kids Online II*, SWPS, Warszawa 2011.



Wielość funkcji i aplikacji, jakie oferuje obecnie telefon komórkowy, sprawia, że komunikacja werbalna, będąca jego pierwotnym przeznaczeniem, schodzi na dalszy plan, a smartfon z dostępem do Internetu stał się narzędziem, za pomocą którego organizować możemy codzienne życie we wszystkich niemal aspektach: pracy, kontaktów towarzyskich, informacji, rozrywki, sportu, zakupów. Narzędzie to stało się wielu osobom niezbędne do tego stopnia, że nie potrafią bez niego funkcjonować; wzmożona intensywność użytkowania zaczyna nosić znamiona nadużywania, prowadząc do uzależnienia – fonoholizmu. Nadmierne używanie telefonu komórkowego to zjawisko bardzo powszechne, zwłaszcza wśród młodzieży. określenie „uzależnienie” od nałogowego używania telefonu komórkowego należy stosować

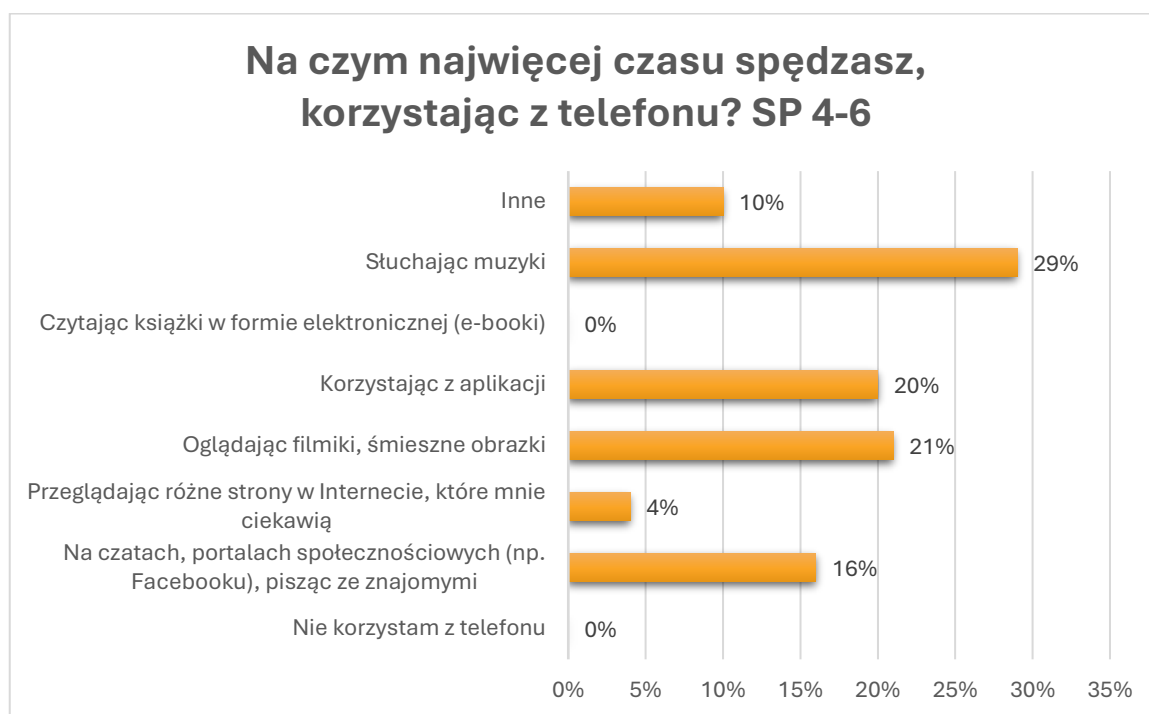
umownie, ponieważ w oficjalnych klasyfikacjach zdrowia, w tym zdrowia psychicznego, ICD-10 jak i DSM-V nie wyodrębniono takiej kategorii zaburzeń.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, 45% młodszych uczniów oraz 29% starszych uczniów korzysta z telefonu od 2 do 3 godzin dziennie. Znaczny niepokój budzi fakt, iż 16% uczniów SP 4-6 oraz 9% uczniów SP 7-8 deklaruje, że korzysta z telefonu 4-5 godzin dziennie. 23% uczniów SP 4-6 oraz 48% uczniów SP 7-8 uczniów wskazuje, że korzysta z telefonu powyżej 5 godzin dziennie. Część uczniów spędza w ten sposób czas około godziny dziennie: SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 9%.

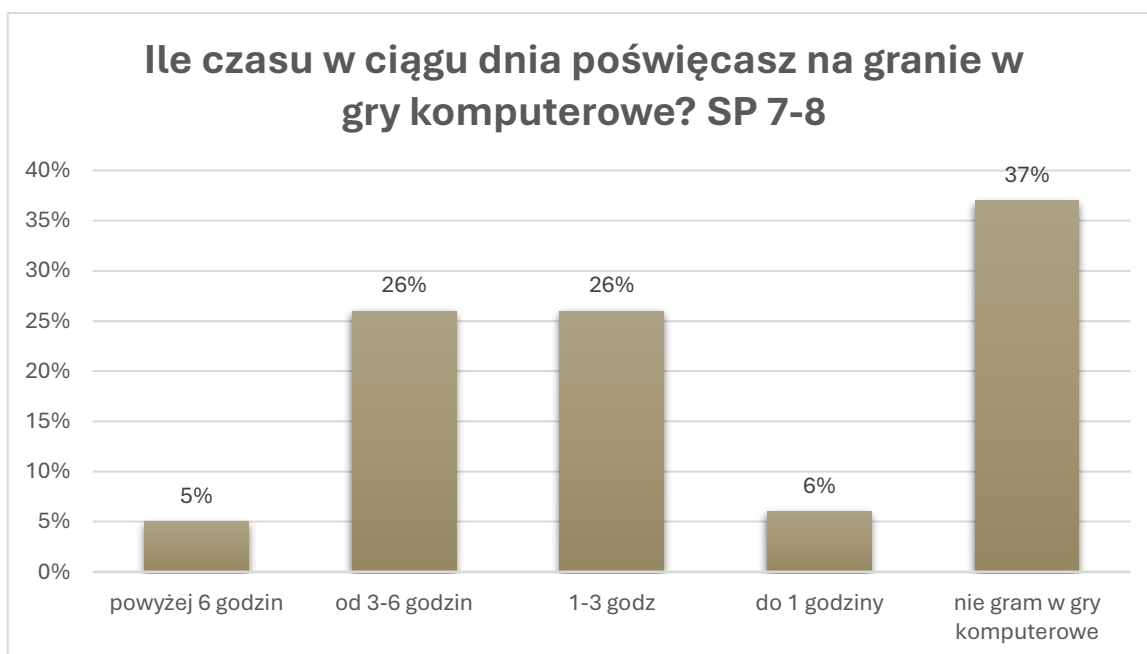
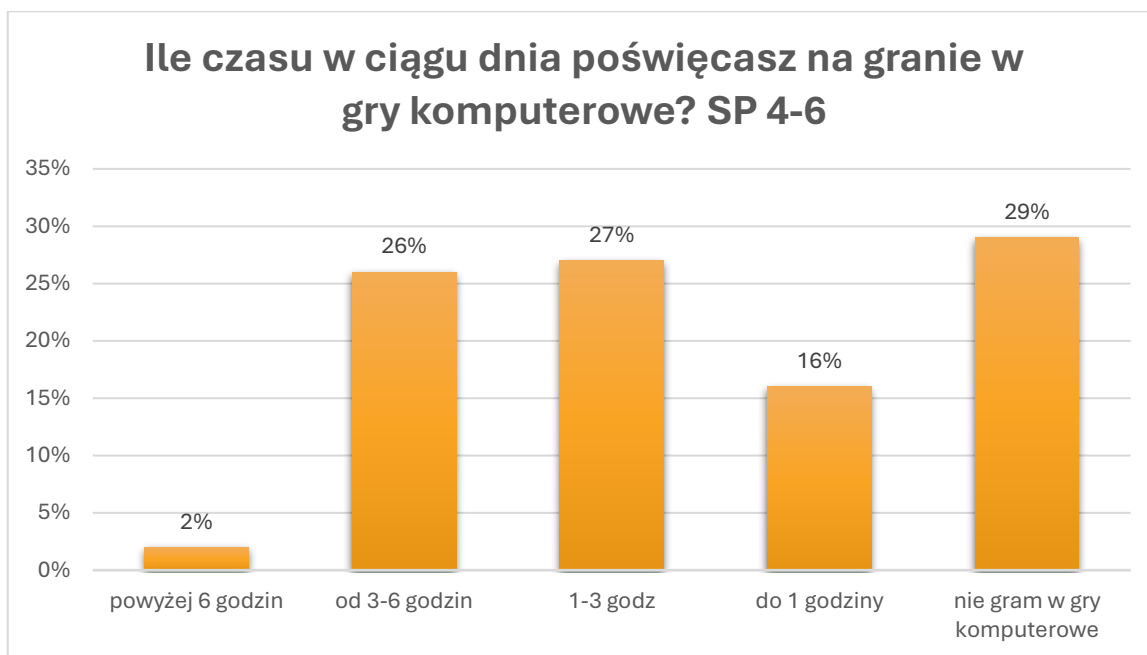


Badani uczniowie podczas korzystania z telefonu najczęściej spędzają czas na czatach i portalach społecznościowych, pisząc ze znajomymi — w klasach 4–6 wskazało tak 16%

uczniów, a w klasach 7–8 – 26%. Często słuchają również muzyki: 29% uczniów młodszych i 31% starszych. Popularne jest także oglądanie filmików i śmiesznych obrazków — w klasach 4–6 robi to 21% uczniów, a w klasach 7–8 – 11%. Z kolei z aplikacji korzysta 20% młodszych i 9% starszych uczniów. Odpowiedź „inne” wskazało 10% uczniów klas 4–6 i aż 20% uczniów klas 7–8. Wyniki te pokazują, że starsi uczniowie częściej wykorzystują telefon do komunikacji, natomiast młodszy częściej wybierają rozrywkę wizualną i muzyczną. Szczegółowe wyniki przedstawiają poniższe wykresy:



Zapytano również młodzież o czas poświęcany na granie w gry komputerowe przez nich. 27% uczniów SP 4-6 oraz 26% uczniów SP 7-8 gra w gry komputerowe od 1 do 3 godzin dziennie. Znaczny niepokój budzi fakt, iż 26% młodszych uczniów oraz 26% starszych uczniów deklaruje, że gra w gry od 3 do 6 godzin dziennie oraz 2% uczniów SP 4-6 i 5% uczniów SP 7-8 wskazuje, że gra w gry komputerowe powyżej 6 godzin dziennie. Część uczniów spędza w ten sposób czas około godziny dziennie: SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 6%.



Nowoczesne technologie komunikacyjne trwale i w nieodwracalny sposób zmieniły obraz współczesnej rzeczywistości. Wielu zwłaszcza młodych ludzi, nie wyobraża sobie życia bez stałego bycia online, używania telefonu komórkowego czy przynależności do portalu społecznościowego. Współcześnie dzieci, młodzież, dorośli ciągle są „podłączeni” do wynalazków digitalnego świata, traktując je jako naturalne środowisko zaspokajania potrzeb. Dlatego e-uzależnienie jest nasilającym się problemem, dotyczącym coraz młodszych użytkowników nowoczesnych technologii. E-uzależnienia nie dają tak szybko negatywnych efektów jak inne uzależnienia, ale powodują ogromne spustoszenie w każdym z obszarów życia osoby uzależnionej i jej rodziny.

Zapytano także uczniów o różne sytuacje, które mogły ich spotkać w Internecie. 47% uczniów SP 4-6 oraz 46% uczniów SP 7-8 otrzymywało złośliwe komentarze, tzw. hejty. Uczniowie klas 4-6 (57%) i uczniowie klas 7-8 (40%), otrzymywali wiadomości z przezwiskami, obelgami, a także wiadomości z groźbami i szantażem (SP 4-6 – 29%; SP 7-8 – 37%) oraz zdarzyło się, że udostępniono ich prywatną rozmowę (SP 4-6 – 35%; SP 7-8 – 37%). Szczegółowe odpowiedzi przedstawiają poniższe tabelki:

Czy spotkałeś/aś się z takimi sytuacjami w Internecie? SP 4-6	<i>Tak, mnie to spotkało</i>	<i>Tak, spotkało to inne osoby ze szkoły</i>	<i>Nie, nigdy się z czymś takim nie spotkałem/am</i>
	% odp.	% odp.	% odp.
Otrzymywanie złośliwych komentarzy, tzw. hejtów, cyberprzemoc	47%	20%	33%
Umieszczanie filmików lub obrazków, które ośmieszały mnie lub inne osoby ze szkoły	10%	21%	69%
Otrzymywanie wiadomości z przezwiskami, obelgami	57%	6%	37%
Otrzymywanie wiadomości z groźbami lub szantażem	29%	8%	63%
Włamanie na konto np. na portalu społecznościowym	18%	6%	76%
Podszywanie się pode mnie lub inne osoby ze szkoły	22%	4%	74%
Udostępnienie mojej prywatnej wiadomości innej osobie	35%	6%	59%

Czy spotkałeś/aś się z takimi sytuacjami w Internecie? SP 7-8	<i>Tak, mnie to spotkało</i>	<i>Tak, spotkało to inne osoby ze szkoły</i>	<i>Nie, nigdy się z czymś takim nie spotkałem/am</i>
	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>	<i>% odp.</i>
Otrzymywanie złośliwych komentarzy, tzw. hejtów, cyberprzemoc	46%	31%	23%
Umieszczanie filmików lub obrazków, które ośmieszały mnie lub inne osoby ze szkoły	20%	31%	49%
Otrzymywanie wiadomości z przezwiskami, obelgami	40%	20%	40%
Otrzymywanie wiadomości z groźbami lub szantażem	37%	14%	49%
Włamanie na konto np. na portalu społecznościowym	34%	17%	49%
Podszywanie się pode mnie lub inne osoby ze szkoły	14%	14%	72%
Udostępnienie mojej prywatnej wiadomości innej osobie	37%	11%	52%

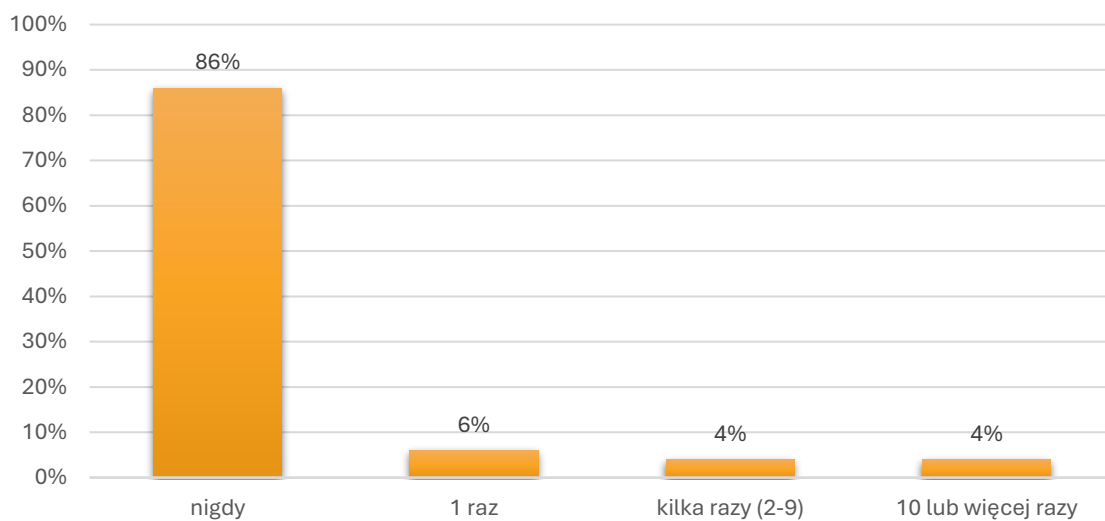
Hazard wydaje się rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”.

Podobnie jak w latach ubiegłych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)¹¹.

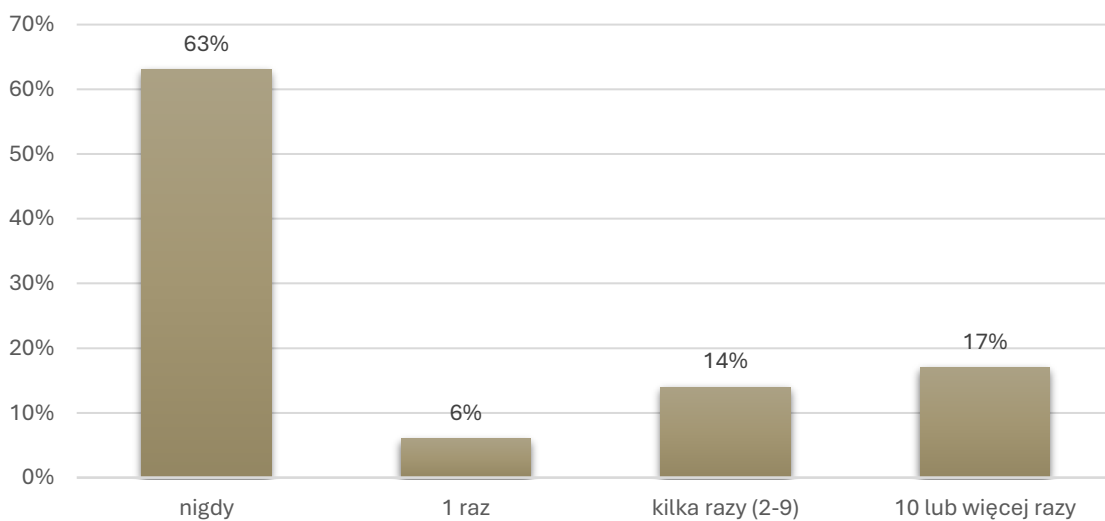
Uczniowie w Gminie Gronowo Elbląskie w większości nie mają doświadczeń związanych z grami hazardowymi: SP 4-6 – 86%; SP 7-8 – 63%. Jednakże 14% młodszych uczniów oraz 37% starszych uczniów przyznało, że grało już w tego rodzaju gry.

¹¹ CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

Gręś/aś w jakiekolwiek gry internetowe na pieniądze (np. poker)? SP 4-6



Gręś/aś w jakiekolwiek gry internetowe na pieniądze (np. poker)? SP 7-8



Przemoc domowa

Według badań przeprowadzonych w 2019 roku z deklaracji badanych wynika, że w zdecydowanej większości rodzin zdarzają się nieporozumienia i konflikty (71%), przy czym w większości dochodzi do nich bardzo rzadko (54%), natomiast w co szóstą (17%) kłótnie wybuchają przynajmniej kilka razy w miesiącu. W ciągu ostatnich siedmiu lat częstość występowania konfliktów w rodzinach w zasadzie się nie zmieniła.

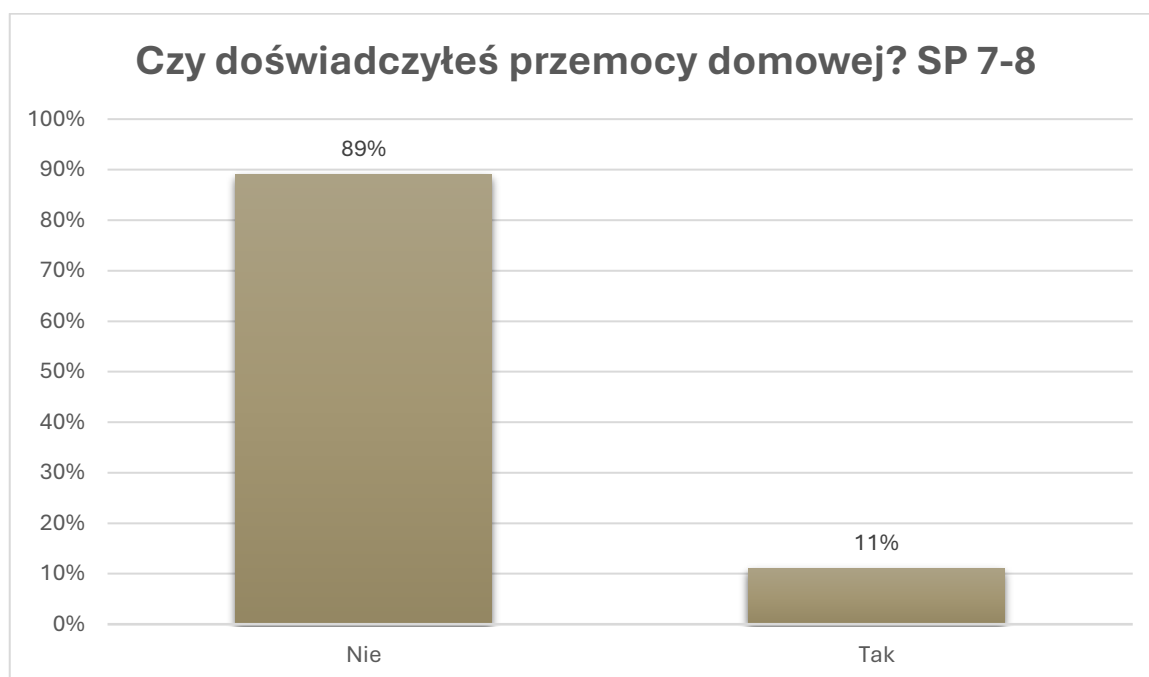
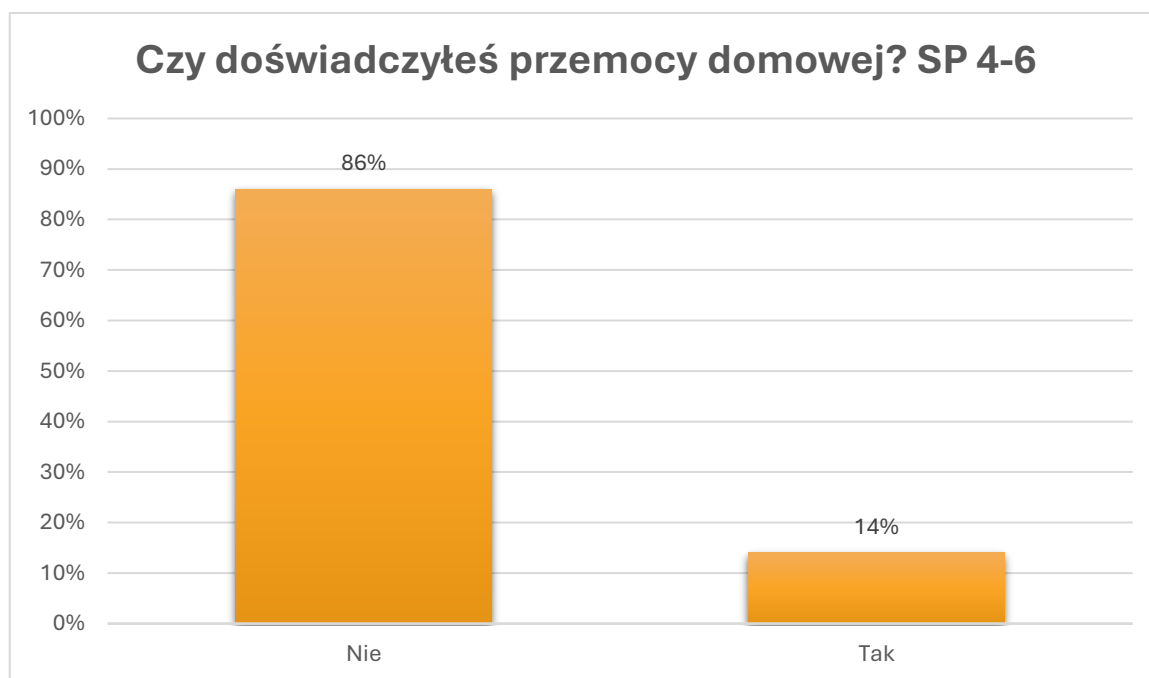
Dom – obok pracy, szkoły oraz ulic poza najbliższą okolicą – jest miejscem, gdzie najwięcej osób doświadczyło przemocy (według deklaracji 8%). Niewiele mniej ankietowanych przyznało, że padło jej ofiarą w najbliższej okolicy (7%). Nieco rzadziej ankietowali zetknęli się z agresją w restauracji, kawiarni, na dyskotecę (5%), w środkach komunikacji – pociągu, autobusie, taksówce (5%) lub w innych miejscach (4%)¹².

Od dnia 22 czerwca 2023 r. w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, obowiązuje nowa i rozbudowana w stosunku do poprzedniej definicja legalna przemocy domowej, przez którą rozumie się: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej” (art. 2 ust. 1 pkt 1).*

14% uczniów klas 4-6 oraz 11% uczniów klas 7-8 w Gminie Gronowo Elbląskie doświadczyło przemocy domowej.

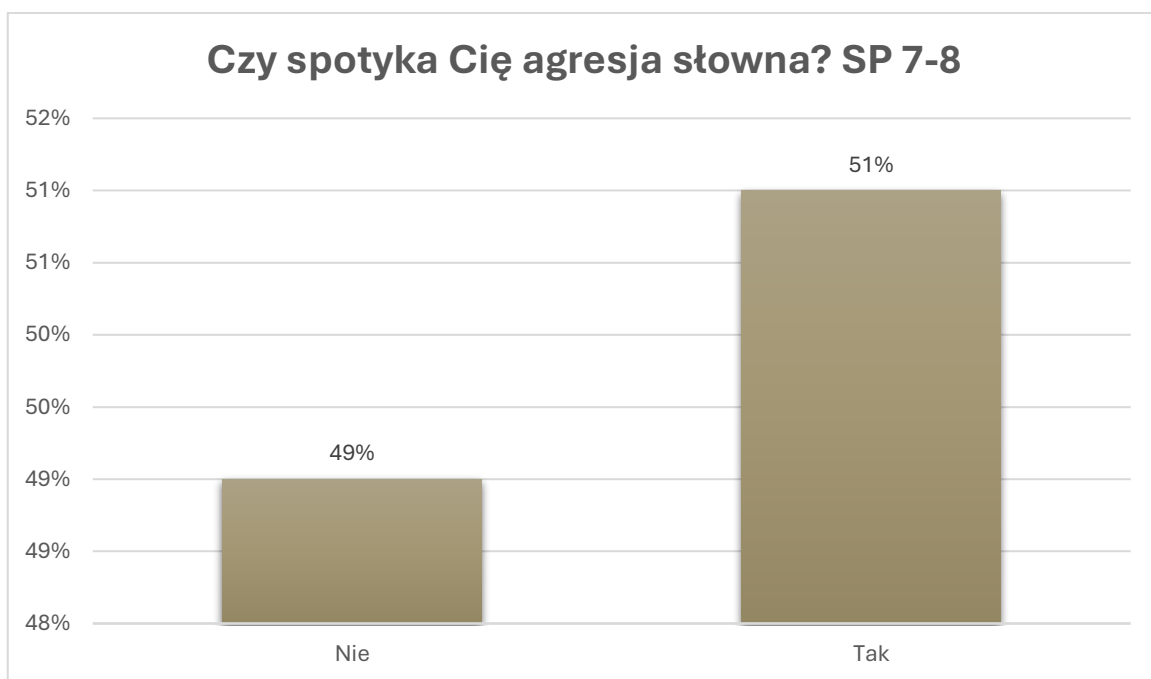
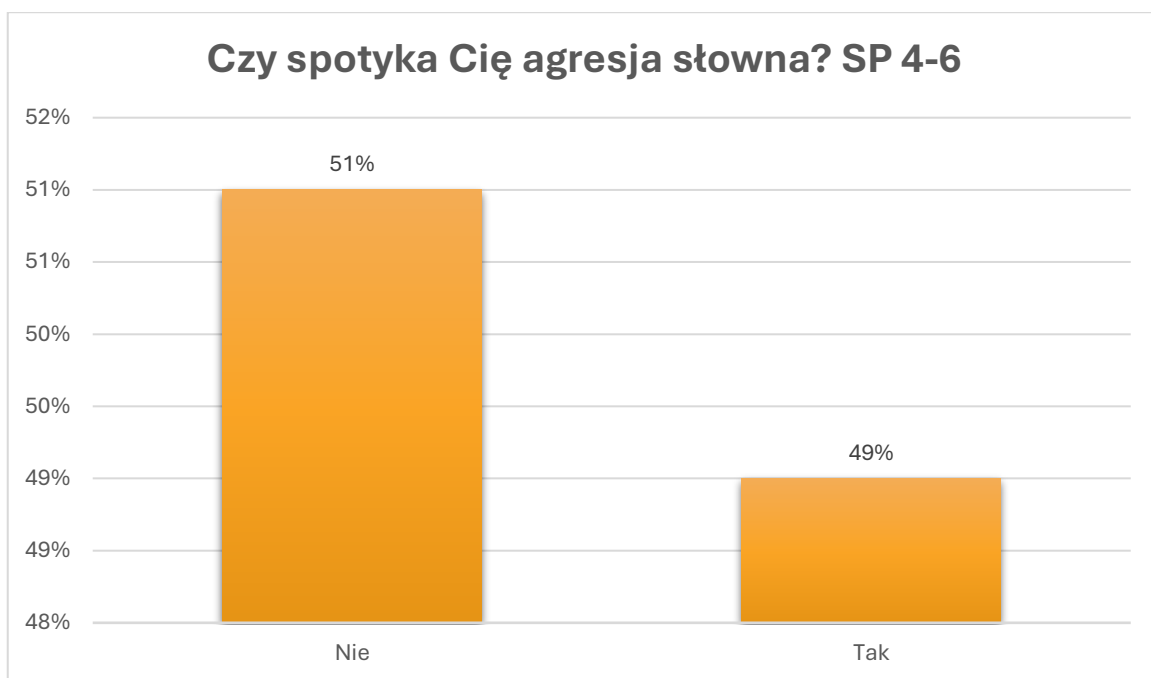
¹² CBOS, *Komunikat z badań: Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa, kwiecień 2019



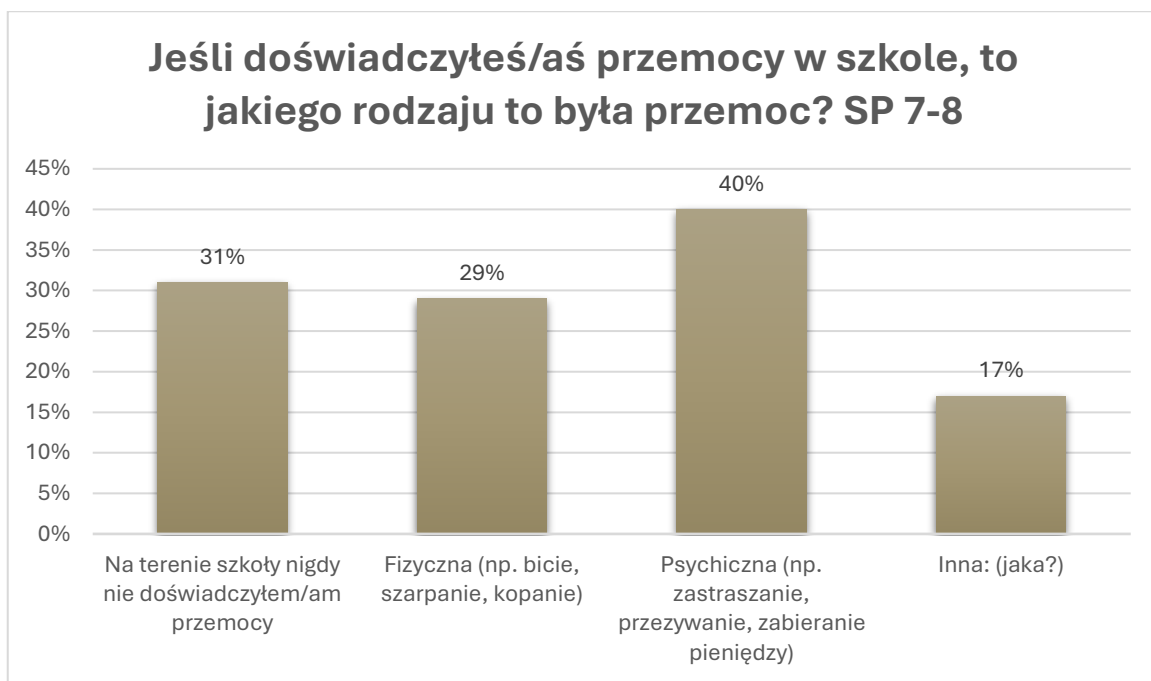
Przemoc rówieśnicza

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi ludźmi. Przeprowadzone ankiety w szkole pozwalają przyjrzeć się dokładniej nasileniu zjawiska agresji w środowisku szkolnym.

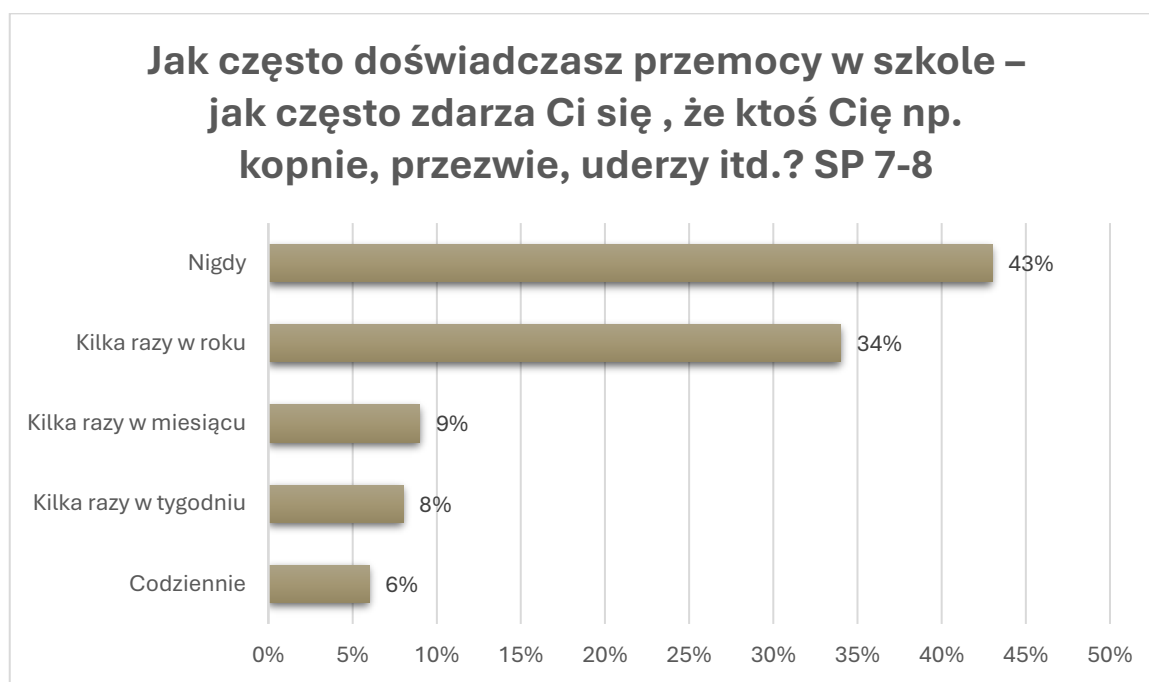
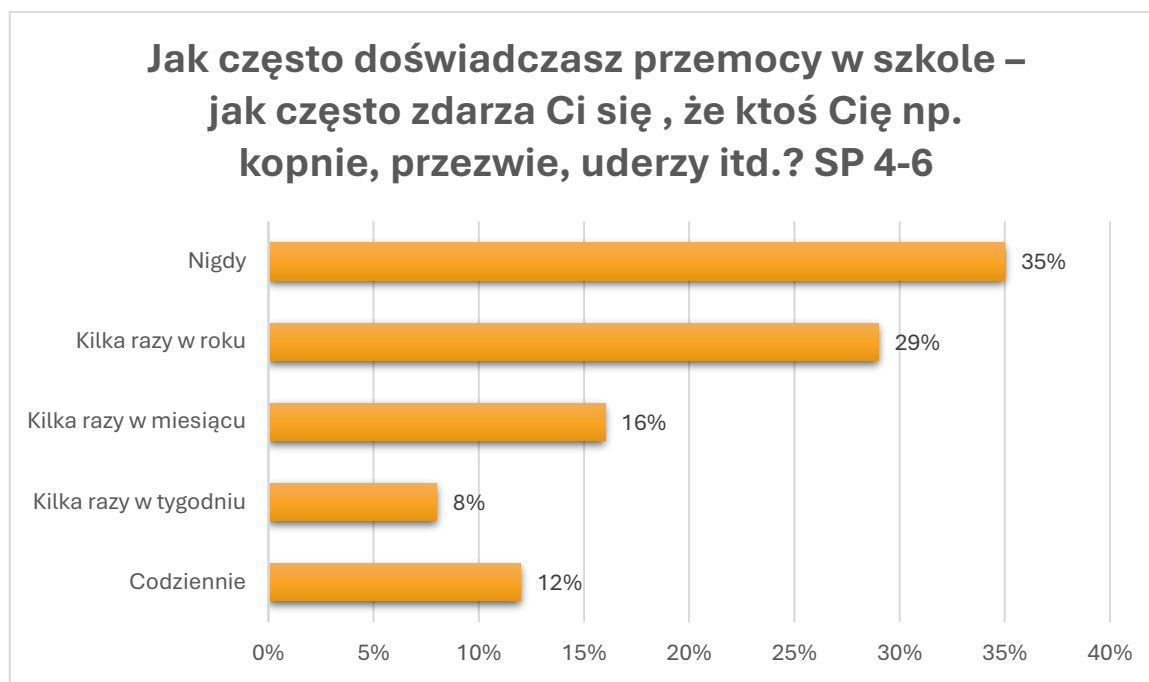
49% uczniów klas 4-6 i 51% uczniów klas 7-8 spotyka agresja słowna.



Jeżeli chodzi o rodzaj doświadczanej przemocy przez uczniów respondenci wskazali, że spotyka ich zarówno przemoc psychiczna (SP 4-6 – 24%; SP 7-8 – 40%) oraz przemoc fizyczna (SP 4-6 – 33%; SP 7-8 – 29%). Zaznaczając „inne”, uczniowie nie podali przykładów.



Zapytano uczniów także o doświadczenie przemocy w szkole. Według wyników badań 35% uczniów klas 4-6 i 43% uczniów klas 7-8 nigdy jej nie doświadczyło. Jednakże są uczniowie, którzy doświadczają przemocy w szkole codziennie (SP 4-6 – 12%; SP 7-8 – 6%) kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 8%; SP 7-8 – 8%) kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 16%; SP 7-8 – 9%), kilka razy w roku (SP 4-6 – 29%; SP 7-8 – 34%).



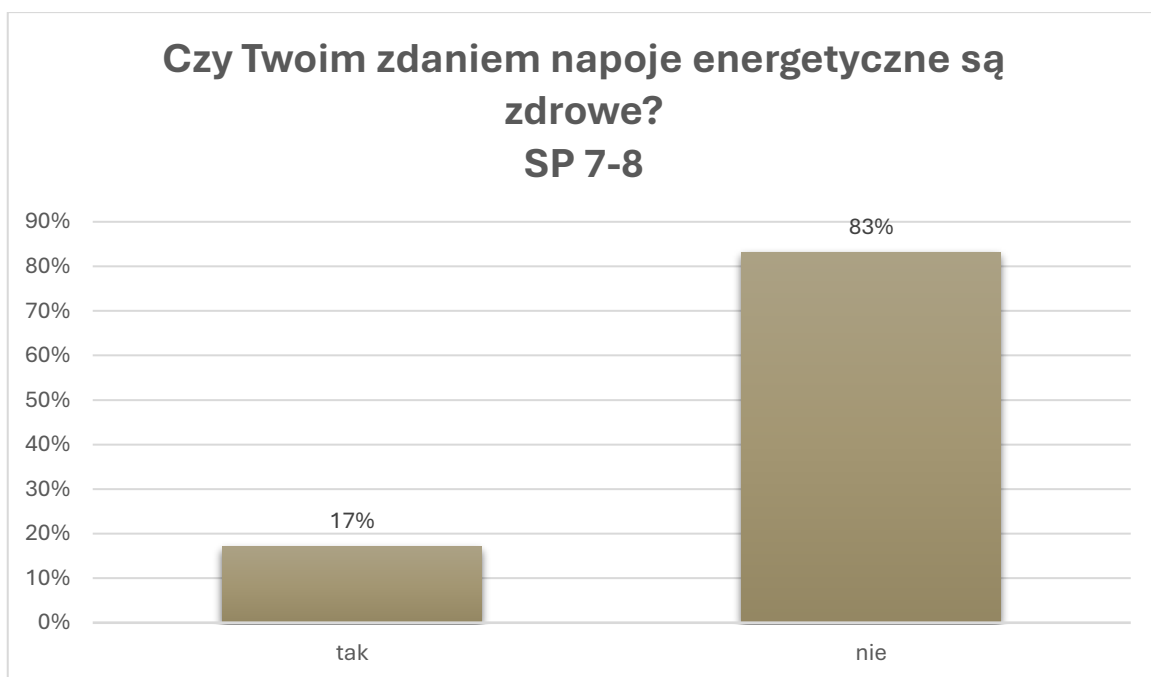
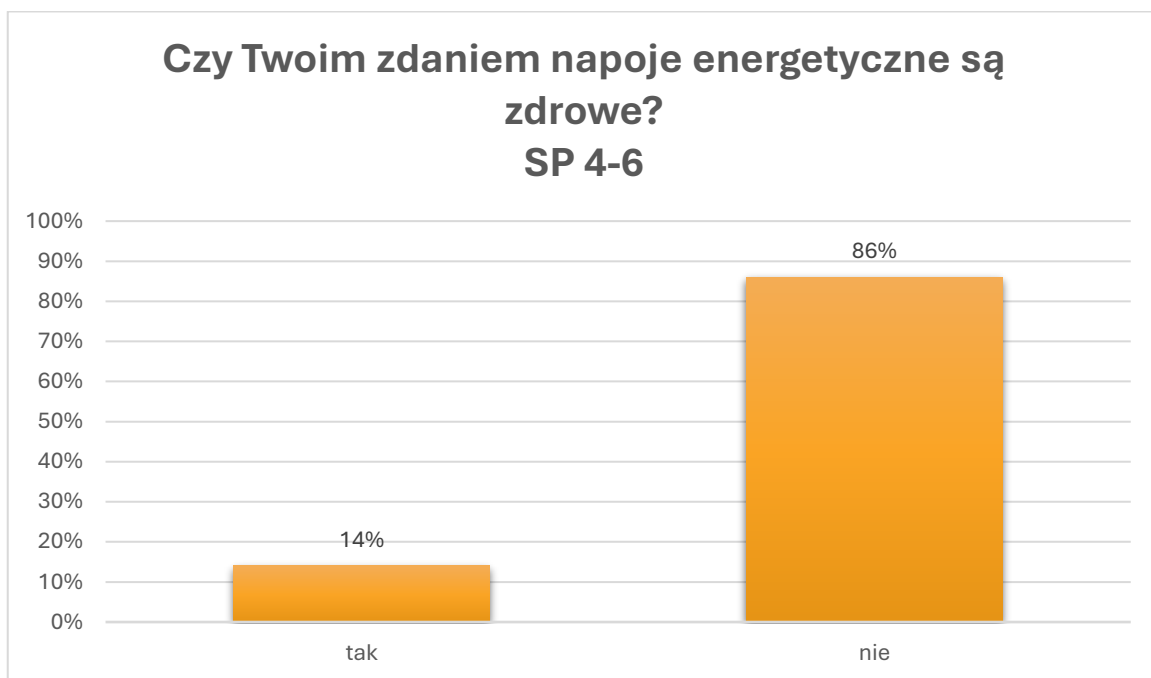
Napoje energetyczne

W Polsce od 1 stycznia 2024 roku obowiązuje zakaz sprzedaży napojów energetycznych osobom poniżej 18. roku życia. Został on wprowadzony na mocy ustawy o zdrowiu publicznym, która została znowelizowana w 2023 roku. Zakaz dotyczy zarówno sprzedaży napojów energetycznych w sklepach, jak i podawania ich w placówkach oświatowych i gastronomicznych. Ponadto zabrania się reklamy napojów energetycznych skierowanej do dzieci i młodzieży. Głównym celem tej regulacji jest ochrona młodzieży przed negatywnymi konsekwencjami zdrowotnymi wynikającymi z nadmiernej konsumpcji tego typu napojów.

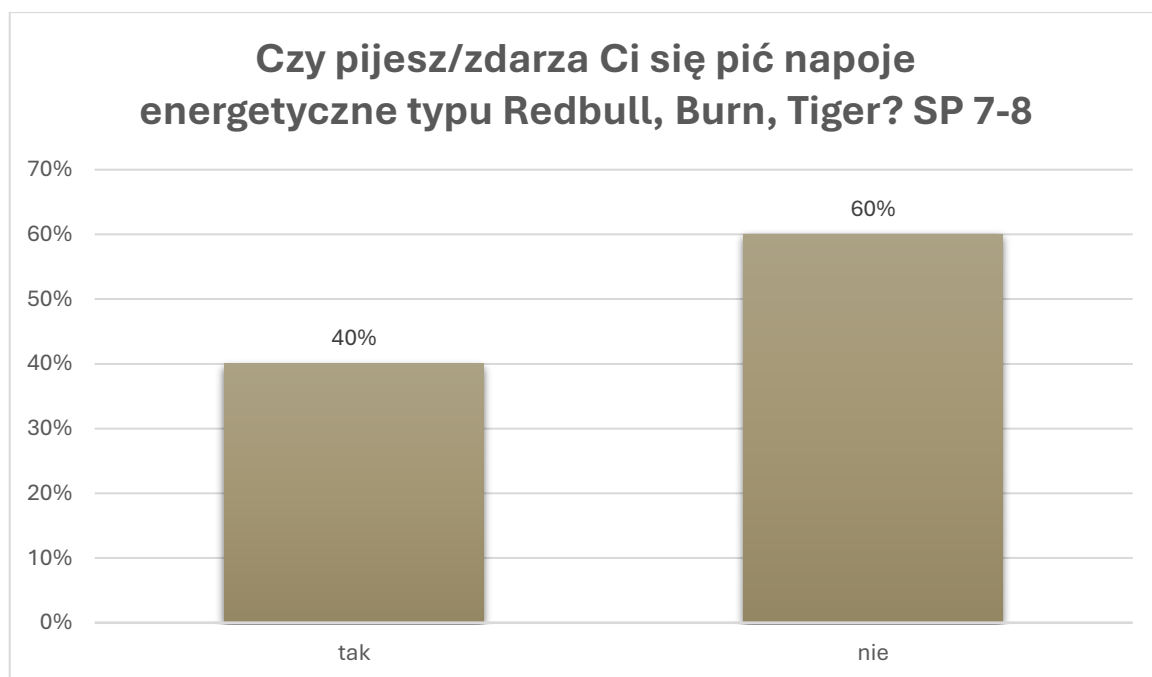
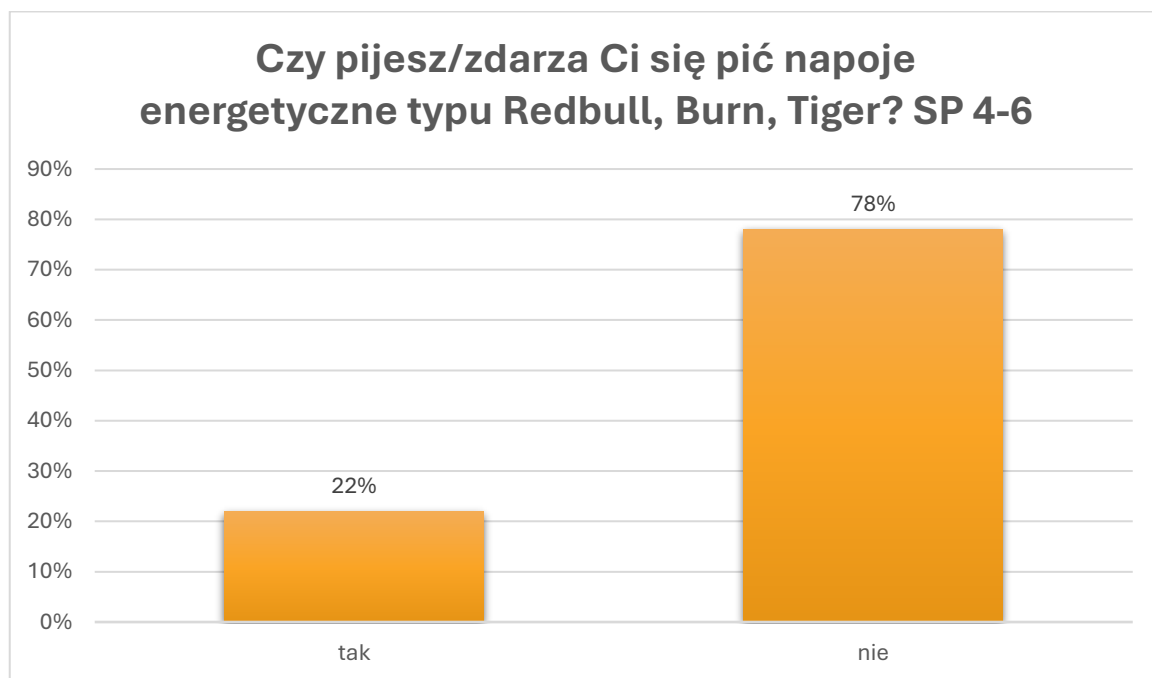
Konsekwencje spożywania napojów energetycznych przez dzieci i młodzież:

- Zaburzenia snu – Wysoka zawartość kofeiny może prowadzić do trudności z zasypianiem i bezsenności, co wpływa negatywnie na regenerację organizmu oraz funkcje poznawcze.
- Zaburzenia pracy serca – Napoje energetyczne, szczególnie w dużych ilościach, mogą powodować tachykardię (przyspieszone tętno), wzrost ciśnienia krwi oraz zaburzenia rytmu serca, co stanowi poważne zagrożenie dla młodego organizmu.
- Wzrost poziomu lęku i niepokoju – Wysokie dawki kofeiny mogą nasilać uczucie lęku, prowadzić do nadmiernej nerwowości i problemów z koncentracją. Młodzież jest bardziej podatna na te negatywne efekty ze względu na rozwijający się układ nerwowy.
- Uzależnienie – Regularne spożywanie napojów energetycznych może prowadzić do uzależnienia od kofeiny, co objawia się koniecznością zwiększania ilości spożywanego napoju, aby osiągnąć pożądaną efekt. Objawem odstawienia mogą być bóle głowy, drażliwość oraz spadek energii.
- Nadwaga i otyłość – Wysoka zawartość cukru w napojach energetycznych może przyczyniać się do nadmiernego przyrostu masy ciała oraz zwiększa ryzyko wystąpienia cukrzycy typu 2, szczególnie w przypadku regularnego spożywania napojów o wysokiej kaloryczności.
- Problemy z koncentracją i nadpobudliwość – Nadmierne spożycie napojów energetycznych może prowadzić do zaburzeń koncentracji oraz nadmiernej pobudliwości, co może negatywnie wpływać na wyniki w nauce oraz funkcjonowanie w szkole.
- Ryzyko przedawkowania kofeiny – Wysoka zawartość kofeiny w napojach energetycznych, w połączeniu z innymi produktami zawierającymi kofeinę (jak kawa czy herbata), może prowadzić do przedawkowania, objawiającego się nudnościami, zawrotami głowy, a w skrajnych przypadkach – drgawkami czy omdleniami.

14% uczniów klas 4-6 oraz 17% uczniów klas 7-8 uważa, że napoje energetyczne są zdrowe.



22% uczniów klas 4-6 i 40% uczniów klas 7-8 deklaruje, że zdarza się im pić napoje energetyczne.



60% młodszych uczniów oraz 79% starszych uczniów zadeklarowało, że pije napoje energetyczne raz w miesiącu, są uczniowie, którzy robią to raz w tygodniu (SP 7-8 – 14%), 2-3 razy w tygodniu (SP 7-8 – 7%) oraz codziennie (SP 4-6 – 40%).



Czas wolny

Czas wolny jest okresem, w którym dzieci i młodzież mogą realizować swoje zainteresowania i aktywności niezwiązane z obowiązkami szkolnymi. Jest to przestrzeń do wypoczynku, zabawy, rozwijania hobby oraz budowania relacji społecznych.

Dzieci i młodzież często spędzają czas wolny samodzielnie, korzystając z technologii (smartfony, komputery, gry komputerowe). W tej formie mogą rozwijać pasje, takie jak czytanie, rysowanie, programowanie, ale też mogą nadużywać czasu spędzanego online.

Czas spędzany z rodziną, np. podczas wspólnych posiłków, wycieczek, gier planszowych, jest istotny dla budowania więzi rodzinnych, wspierania poczucia bezpieczeństwa i emocjonalnego rozwoju dziecka. Jednak może być tak, że część młodzieży, zwłaszcza starszej, spędza coraz mniej czasu z rodzicami na rzecz kontaktów z rówieśnikami.

Znajomi ze szkoły to ważna część życia społecznego dzieci i młodzieży. Wspólne spędzanie czasu wolnego z rówieśnikami (na przykład po szkole, w weekendy) umożliwia nawiązywanie bliskich relacji, wzmacnia poczucie przynależności oraz rozwija umiejętności społeczne. W tym kontekście spotkania często odbywają się w formie wspólnej zabawy, wyjść na miasto czy korzystania z rozrywek elektronicznych, np. gier online.

Dzieci i młodzież mogą również spędzać czas z osobami z innych środowisk (np. spoza szkoły, z klubów zainteresowań, kursów). Dzięki temu rozwijają zdolności adaptacyjne i interpersonalne oraz poszerzają krąg znajomości. Ta forma czasu wolnego umożliwia poznanie innych perspektyw i poglądów, co wspiera rozwój społeczny.

Zajęcia dodatkowe, takie jak kursy sportowe, artystyczne, językowe, mogą być sposobem na rozwijanie pasji i talentów. Spotkania z instruktorami, trenerami oraz uczestnikami zajęć wzbogacają doświadczenia społeczne i rozwijają umiejętności pracy w grupie.

Czas wolny jest nieodzownym elementem rozwoju dzieci i młodzieży, który przy odpowiednim zarządzaniu może przynieść wiele korzyści. Jednak nadmierne korzystanie z technologii czy brak aktywności fizycznej stanowi ryzyko dla zdrowia i rozwoju psychospołecznego.

W klasach 4–6 największa część uczniów (35%) spędza czas wolny z rodziną, natomiast 29% wybiera znajomych z klasy lub szkoły. Tylko 18% spędza czas samotnie, a 16% z kolegami spoza szkoły.

Uczniowie klas 7–8 najczęściej spędzają czas wolny samotnie (26%) lub z innymi osobami spoza najbliższego kręgu szkolnego i rodzinnego (również 26%). Po 17% respondentów wskazało, że spędza wolny czas ze znajomymi z klasy lub szkoły oraz ze

znajomymi spoza szkoły. Z rodziną czas wolny spędza 14% badanych uczniów. Wyniki te sugerują, że młodzież w tym wieku coraz częściej wybiera niezależne formy spędzania czasu lub poszerza swoje kontakty poza szkolne środowisko. Stosunkowo niski odsetek wskazań na czas spędzany z rodziną może świadczyć o rosnącej potrzebie samodzielności i niezależności wśród uczniów starszych klas szkoły podstawowej.



PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Wnioski z badań dotyczących mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie

Wniosek 1: Uzależnienia i problemy społeczne są postrzegane jako kluczowe zagrożenia.

Podsumowanie: Mieszkańcy Gminy Gronowo Elbląskie w badaniu jako najbardziej istotny problem społeczny najczęściej wskazywali uzależnienie od papierosów, które uzyskało aż 81% wskazań. Niewiele mniej osób – 80% – uznało za poważny problem bezrobocie, natomiast uzależnienie od alkoholu oraz uzależnienia behawioralne, takie jak sieciorizm czy hazard, zostały wskazane przez 79% respondentów. Tyle samo osób – 79% – oceniło również jako bardzo lub raczej istotny problem zanieczyszczenie powietrza. Bieda i ubóstwo znalazły się nieco niżej, choć wciąż zostały uznane za ważne przez 77% uczestników badania. Dane wskazują na konieczność kompleksowego podejścia do profilaktyki, obejmującego nie tylko substancje, ale i szerszy kontekst społeczno-ekonomiczny.

Wniosek 2: Większość mieszkańców rozpoczyna kontakt z alkoholem w wieku 16–18 lat.

Podsumowanie: Obecność przypadków wcześniejszego sięgania po alkohol (13–15 lat) wymaga wczesnej interwencji profilaktycznej w szkołach i środowiskach wychowawczych.

Wniosek 3: Spożycie alkoholu jest umiarkowane, ale istotny odsetek społeczeństwa sięga po większe dawki.

Podsumowanie: Badani zaznaczali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 porcje alkoholu – 38%, 3-4 porcje alkoholu – 8%, 5-6 porcji alkoholu – 10%, 7, 8 lub 9 porcji – 2%. To wskazuje na potrzebę edukacji nt. wzorców picia i ryzykownego spożywania.

Wniosek 4: Znaczna część mieszkańców nie wie, gdzie uzyskać pomoc w przypadku uzależnień.

Podsumowanie: 65% osób nie zna miejsc wsparcia dla osób uzależnionych, co stanowi poważną barierę w dostępie do pomocy. Należy poprawić informowanie mieszkańców o dostępnych formach wsparcia terapeutycznego i interwencyjnego.

Wniosek 5: Mieszkańcy wykazują dojrzałe postawy wobec alkoholu.

Podsumowanie: Większość badanych jest świadoma szkodliwości alkoholu (niezależnie od formy), zgadza się z potrzebą ograniczenia jego dostępności i negatywnie ocenia osoby pijące jako potencjalnie zagrażające lokalnemu bezpieczeństwu. Wskazuje to na dobre podstawy do rozwijania polityki ograniczania dostępności i zwiększania kontroli.

Wniosek 6: Opinie mieszkańców na temat liczby punktów sprzedaży alkoholu są podzielone.

Podsumowanie: Choć 44% mieszkańców uważa, że punktów sprzedaży alkoholu jest za dużo, ponad połowa nie widzi problemu w ich ilości. Może to świadczyć o społecznej akceptacji lub braku świadomości wpływu dostępności na skalę uzależnień.

Wniosek 7: Palenie tytoniu jest nadal obecne, ale maleje.

Podsumowanie: Choć 21% mieszkańców pali papierosy regularnie, a tylko 2% e-papierosy, 67% nie pali wcale, co świadczy o pozytywnym trendzie. Warto kontynuować działania antynikotynowe, szczególnie wśród młodzieży.

Wniosek 8: Substancje psychoaktywne są obecne w społeczności.

Podsumowanie: 40% badanych mieszkańców Gminy Gronowo Elbląskie twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób, które przyjmują narkotyki lub dopalacze. 13% zna jedną osobę, 35% twierdzi, że zna od 2 do 5 osób przyjmujących substancje odurzające, 2% zna od 6 do 10 osób oraz 10% zna ponad 10 osób. 46% nie wie, jakie substancje przyjmują takie osoby oraz 40% nie słyszało o osobach, które przyjmowałyby substancje odurzające. To wskazuje na konieczność zwiększenia świadomości na temat zagrożeń i rodzajów środków psychoaktywnych.

Wniosek 9: Hazard internetowy jest obecnie marginalnym problemem.

Podsumowanie: Zaledwie 4% mieszkańców deklaruje granie w gry hazardowe online, z czego połowa traktuje to jako formę rozrywki. Mimo że zagrożenie jest niskie, konieczne jest monitorowanie sytuacji w kontekście łatwego dostępu do hazardu przez Internet.

Wniosek 10: Siecioholizm i nikotynizm uznawane są za najbardziej rozpowszechnione uzależnienia.

Podsumowanie: Największą skalę powszechności mieszkańcy przypisują uzależnieniom legalnym i łatwo dostępnym, takim jak palenie tytoniu i nadmierne korzystanie z Internetu. Wymaga to działań profilaktycznych ukierunkowanych na zmiany stylu życia oraz promocję zdrowych nawyków cyfrowych.

Wniosek 11: Mieszkańcy widzą potrzebę działań profilaktycznych.

Podsumowanie: 87% mieszkańców uważa, że działania profilaktyczne są potrzebne. Największe poparcie zyskały warsztaty dla uczniów, pomoc psychologiczna dla rodzin i konsultacje z terapeutami, co pokazuje potrzebę zróżnicowanego i dostępnego wsparcia w różnych grupach wiekowych.

Wniosek 12: Problem przemocy domowej nie jest powszechnie zgłaszany, ale często podejrzwany.

Podsumowanie: Choć tylko 11% respondentów deklaruje znajomość osób doznających przemocy domowej, aż 31% ma takie podejrzenia. Może to wskazywać na zjawisko przemocy

ukrytej i potrzebę większej aktywności instytucji wspierających osoby doznające przemocy domowej, a także zwiększenia zaufania do systemów interwencji.

Wniosek 13: Istnieje niewielki, ale zauważalny problem zaburzeń odżywiania.

Podsumowanie: 15% mieszkańców przyznaje się do trudności z kontrolowaniem jedzenia, co może wskazywać na początki problemów emocjonalnych lub zaburzeń odżywiania. Należy uwzględnić ten obszar w działaniach profilaktycznych i edukacyjnych, zwłaszcza wśród młodzieży i kobiet.

Wnioski z badań dotyczących pracowników instytucjonalnych w Gminie Gronowo Elbląskie

Wniosek 1: Wysoka świadomość powagi problemów uzależnień

Pracownicy instytucjonalni Gminy Gronowo Elbląskie postrzegają wiele problemów uzależnień jako bardzo poważne w swoim środowisku lokalnym. Aż 100% respondentów wskazało, że nadużywanie alkoholu przez dorosłych, zażywanie narkotyków przez dorosłych, przemoc domowa związana z zażywaniem substancji oraz brak świadomości zagrożeń to problemy bardzo istotne lub istotne. Równie alarmująco oceniono uzależnienia cyfrowe wśród młodzieży (100%), spożywanie alkoholu przez młodzież (90%), palenie papierosów i używanie e-papierosów przez młodzież (po 90%), a także brak dostępu do terapii (80%).

Podsumowanie: Świadomość problemów uzależnień wśród instytucji lokalnych jest wysoka. Konieczne jest zintensyfikowanie działań profilaktycznych.

Wniosek 2: Motywowanie do leczenia jako główny cel GKRPA

Najistotniejszym zadaniem GKRPA według respondentów jest motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia, znacznie wyprzedzając zadania administracyjne.

Podsumowanie: Priorytetem działań GKRPA powinno być bezpośrednie wsparcie osób uzależnionych, a nie tylko realizacja obowiązków formalnych. Podkreśla to potrzebę skoncentrowania się na działaniach pomocowych i terapeutycznych.

Wniosek 3: Współpraca GKRPA i ZI oceniana jako skuteczna

70% respondentów pozytywnie oceniło współpracę między KRPA i Zespołem Interdyscyplinarnym, bez wskazań na jej brak lub nieskuteczność.

Podsumowanie: Istnieją solidne podstawy do dalszego wzmacniania współpracy między instytucjami. Ugruntowane relacje mogą stanowić skuteczny mechanizm przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.

Wniosek 4: Potrzeba wspólnych szkoleń i projektów

Respondenci najczęściej postulowali organizację wspólnych szkoleń, projektów i regularnych spotkań jako klucz do zwiększenia efektywności współpracy między KRPA i ZI.

Podsumowanie: Efektywność współpracy instytucji zależy od wspólnego planowania, wymiany informacji i działań edukacyjnych. Inwestowanie w kompetencje zespołów to klucz do ich skuteczności.

Wniosek 5: Władze lokalne są świadome i wspierające

Większość pracowników instytucjonalnych oceniła, że władze gminy są dobrze poinformowane i wspierają działania GKRPA i ZI (70%), choć część zauważyła ograniczone wsparcie (30%).

Podsumowanie: Władze lokalne stanowią istotne zaplecze dla realizacji działań antyzależnieniowych. Istnieje jednak potrzeba dalszego zwiększania zaangażowania i wsparcia, zwłaszcza w obszarze finansowania.

Wniosek 6: Największe bariery – finanse i kadry

Brak środków finansowych i niedobór specjalistów to główne przeszkody w efektywnej pracy KRPA i ZI. Inne trudności to niska świadomość społeczna i niewystarczająca współpraca instytucji.

Podsumowanie: Problemy kadrowe i finansowe znacząco ograniczają możliwości działań profilaktycznych i pomocowych. Niezbędne jest zwiększenie nakładów na kadry i programy edukacyjne.

Wniosek 7: Potrzeba wsparcia psychologicznego i edukacji

Najczęściej wskazywanym potrzebnym działaniem są konsultacje i wsparcie psychologiczne dla rodzin (80%). Dużą wagę przywiązuje się także do edukacji dorosłych, programów szkolnych i kampanii społecznych.

Podsumowanie: Rodzina powinna być kluczowym obszarem wsparcia. Działania profilaktyczne muszą być kompleksowe i obejmować różne grupy społeczne – dzieci, młodzież i dorosłych – z naciskiem na współpracę wielu instytucji.

Wnioski z badań dotyczących uczniów z Gminy Gronowo Elbląskie

Wniosek 1. Relacje społeczne uczniów są na ogół dobre, szczególnie w klasach młodszych

Uczniowie klas 4–6 częściej deklarują bardzo dobre relacje z opiekunami (96%) i nauczycielami (61%) niż uczniowie klas 7–8 (odpowiednio 89% i 43%). Relacje z rówieśnikami są dobre w obu grupach wiekowych.

Podsumowanie: Młodsze dzieci wykazują większą satysfakcję z kontaktów interpersonalnych, co może wynikać z bardziej bezpośredniego nadzoru dorosłych. W starszych klasach widać

spadek pozytywnych relacji z nauczycielami, co może wymagać działań wychowawczych i integracyjnych.

Wniosek 2. Problem spożywania alkoholu przez rówieśników rośnie wraz z wiekiem

14% uczniów klas 4–6 i aż 51% uczniów klas 7–8 twierdzi, że ich rówieśnicy piją alkohol. Alkohol spożywany jest głównie na świeżym powietrzu, imprezach oraz w domach.

Podsumowanie: Dane te sugerują konieczność wczesnej profilaktyki alkoholowej oraz edukacji rodziców i nauczycieli o roli środowiska rówieśniczego w kształtowaniu zachowań ryzykownych.

Wniosek 3. Młodzież sięga po alkohol z różnych, często niepokojących powodów

Wśród przyczyn sięgania po alkohol uczniowie wskazują chęć zaimponowania, towarzystwo, zabawę oraz zapomnienie o problemach. Motywacje starszych uczniów są bardziej złożone i obejmują stres oraz nudę.

Podsumowanie: Działania profilaktyczne powinny być dostosowane do wieku – młodszych edukować o presji rówieśniczej, a starszym oferować wsparcie w radzeniu sobie z emocjami.

Wniosek 4. Spożycie alkoholu przez samych uczniów nie jest powszechne, ale obecne

94% uczniów klas 4–6 i 74% uczniów klas 7–8 deklaruje, że nigdy nie piło alkoholu. Jednak pewna grupa spożywa alkohol regularnie, w tym tygodniowo (4% młodszych, 11% starszych uczniów).

Podsumowanie: Chociaż większość uczniów nie sięga po alkohol, istnieje grupa ryzyka wymagająca interwencji i rozmów profilaktycznych.

Wniosek 5. Niepokojąco wczesna inicjacja alkoholowa u części uczniów

Aż 67% uczniów klas 4–6 i 22% uczniów klas 7–8 spożyło pierwszy raz alkohol przed ukończeniem 8. roku życia.

Podsumowanie: Konieczne są działania edukacyjne już w klasach 1–3, by zapobiec tak wczesnemu kontaktowi dzieci z alkoholem.

Wniosek 6. Zachowania ryzykowne: palenie papierosów i e-papierosów

59% uczniów klas 4–6 i 71% klas 7–8 twierdzi, że ich rówieśnicy palą. Samodzielne palenie deklaruje mniejszy odsetek uczniów, jednak część pali regularnie.

Podsumowanie: Palenie nadal jest poważnym problemem wśród uczniów. Szczególnie istotna jest rola grupy rówieśniczej i presji środowiska.

Wniosek 7. Kontakt z narkotykami i dopalaczami

6% uczniów klas 4–6 i 26% klas 7–8 twierdzi, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami. 4% młodszych i 9% starszych uczniów przyznało się do zażywania tych substancji.

Podsumowanie: Choć odsetek uczniów eksperymentujących z narkotykami jest niski, dane pokazują ich obecność nawet w środowisku szkolnym, co wymaga szybkiej interwencji.

Wniosek 8. Uzależnienia cyfrowe to powszechny problem

Uczniowie za najbardziej popularne zjawisko występujące w ich otoczeniu wybrali: uzależnienie od Internetu (SP 4-6 – 68%; SP 7-8 – 68%) oraz uzależnienie od smartfona (SP 4-6 – 68%; SP 7-8 – 60%). 23% uczniów SP 4-6 oraz 48% uczniów SP 7-8 uczniów wskazuje, że korzysta z telefonu powyżej 5 godzin dziennie.

Podsumowanie: Uzależnienia behawioralne, jak nadmierne korzystanie z telefonów czy Internetu, są istotnym zagrożeniem i wymagają edukacji cyfrowej oraz promocji zdrowych nawyków.

Wniosek 9. Uczniowie narażeni są na przemoc

14% uczniów klas 4–6 i 11% klas 7–8 doświadczyło przemocy domowej. 49% uczniów klas 4–6 i 51% uczniów klas 7-8 spotkało się z agresją słowną. Jeżeli chodzi o rodzaj doświadczanej przemocy przez uczniów respondenci wskazali, że spotyka ich zarówno przemoc psychiczna (SP 4-6 – 24%; SP 7-8 – 40%) oraz przemoc fizyczna (SP 4-6 – 33%; SP 7-8 – 29%).

Podsumowanie: Skala przemocy w życiu uczniów jest wysoka. Potrzebne są działania interwencyjne, wsparcie psychologiczne i systematyczne programy antyprzemocowe.

Wniosek 10. Wysoki poziom cyberprzemocy

Znaczna część uczniów doświadczyła hejtu, przezwisk, gróźb oraz udostępniania prywatnych informacji – 47% uczniów SP 4-6 oraz 46% uczniów SP 7-8 otrzymywało złośliwe komentarze, tzw. hejty. Uczniowie klas 4-6 (57%) i uczniowie klas 7-8 (40%), otrzymywali wiadomości z przezwiskami, obelgami, a także wiadomości z groźbami i szantażem (SP 4-6 – 29%; SP 7-8 – 37%) oraz zdarzyło się, że udostępniono ich prywatną rozmowę (SP 4-6 – 35%; SP 7-8 – 37%).

Podsumowanie: Szkoły powinny wdrożyć konkretne procedury reagowania na cyberprzemoc i intensyfikować edukację cyfrową oraz społeczną uczniów.

Wniosek 11. Gry komputerowe zajmują istotne miejsce w codzienności uczniów

26% młodszych uczniów oraz 26% starszych uczniów deklaruje, że gra w gry od 3 do 6 godzin dziennie oraz 2% uczniów SP 4-6 oraz 5% uczniów SP 7-8 wskazuje, że gra w gry komputerowe powyżej 6 godzin dziennie.

Podsumowanie: Długotrwałe granie może mieć wpływ na zdrowie psychiczne i fizyczne uczniów – potrzebne są alternatywne formy spędzania czasu wolnego.

Wniosek 12. Część uczniów ma kontakt z hazardem

14% uczniów klas 4–6 i 37% klas 7–8 grało w gry hazardowe.

Podsumowanie: Wczesny kontakt z hazardem jest niepokojący i wymaga zdecydowanej reakcji dorosłych oraz monitoringu ze strony szkoły i rodziców.

Wniosek 13. Starsi uczniowie częściej piją napoje energetyczne i mają bardziej regularny kontakt z tymi produktami niż młodsi koledzy.

Z danych wynika, że aż 40% uczniów klas 7–8 sięga po napoje energetyczne, podczas gdy w klasach 4–6 odsetek ten wynosi 22%. Ponadto 14% starszych uczniów pije je raz w tygodniu, 7% 2–3 razy w tygodniu, a część uczniów młodszych (aż 40%) deklaruje spożycie codzienne, co może świadczyć o braku świadomości zdrowotnej w tej grupie. Dodatkowo, 17% uczniów starszych i 14% młodszych uważa, że napoje energetyczne są zdrowe.

Podsumowanie: Spożycie napojów energetycznych wśród uczniów jest powszechne i wzrasta z wiekiem, jednak zarówno starsi, jak i młodsi wykazują niski poziom świadomości zdrowotnej, co może prowadzić do ryzykownych nawyków żywieniowych.

Wniosek 14. Wraz z wiekiem uczniowie częściej spędzają czas wolny w samotności lub poza środowiskiem szkolnym i rodzinnym.

Uczniowie klas 4–6 najczęściej spędzają czas z rodziną (35%) lub ze znajomymi ze szkoły (29%). Tymczasem uczniowie klas 7–8 częściej wybierają samotność (26%) lub towarzystwo spoza najbliższego kręgu (26%). Czas z rodziną spędza tylko 14% starszych uczniów. Wskazuje to na rosnącą potrzebę niezależności i poszerzania kręgów społecznych u starszej młodzieży.

Podsumowanie: Z wiekiem uczniowie coraz rzadziej spędzają czas z rodziną i szkolnymi znajomymi, co może być wyrazem poszukiwania autonomii i tożsamości, ale również sygnałem do refleksji nad jakością relacji społecznych i rodzinnych.

Rekomendacje

Profilaktyka jest systemową odpowiedzią na zjawiska uznawane za zagrożenie dla zdrowia publicznego. W tym sensie dotyczy również tzw. nałogów behawioralnych, które wiążą się z licznymi szkodami zdrowia somatycznego, psychicznego oraz negatywnymi skutkami funkcjonowania społecznego. Profilaktyka to zapobieganie problemom, zanim one wystąpią lub minimalizowanie szkód związanych z podejmowaniem zachowań ryzykownych. Z tego względu adresatami oddziaływań profilaktycznych są najczęściej ludzie młodzi, ale nie można też zapomnieć o osobach dorosłych. Skuteczna profilaktyka prowadzona wśród młodzieży może zmniejszyć koszty związane z leczeniem nałogów behawioralnych u osób dorosłych, a także zmniejszyć wydatki publiczne związane z naprawianiem szkód społecznych powstałych w wyniku tych problemów.

Rekomenduje się:

- **Upowszechnianie wiedzy na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych, przemocy, cyberprzemocy w środowisku lokalnym i szkolnym** – dystrybuowanie materiałów o charakterze informacyjno-edukacyjnym (ulotki, plakaty, filmy), organizowanie wydarzeń (lokalne imprezy powiązane z przedmiotową tematyką, spotkania dla rodziców, warsztaty dla dzieci i młodzieży szkolnej, pogadanki i otwarte spotkania ze specjalistami) i prowadzenie kampanii społecznych.
- **Szeroko pojęte edukowanie** – szkolenia dla nauczycieli i pedagogów, terapeutów uzależnień, pracowników socjalnych i służb pomocy społecznej, policji, lekarzy, osób zaangażowanych w prace Zespołu Interdyscyplinarnego oraz Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- **Pedagogizację rodziców** – spotkania ze specjalistami z zakresu uzależnień, a także przemocy.
- **Współpracę między instytucjami** funkcjonującymi na terenie Gminy celem możliwie szybkiego podjęcia działań profilaktycznych i interwencyjnych.